

Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki

RAPORT ROCZNY

2014

Michał Frydrych. Łagodne przejście od opowiadania do rzucania cienia [MPZ]

— Mapa. Migracje artystyczne a zimna wojna

— Robert Maciejuk, Honza Zamojski. Góra i dół

— Amor e ódio a Lygia Clark / Kocham i nienawidzę Lygii Clark

— Brasil: arte/música / Brazylia: sztuka/muzyka [MPZ]

— Kuba Dąbrowski. Film obyczajowy produkcji polskiej

— Anemona Crisan. Instalacja wewnętrzna

— Paulina Ołowska. Czar Warszawy

— Byłem, czego i wam życzę. Henryk Tomaszewski

— Magda Franczak, Yael Frank. „Lód topnieje, Pani Frankczak” [MPZ]

— Monika Zawadzki. Bydło

— Alicja Łukasiak. Moje problemy światowe [MPZ]

— Alicja po drugiej stronie

— Figury niemożliwe [14. Międzynarodowa Wystawa Architektury w Wenecji]

— Włodzimierz Jan Zakrzewski. Alicja w Ogrodzie Saskim

— Festiwal The Artists. Koncerty i projekty dźwiękowe artystów sztuk wizualnych. 2 edycja

— Monument. Architektura Adolfa Szyszko-Bohusza

— Kosmos wzywa! Sztuka i nauka w długich latach sześćdziesiątych

— Victor Man. Zephir

— Sterownik czasu rzeczywistego vol. II [MPZ]

— Suzan Shutan. Stając się...

— Corpus

— Zbigniew Warpechowski. To

— Flo Kasearu. Jesteśmy w drodze [MPZ]

— Konrad Smoleński. Everything Was Forever, Until It Was No More — Próba czasu

— Postęp i higiena

— Gregor Schneider. unsubscribe

— Lekcja [MPZ]

— Justyna Wencel. Ziemia, ziemia [MPZ]

— Adoracja słodczy

Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki

RAPORT ROCZNY

2014

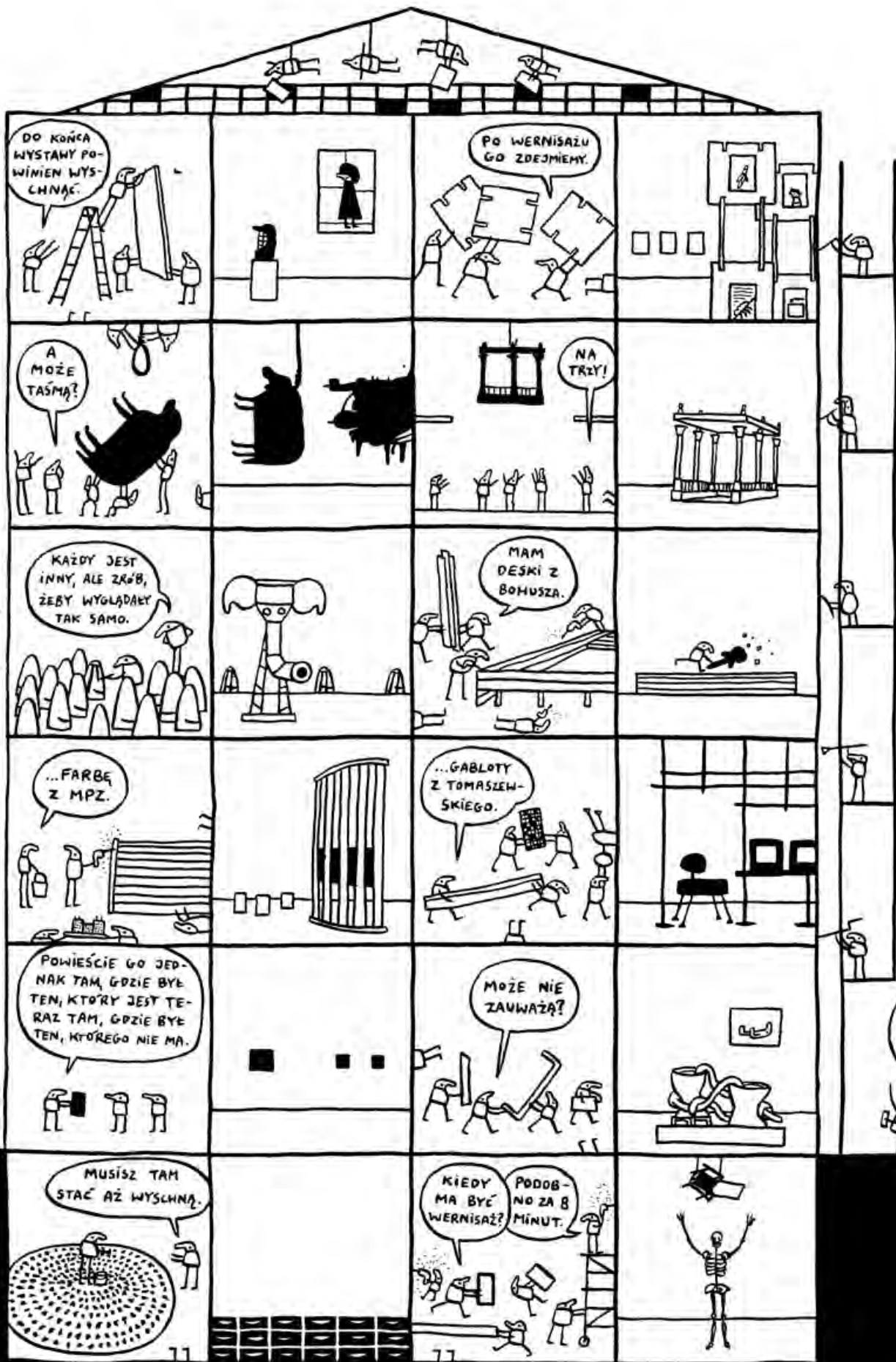

Warszawa 2015

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
RADA PROGRAMOWA	5
STRUKTURA GALERII Dyrekcja i pracownicy Zachęty w 2014 roku	6
WYSTAWY	8
FREKWENCJA NA WYSTAWACH	87
POZOSTAŁE WYDARZENIA	88
RECENZJE	94
DZIAŁALNOŚĆ Edukacja Kolekcja Dokumentacja i biblioteka Promocja Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych Otwarta Zachęta Wydawnictwa Księgarnia Inwestycje	100
OSIĄGNIĘCIA ZESPOŁU ZACHĘTY	114
PRZYCHODY	117
PARTNERZY I SPONSORZY	118

W tegorocznym raporcie w miejscu zwyczajowego wstępu dyrekcji Zachęty w imieniu zespołu wypowiedział się nasz kolega Jacek Świdziński — na temat działań związanych z realizacją wystaw. A poza tym zdarzyło się bardzo wiele, o czym możemy przeczytać dalej...

DO KOŃCA WYSTAWY POWINIEN WYŚCIGNĄĆ.

PO WERNISAZU GO ZDEJMEMY.

A MOŻE TAŚMĄ?

NA TRZY!

KAŻDY JEST INNY, ALE ZRÓB, ŻEBY WYGLĄDAŁY TAK SAMO.

MAM DESKI Z BOHUSZA.

...FARBĘ Z MPZ.

...GABLOTY Z TOMASZEWSKIEGO.

POWIEŚCIE GO JEDNAK TAM, GDZIE BYŁ TEN, KTÓRY JEST TERAZ TAM, GDZIE BYŁ TEN, KTOREGO NIE MA.

MOŻE NIE ZAUWAŻĄ?

MUSISZ TAM STAĆ AŻ WYŚCIGNĄ.

KIEDY MA BYĆ WERNISAZ? PODOBNO ZA 8 MINUT.

PIĘĆ MILIMETRÓW W LEWO!

Rada Programowa przy Zachęcie — Narodowej Galerii Sztuki

W dniu 14 listopada 2013 roku Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego powołał Radę Programową przy Zachęcie — Narodowej Galerii Sztuki. W skład Rady wchodzi jednaście osób, a do jej zadań należy opiniowanie długofalowej strategii działania Zachęty, wyrażanie opinii i składanie wniosków do dyrektora we wszystkich istotnych sprawach dotyczących galerii oraz pomoc w poszukiwaniu nowych form wsparcia organizacyjnego, koncepcyjnego i finansowego. Kadencja członka Rady trwa trzy lata. Posiedzenia Rady odbywają się co najmniej dwa razy w roku.

Skład Rady Programowej:

dr hab. Marzanna Bogumiła Kielar — poetka, kierownik Pracowni Heurystyki w Zakładzie Metodologii i Pedagogiki Twórczości w Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie

Maja Kleczewska — reżyserka teatralna

dr hab. Marek Krajewski — socjolog, profesor w Instytucie Socjologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

dr hab. Marta Leśniakowska — historyczka sztuki i architektury, profesor Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk

Zbigniew Libera — artysta

dr Tomasz Makowski — bibliotekarz i historyk, dyrektor Biblioteki Narodowej, przewodniczący Krajowej Rady Bibliotecznej i Rady ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego

prof. dr hab. Andrzej Mencwel — historyk literatury i kultury, profesor w Instytucie Kultury Polskiej na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego

Draginja Nadaždin — etnolożka i antropolożka, dyrektorka Amnesty International Polska

prof. dr hab. Maria Poprzęcka — historyczka sztuki, profesor na wydziale Artes Liberales Uniwersytetu Warszawskiego

Jadwiga Sawicka — artystka i kuratorka, kierowniczką Zakładu Intermediów Wydziału Sztuki na Uniwersytecie Rzeszowskim

dr hab. Andrzej Szczerski — historyk sztuki, wykładowca Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego

Przewodniczącą Rady Programowej jest prof. Maria Poprzęcka.

STRUKTURA GALERII

Dyrekcja i pracownicy Zachęty w 2014 roku

DYREKTOR

Hanna Wróblewska

ZASTĘPCA DYREKTORA

Justyna Markiewicz

MIEJSCE PROJEKTÓW ZACHĘTY

Magda Kardasz

ZESPÓŁ KURATORÓW

Maria Brewińska

Magda Kardasz

Joanna Kordjak-Piotrowska

Katarzyna Kołodziej

Magdalena Komornicka

Julia Leopold

Anna Tomczak

DZIAŁ ZBIORÓW I INWENTARZY

Małgorzata Bogdańska-Krzyżanek — kierownik działu

Joanna Waśko — p.o. kierownika działu

Zuzanna Benesz

Joanna Egít-Pużyńska

Maria Świerżewska-Franczak

DZIAŁ EDUKACJI

Zofia Dubowska — kierownik działu

Benjamin Cope

Paweł Eibel

Stanisław Welbel

Anna Zdzieborska

DZIAŁ DOKUMENTACJI I BIBLIOTEKA

Gabriela Świtek — kierownik działu

Aldona Głowała

Julia Maria Koszewska

Sebastian Madejski

Inez Piechucka

Karolina Zychowicz

DZIAŁ WYDAWNICTW

Dorota Karaszewska — kierownik działu

Małgorzata Jurkiewicz

Krzysztof Łukawski

Jolanta Pieńkos

Maciej Sikorzak

ZESPÓŁ DS. PROMOCJI I KOMUNIKACJI

Zofia Koźniewska

Zofia Ledzion

Katarzyna Winter

Aleksandra Zientecka

RZECZNIK PRASOWY

Olga Kaliszewska

Marta Miś

KSIĘGARNIA ARTYSTYCZNA

Marta Dąbrowska — kierownik działu

Małgorzata Jakubczak

Ewa Majsterek

DZIAŁ REALIZACJI WYSTAW

Anna Muszyńska-Bełc — kierownik działu

Marek Janczewski

Krystyna Sielska

Jacek Świdziński

GRUPA MONTAŻOWA I STOLARNIA

Andrzej Bialik

Dariusz Bochenek

Remigiusz Olszewski

DZIAŁ MULTIMEDIÓW

Aleksander Turski — kierownik działu

Krzysztof Boguszewski

Janusz Dębowski

ZESPÓŁ DS. PROGRAMÓW OPERACYJNYCH

Lilianna Krause — koordynator prac zespołu
Agnieszka Marciniak — koordynator prac zespołu
Aleksandra Arcimowicz
Barbara Barańska

DZIAŁ FINANSOWO-KSIĘGOWY

Danuta Skorupska — główna księgowa
Bożena Artyniew
Katarzyna Pałyska
Iwona Sobolewski
Iwona Staszewska

DZIAŁ ADMINISTRACJI

Monika Popiołek — kierownik działu
Roman Barański
Krzysztof Barański
Jarosław Fik
Elżbieta Grelik [do 30.06]
Michał Lemańczyk
Paweł Pietrzak

SEKRETARIAT

Monika Piesio

DZIAŁ KADR

Natalia Kęsoń

RADCA PRAWNY

Janina Ejsmont-Sławińska

SPECJALISTA DS. ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Anna Sokólska

KASA BILETOWA

Elżbieta Kalińska [do 31.10]
Miroslawa Rojek

PORTIERNIA

Zdzisława Krajewska

STAŁA WSPÓŁPRACA

Koordynator dostępności Zachęty
Paulina Celińska

Osoby współpracujące z działem edukacji

Barbara Dąbrowska
Urszula Dragońska
Joanna Falkowska-Kaczor
Zofia Fedczyszyn
Paweł Freus
Zofia Hejke
Karolina Iwańczyk
Michalina Izert
Alicja Korpysz
Maria Kosińska
Katarzyna Kucharska-Hornung
Marta Lissowska
Sara Magdzicka
Marcin Matuszewski
Kamil Niedziałek
Magdalena Olasińska
Anna Owsiany
Dawid Pawlina
Dagmara Rusinek-Smaga
Dagna Sadkowska
Maria Szczycińska
Agnieszka Szostakiewicz
Marlena Talunas
Zuzanna Zasacka
Karolina Żyniewicz

Miejsce Projektów Zachęty

Karolina Bielawska

Księgarnia

Marlena Kucharska
Andrzej Samuła
Krzysztof Tyma

Dział administracji

Ryszard Bownik
Ewa Majsterek
Teresa Mokrzycka
Maria Piotrowska

Dział multimediiów

Mariusz Smolać

WYSTAWY

12.11.13–6.01.14	Michał Frydrych. Łagodne przejście od opowiadania do rzucania cienia [MPZ]	10
29.11.13–9.02.14	Mapa. Migracje artystyczne a zimna wojna	12
29.11.13–16.02.14	Robert Maciejuk, Honza Zamojski. Góra i dół	14
12.12.13–23.02.14	Amor e ódio a Lygia Clark / Kocham i nienawidzę Lygii Clark	16
18.01–16.03	Brasil: arte/música / Brazylia: sztuka/muzyka [MPZ]	20
31.01–16.03	Kuba Dąbrowski. Film obyczajowy produkcji polskiej	22
13.02–10.08	Anemona Crisan. Instalacja wewnętrzna	24
28.02–27.04	Paulina Ołowska. Czar Warszawy	26
14.03–10.06	Byłem, czego i wam życzę. Henryk Tomaszewski	28
21.03–18.05	Magda Franczak, Yael Frank. „Lód topnieje, Pani Frankczak” [MPZ]	32
4.04–18.05	Monika Zawadzki. Bydło	34
27.05–20.07	Alicja Łukasiak. Moje problemy światowe [MPZ]	36
1.06–17.08	Alicja po drugiej stronie	38
6.06–23.11	Figury niemożliwe [14 Międzynarodowa Wystawa Architektury w Wenecji]	40
12.06–6.07	Włodzimierz Jan Zakrzewski. Alicja w Ogrodzie Saskim	42
14.06	Festiwal The Artists. Koncerty i projekty dźwiękowe artystów sztuk wizualnych. 2 edycja	44
16.06–24.08	Monument. Architektura Adolfa Szyszko-Bohusza	48
30.06–28.09	Kosmos wzywa! Sztuka i nauka w długich latach sześćdziesiątych	50
7.07–31.08	Victor Man. Zephir	54
4.08–21.09	Sterownik czasu rzeczywistego vol. II [MPZ]	56
28.08.14–31.01.15	Suzan Shutan. Stając się...	58
1.09–19.10	Corpus	60
19.09–11.11	Zbigniew Warpechowski. To	64
26.09–23.11	Flo Kasearu. Jesteśmy w drodze [MPZ]	68
10.10–16.11	Konrad Smoleński. Everything Was Forever, Until It Was No More — Próba czasu	70
28.11.14–15.02.15	Postęp i higiena	72
28.11.14–1.02.15	Gregor Schneider. unsubscribe	76
29.11–7.12	Lekcja [MPZ]	78
12.12.14–8.02.15	Justyna Wencel. Ziemia, ziemia [MPZ]	80
19.12.14–1.02.15	Adoracja słodyczy	82

Wystawa Postępi higieny, na pierwszym planie fragment Eroz Izraeli, Żydowski szkielec (fragment), 2013, w głębokości szkielec (fragment), 2013, w głębi Szklony człowiek, 1995/1999 (wg oryginału Franca Tschacidenta z końca lat 20. XX wieku). Fot. Bartosz Górka

12.11.13
–6.01.14

Michał Frydrych. Łagodne przejście od opowiadania do rzucania cienia

kuratorka: **Magda Kardasz**

współpraca: **Karolina Bielawska**

projekt ekspozycji: **Michał Frydrych**

FOLDER

teksty: **Michał Frydrych, Magda Kardasz**

projekt graficzny: **Jakub Jezierski**

wersja językowa **polsko-angielska**

Artysta stworzył dzieło totalne, zawłaszczające ściany, okna, sufit, podłogę oraz przestrzeń wewnętrzną pierwszego piętra galerii, rodzaj działającego na zmysły environment. Na czarno-biały szachownicowy ornament nałożył niebieskie i czerwone formy o obłych kształtach, które przy bliższym oglądzie okazywały się literami. Składały się one na krótsze i dłuższe teksty stojące się formą przestrzenną. Wnętrze galerii było równomiernie oświetlone jaskrawym, zimnym światłem, co dodatkowo unifikowało przestrzeń i — paradoksalnie — powodowało u widza hipnotyczne odczucie jej rozwibrowania i odrealnienia.

Teksty Frydrycha są zwykle ciągiem metafor, wrażeniowym zapisem odczuć i stanów wewnętrznych autora (podmiotu malarsko-lirycznego) i przypominają poezję wizualną. Artysta analizuje świat od strony języka, dostrzegając jednocześnie siłę oddziaływania obrazu. Jego ostatnie projekty konsekwentnie zacierają granice między tymi dziedzinami.

JESTEŚ
W ŚRODKU
PRZEDMIOTU
SZTUKI
NIE WIESZ
NA ZEWNĄTRZ
CO
INTUICJA
MÓWI TOBIE.
SAMO WNETRZE
JAK MIĘKKIE
I Z BLISKA RZUCONE
JESZCZE
ZDANIE

29.11.13
–9.02.14

Mapa. Migracje artystyczne a zimna wojna

kuratorka: **Joanna Kordjak-Piotrowska**

współpraca artystyczna: **Janek Simon**

współpraca: **Katarzyna Kołodziej**

projekt ekspozycji: **Paulina Tyro-Nieżgoda**

sale: **nr 3, 4, 5, 6**

Wystawa prezentowała dynamiczną mapę świata sztuki po II wojnie światowej — w świetle europejskich i pozaeuropejskich podróży artystycznych polskich twórców i krytyków sztuki. Zaznaczone zostały na niej punkty i wektory owych wypraw, ale także to, w jaki sposób — pomimo żelaznej kurtyny i polityki izolacji — dokonywała się wówczas wymiana wiedzy i przepływ inspiracji. Wspomniane w podtytule migracje dotyczą nie tylko samych artystów, ich oficjalnych i półoficjalnych podróży, lecz obejmują również fenomen podróżujących dzieł i wędrujących idei. Czasową klamrę przywołanych na wystawie zjawisk i wydarzeń wyznaczały umownie przyjęte daty: rok 1947 (moment intensywnej wymiany kulturalnej, głównie z Francją, w ramach programu stypendialnego) i 1959 (apogeum „ekspansji” polskiego odwilżowego modernizmu na Zachodzie).

Kontekst dla przywołanych historii stanowi zmieniająca się mapa polityczna świata „po katastrofie”, stojącego w obliczu konfliktu nuklearnego, pomiędzy jedną wojną a groźbą kolejnej. O dynamice tych zmian decyduje zimnowojenna rywalizacja o strefy wpływów w Europie i na Dalekim i Bliskim Wschodzie. Mamy do czynienia, z jednej strony, z rozpadem dotychczasowego systemu kolonialnego, z drugiej zaś — z umacnianiem pozycji Związku Radzieckiego i stalinowską polityką kolonizacji zarówno wobec radzieckich republik, jak i krajów znajdujących się w orbicie wpływów Moskwy.

Artyści: Roman Artymowski, Walerian Borowczyk, Tytus Dzieduszycki, Oskar Hansen, Maria Jarema, Jerzy Malina, Ewa Kantor, Tadeusz Kantor, Aleksander Kobzdej, Jerzy Kujawski, Lech Kunka, Jan Lenica, Mieczysław Porębski, Jerzy Sołtan, Ryszard Stanisławski, Andrzej Strumiłło, Bogusław Szwacz, Andrzej Wróblewski, Anna Molska & Janek Simon

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

9 stycznia Spotkanie na wystawie z Jankiem Simonem

18 stycznia Sesja naukowa towarzysząca wystawie. Prelegenci: Andrzej Turowski, Piotr Majewski, Karolina Zychowicz, Katarzyna Muthesius-Murawska, Daniel Bird, Klara Kemp-Welch, Piotr Juszkiewicz, Sarah Wilson, Dominik Kuryłek, Zbigniew Osiński, Ewa Toniał

9 lutego Warsztaty rodzinne *Pocztówka z podróży*. Prowadzenie: Dagmara Rusinek-Smaga, Agnieszka Szostakiewicz

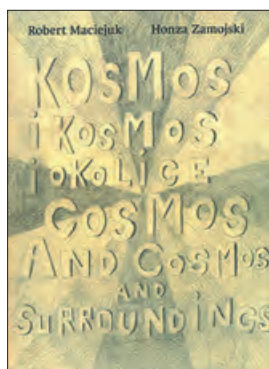
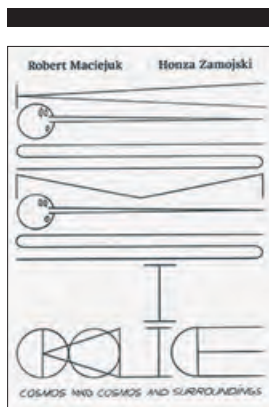

***I odpowie Wolność: Oto wołałam
ustami tych pielgrzymów, a nie
słuchaliście mnie;***

29.11.13
–16.02.14

Robert Maciejuk, Honza Zamojski. Góra i dół

współpraca ze strony Zachęty: Katarzyna Kołodziej
sale: nr 1 [Matejkowska], 2 [Narutowicza]

KSIĄŻKA ARTYSTYCZNA
tekst: Andrzej Kostołowski
projekt graficzny: Honza Zamojski
dwie wersje okładki, projekty:
Honza Zamojski [góra], Robert
Maciejuk [dół]
wersja językowa polsko-angielska

Wystawa Roberta Maciejuka i Honzy Zamojskiego to kulminacyjny punkt ich wieloletniej współpracy i przyjaźni. Wspólnie zrobili książkę *Wazony*, Zamojski był też dwukrotnie kuratorem wystaw Maciejuka w Galerii Starter. W Zachęcie po raz pierwszy ich prace złożyły się na jedną wystawę.

Obu artystów mimo różnic formalnych więcej łączy niż dzieli. Poczucie humoru oraz spora doza autoironii pozwalają im zdystansować się wobec własnej twórczości, jak i bez kompleksów i oporów żerować na cudzej. Obaj sięgają po proste środki wyrazu, poruszając się pomiędzy tym, co racjonalne, prawdopodobne i prawdziwe, a tym, co emocjonalne, sentymentalne i religijne. Wątpliwości stają się dla nich katalizatorem tworzenia.

Na wystawie prezentowane były przeważnie prace nowe, nigdy wcześniej nie pokazywane publicznie. Od wielkoformatowych rysunków i obrazów olejnych, przez formy w przestrzeni, aż po artystyczną książkę obu twórców, w której znalazł się też tekst zaproszonego przez nich krytyka sztuki Andrzeja Kostołowskiego. Rozpiętość formalna w realizacjach Maciejuka i Zamojskiego jest spora, jednak powracające motywy spajały w całość wieloelementową instalację. To rodzaj krytycznego dialogu z tradycją — ale też i prowadzonej z szacunkiem wobec siebie przyjacielskiej dyskusji.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

15 stycznia *Sztuka dostępna. Spotkania dla osób z dysfunkcją wzroku.* Prowadzenie: Maria Kosińska, Karolina Żyniewicz

17 stycznia Spotkanie z cyklu *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy.* Prowadzenie: Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska

21 stycznia Spotkanie z cyklu *Zachęta Talks.* Prowadzenie: Benjamin Cope

26 stycznia Warsztaty rodzinne *Gra w kolory.* Prowadzenie: Dagmara Rusinek-Smaga, Agnieszka Szostakiewicz

16 lutego Oprowadzanie autorskie Honzy Zamojskiego i Roberta Maciejuka oraz spotkanie z Andrzejem Kostołowskim i artystami dotyczące książki *Robert Maciejuk, Honza Zamojski. Kosmos i kosmos i okolice*

Fot. Marek Krzyżanek

Od lewej: Honza Zamojski, Robert Maciejuk - w głębi: obrazy Roberta Maciejuka Bez tytułu. Fot. Marek Krzyżanek

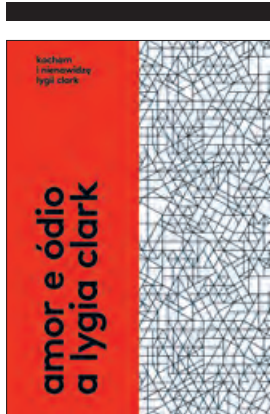

12.12.13
–23.02.14

Amor e ódio a Lygia Clark / Kocham i nienawidzę Lygii Clark

kuratorka: **Magda Kardasz**współpraca: **Magdalena Komornicka**

sale: nr 7, 8, 9, 10, hol

PRZEWODNIK PO WYSTAWIE
pod redakcją **Magdy Kardasz**
tekst: **Magda Kardasz**
słownik inspiracji: studenci Instytutu
Historii Sztuki UW
projekt graficzny: **Jakub Jezierski**
wersje językowe: polska i angielska

Wystawa prezentowała brazylijskich artystów młodej generacji, którzy w swojej twórczości odnoszą się do dzieł tamtejszych klasyków sztuki współczesnej — głównie reprezentantów modernizmu — zarówno w sztukach wizualnych, jak i w architekturze. Konkretizm i neokonkretizm, multidyscyplinarne nurt *tropicalismo*, konceptualizm lat 70. XX wieku, realizacje modernistycznych architektów stały się swoistą wizytówką Brazylii, a także cenną częścią światowego dziedzictwa kulturalnego. Znaczenie tych osiągnięć dostrzega także młode pokolenie brazylijskich twórców. W pracach wielu z nich znaleźć możemy mniej lub bardziej bezpośrednio odniesienia do dzieł Alfreda Volpiego, Lygii Clark, Hélii Oiticiki, Amílcar de Castro, Cilda Meirelesa, projektów Lúcia Costy, Oscara Niemeyera, Liny Bo Bardi, Paula Mendesa da Rocha, imponujących założeń architektonicznych Brasílii, parku Ibirapuera w São Paulo czy ikonicznych dzisiaj muzeów sztuki nowoczesnej w Rio de Janeiro i São Paulo.

Na wystawie pokazano dużą grupę dzieł stanowiących swoisty komentarz do modernistycznego dziedzictwa, manifestujących spojrzenie na to zagadnienie z perspektywy czasu (i weryfikujących utopie) lub poprzez pryzmat ważnej dla młodych kultury ulicznej czy popularnej. Dużą grupę takich prac zaprezentował Marcelo Cidade, twórca rzeźby, której tytuł stał się tytułem całej wystawy.

Życie w cieniu sławy starszej generacji bywa też trudne, może budzić w młodych potrzebę odcięcia pepowiny, odrzucenia starego, by zacząć wszystko od początku i pójść swoją drogą. Stąd na wystawie grupa dzieł młodego pokolenia artystów z Brazylii (Daniel Steegmann Mangrané, Yuri Firmeza) proponujących jako alternatywę ucieczkę do natury, czy też symbolicznie zaznaczających istnienie jeszcze innych kierunków refleksji i artystycznych poszukiwań.

Leandro Nerefuh i Rafael RG zostali poproszeni o stworzenie specjalnych projektów na wystawę. Pobyt studyjny w Warszawie zaowocował pomysłami dwóch instalacji odnoszących się do kolonialnego i kulturowego dziedzictwa Brazylii oraz ukrytych aspektów modernizmu.

Prezentowani artyści wykorzystują różne media: rzeźbę, instalację, relief, fotografię, film, tworzą też konceptualne projekty narracyjne. Wystawie towarzyszył program filmowy złożony z filmów fabularnych twórców kina brazylijskiego oraz filmów dokumentujących działalność wybranych czołowych postaci brazylijskiej nowoczesności.

Artyści: Jonathas de Andrade, Laura Belém, Cadu, Marcelo Cidade, Theo Craveiro, Detanico/Lain, Yuri Firmeza, Bina Fonyat, Daniel Murgel, Leandro Nerefuh, f. marquespenteado, Guilherme Peters, Laercio Redondo, Mauro Restiffe, Rafael RG, Fabiano Rodrigues, Luiz Roque, Beto Shwafaty, Lucas Simões, Daniel Steegmann Mangrané, Roberto Winter, Bob Wolfenson

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

7 stycznia Pokaz filmów: *Beleza Tropical (Umbabarauma)*: *Documentary with David Byrne*; reż. Declan Lowney, Susan Young, Wielka Brytania, 1990, 25 min; *Tropicália*, reż. Marcelo Machado, Brazylia/Stany Zjednoczone/Wielka Brytania, 2012, 87 min

12 stycznia Warsztaty rodzinne *Karnawał w Rio*. Prowadzenie: Kamil Niedziałek, Agnieszka Szostakiewicz

14 stycznia Pokaz filmu *Phantom Limb*, reż. Union Gaucha Productions: Karin Schneider, Nicolás Guagnini, Brazylia, 1998, 22 min

19 stycznia Warsztaty rodzinne *Pamiętka z Polski*. Prowadzenie: Anna Owsiany

21 stycznia Pokaz filmu *Oscar Niemeyer. Życie jest westchnieniem*, reż. Fabiano Maciel, Brazylia, 2010, 90 min, oraz wykład Grzegorza Ryty *Modernistyczna architektura Brazylii 1930–1964*

28 stycznia Pokaz filmu *Bóg i diabeł w krainie słonia*, reż. Glauber Rocha, Brazylia, 1964, 120 min, oraz wykład Doroty Kwinty o kinematografii brazylijskiej

28 stycznia Sztuka dostępna. *Spotkania dla osób z dysfunkcją słuchu*. Prowadzenie: Karolina Iwańczyk, Michalina Izert

2 lutego Warsztaty rodzinne *Gipsowe miasto*. Prowadzenie: Anna Owsiany, Agnieszka Szostakiewicz

4 lutego Pokaz filmów: *Ano Branco*, reż. Luiz Roque, Brazylia, 2013, 7 min; *Searching for Lygia Clark's Trace. Memory and Evocation of the Paris Years*, reż. Paola Anziché, Irene Dionisio, Włochy, 2011, 26 min; *São Paulo, Sociedade Anônima*, reż. Luís Sérgio Person, Brazylia, 1965, 107 min

11 lutego spotkanie z cyklu *Zachęta Talks*. Prowadzenie: Benjamin Cope

11 lutego Pokaz filmu *Czarny Orfeusz*, reż. Marcel Camus, Brazylia/Francja/Włochy, 1959, 100 min

12 lutego Sztuka dostępna. *Spotkania dla osób z dysfunkcją wzroku*. Prowadzenie: Katarzyna Kucharska-Hornung, Marta Lissowska

Fot. Marek Krzyżanek

Fot. Marek Krzyżanek

14 lutego Spotkanie z cyklu *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*. Prowadzenie: Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska

18 lutego Pokaz filmów: *Cildo Meireles*, reż. Gerald Fox, Wielka Brytania, 2008, 50 min; *Limite*, reż. Mario Peixoto, Brazylia, 1931, 120 min

20 lutego Spotkanie na wystawie z Katarzyną Przeważską

8 kwietnia Pokaz filmów: *Phantom Limb*, reż. Union Gaucha Productions: Karin Schneider, Nicolás Guagnini, Brazylia, 1998, 22 min; *Hélio Oiticica*, reż. César Oiticica Filho, Brazylia, 2012, 94 min

15 kwietnia Pokaz filmu *As Amoras*, reż. Walter Hugo Khouri, Brazylia, 1968, 100 min

Brasil: arte/música / Brazylia: sztuka/muzyka

kuratorka: **Magda Kardasz**

współpraca: **Karolina Bielawska, Magdalena Komornicka**

projekt ekspozycji: **Magda Kardasz**

FOLDER

tekst: **Magda Kardasz**

projekt graficzny: **Jakub Jezierski**

wersja językowa **polsko-angielska**

Wystawa koncentrowała się na związkach między sztukami wizualnymi a muzyką. Brazylia to prawdziwy tygiel muzyczny. Bossa nova, samba, tropikalna psychodelia, funk, folk — to tylko niektóre ze współczesnych nurtów w muzyce tego kraju. Charakterystyczne dla twórców tam działających jest przekraczanie gatunkowych dziedzin sztuki. Pokaz w MPZ składał się więc z dzieł wizualnych, w których pojawiają się wątki muzyczne.

Dźwiękowa, mobilna instalacja Laercia Redondo *Carmen Miranda* — *Opera obrazu* poświęcona była śpiewaczce samby, broadwayowskiej aktorce i hollywoodzkiej gwiazdce, która w pierwszej połowie XX wieku swój wizerunek oparła na kliszach „egzotycznej” brazylijskości. Na wystawie w MPZ pokazaliśmy również wybór obrazów Arnaldo Diasa Baptisty — lidera kultowej grupy rockowej Os Mutantes — w których pojawiają się elementy muzyczne. Prezentację jego twórczości dopełniał poświęcony mu film *Lóki* z 2008.

Fabiana Faleiros (aka Lady Incentivo) prezentowała w MPZ nowy projekt *Chcę zostać w domu cały dzień*, na który składała się instalacja na ścianie galerii i muzyczny performans w dniu otwarcia wystawy. Natomiast projekt Vivian Caccuri — muzykolożki i artystki wizualnej — to powstała z myślą o wystawie adaptacja jej książki *What I Make Is Music: How Brazilian Artists Started Making Vinyl Records*. Cabelo — znany jako muzyk (m.in. Mc Fininho), performer specjalizujący się w występach na pograniczu koncertu i praktyk szamanistycznych — pokazał nową instalację *Itamabmuca Dub*. W dolnych salach galerii artysta zaaranżował dla warszawskiej „zimowej” publiczności environment budowane przez dźwięki i obrazy utrzymane w tropikalnym klimacie, przenosząc do piwnicznych pomieszczeń odrobinę brazylijskiej sensualności.

Artyści: Arnaldo Dias Baptista, Cabelo, Fabiana Faleiros, Laercio Redondo, Vivian Caccuri.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

18 stycznia Performans muzyczny Fabiany Faleiros i Cabelo z udziałem Daniela Malone’a, towarzyszący otwarciu wystawy, Klubojadalnia Eufemia

23 lutego Warsztaty rodzinne *Grająca instalacja*. Prowadzenie: Kamil Niedziałek

25 lutego Pokaz filmu *Lóki* — Arnaldo Baptista, reż. Paulo Henrique Fontenelle, Brazylia, 2008, 120 min, oraz wykład o muzyce brazylijskiej Luisa Andino Veleza oraz Piotra Gronaua

26 lutego Performans dźwiękowy Vivian Caccuri *Talking Machine*

4 marca Pokaz filmów: *Beleza Tropical [Umbabarauma]: Documentary with David Byrne*, reż. Declan Lawney, Susan Young, Wielka Brytania, 1990, 25 min; *A Night in 67*, reż. Renato Terra & Ricardo Caili, Brazylia, 2010, 85 min. Wykład i wprowadzenie do filmów: Giuliano Ventura, *Songs from a Time of Great Distress — Brazil and its Music in 1967*

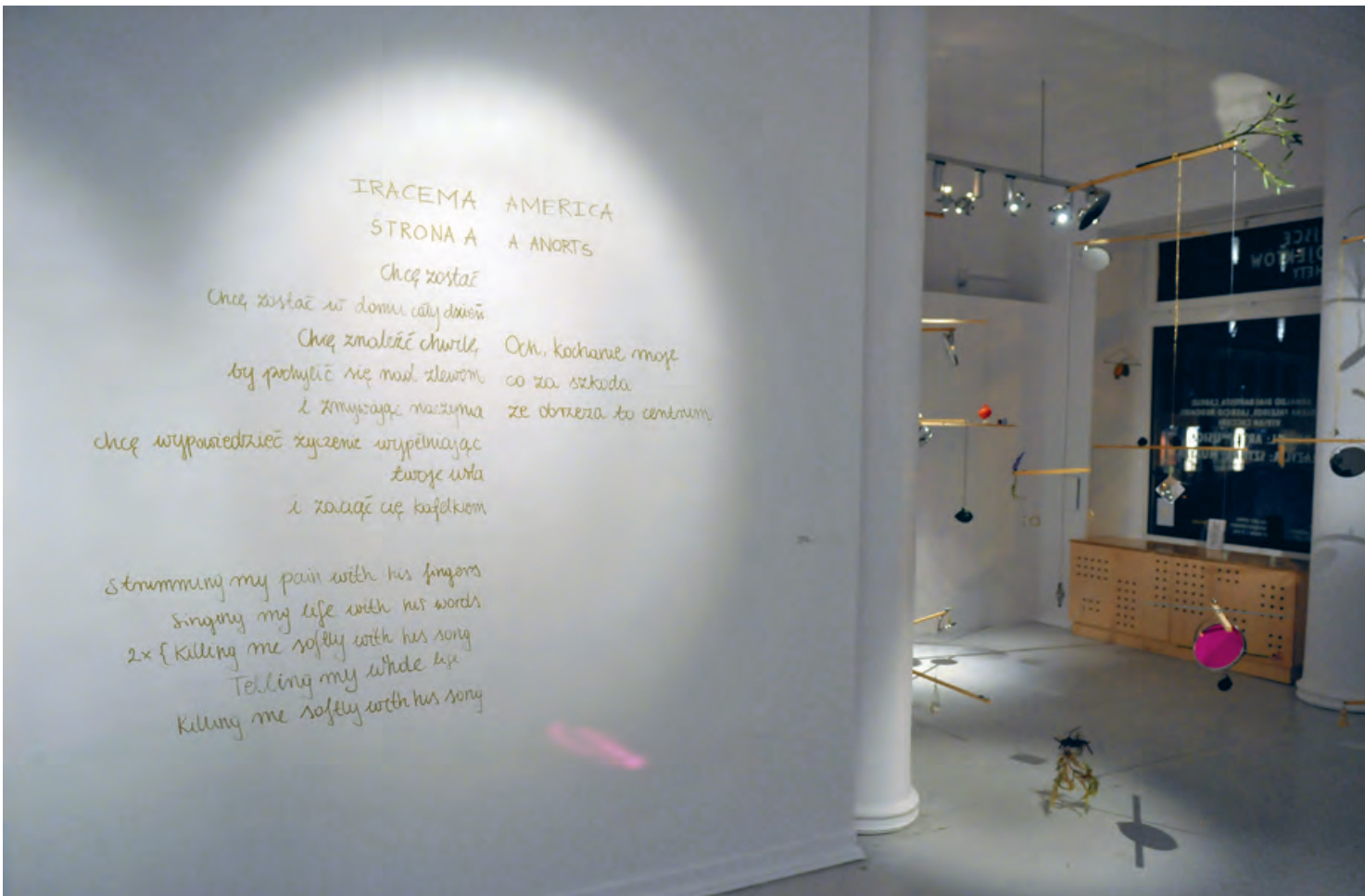
7 marca Spotkanie z cyklu *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*. Prowadzenie: Maria Kosińska

11 marca Pokaz filmu *A Música Segundo Tom Jobim*, reż. Dora Jobim, Nelson Pereira dos Santos, Brazylia, 2012, 84 min, oraz wykład Michała Lipszyca: *Nowe nurty w literaturze brazylijskiej po II wojnie światowej*

18 marca Pokaz filmu *2 Filhos de Francisco — A História de Zezé Di Camargo & Luciano*, reż. Breno Silveira, Brazylia, 2002, 132 min

25 marca Pokaz filmu *Cartola — Música Para os Olhos*, reż. Lírio Ferreira, Hilton Lacerda, Brazylia, 2007, 88 min

1 kwietnia Pokaz filmu *Roberto Carlos e o Diamante Cor-de-Rosa*, reż. Roberto Farias, Brazylia, 1968, 94 min

31.01–16.03

Kuba Dąbrowski. Film obyczajowy produkcji polskiej

kuratorka: Joanna Kinowska

projekt ekspozycji: Kuba Dąbrowski, Joanna Kinowska

współpraca: Dominika Kucner

sale: nr 11 [Mały Salon], 12, 13

KSIĄŻKA

pod redakcją Joanny Kinowskiej
rozmowa Joanny Kinowskiej z Kubą Dąbrowskim
projekt graficzny: Edgar Bąk
wersja językowa polsko-angielska

Pokaz monograficzny znanego młodego fotografa obejmował zdjęcia pochodzące z różnych okresów, będące wynikiem różnych fascynacji, wyjęte z odmiennych kontekstów, ułożone — jak tytułowy film — w pewną sekwencję. Wystawa, jak film obyczajowy, opowiadała o dorastaniu, przemianach, marzeniach bliskich i dalekich. Główny bohater urodził się i dorastał w Białymstoku. Interesował się muzyką, koszykówką NBA i amerykańskimi filmami oglądanymi na kasetach wideo. Zdał maturę i rozpoczął studia. Podobnie jak jego rówieśnicy był świadkiem ważnych zmian w kraju. Na jakiś czas wyjechał z Polski, wrócił i założył rodzinę. Historia, jakich wiele, typowa dla jego pokolenia.

Dąbrowski robi zdjęcia od czternastego roku życia. Obecne są na nich m.in. Białystok, Kraków, Warszawa. To, czego nie sfotografował sam, reprodukuje z gazet, telewizji, komiksów. Wszystkie zdjęcia na wystawie, choć nie ułożone chronologicznie ani tematycznie, opowiadały barwną i dynamiczną, a jednocześnie nostalgiczną historię. Fabuła przeplatana była odniesieniami do już obejrzanych i przeżytych wydarzeń. Narracja, podążając za skojarzeniami widza, mogła rozwinąć się w zupełnie nowym, nieprzewidywanym przez autora kierunku.

Wystawa Kuby Dąbrowskiego była jednocześnie prezentacją zdjęć i dyskretną refleksją na temat medium fotografii. Znalazły się na niej również wybrane filmy i pokaz slajdów, którym towarzyszyła specjalnie dobrana muzyka. Składały się na nią przetworzone, zinterpretowane na nowo szlagiery muzyki światowej oraz oryginalne utwory, które mogły być ulubionymi utworami autora albo ścieżką dźwiękową tego filmu.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

2 lutego Oprowadzenie kuratorskie Joanny Kinowskiej

6 lutego Oprowadzenie Kuby Dąbrowskiego [spotkanie tłumaczone na język migowy PJM]

10 lutego Joga dla fotografów. Prowadzenie: Artur Filipowicz

15 lutego Pokaz filmu *Hoop Dreams [W obręczy marzeń]*, reż. Steve James, Stany Zjednoczone, 1994, 170 min; *Doin' It In the Park: Pick-up Basketball, NYC*, reż. Robert [Bobbito] Garcia, Kevin Coulliau, Stany Zjednoczone/Francja, 2012, 83 min. Wprowadzenie: Paweł Eibel

16 lutego Warsztaty rodzinne *Zagadkowy portret*. Prowadzenie: Agnieszka Szostakiewicz, Anna Owsiany

2 marca Warsztaty rodzinne *Zabawy na trzepaku*. Prowadzenie: Kamil Niedziałek, Agnieszka Szostakiewicz

16 marca Warsztaty rodzinne *W poszukiwaniu pomijanych pojęć*. Prowadzenie: Anna Owsiany, Kamil Niedziałek

11 marca Spotkanie z cyklu *Zachęta Talks*. Prowadzenie: Benjamin Cope

12 marca *Sztuka dostępna. Spotkania dla osób z dysfunkcją wzroku*. Prowadzenie: Katarzyna Kucharska-Hornung, Karolina Żyniewicz

12 marca Spotkanie dotyczące projektu *Ex Oriente Lux* z Grzegorzem Dąbrowskim, Kubą Dąbrowskim, Rafałem Milachem i Pawłem Supernakiem

14 marca Spotkanie z cyklu *Patrząc/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*. Prowadzenie: Kuba Dąbrowski, Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska, Joanna Kinowska

Anemona Crisan. Instalacja do wnętrza

kurator: **Jacek Malinowski**

współpraca ze strony Zachęty: **Julia Leopold**

ekspozycja w otwartej przestrzeni południowego wejścia do Zachęty

Instalacja Anemony Crisan była drugą prezentacją w nietypowej przestrzeni — niszach znajdujących się w podziemiach Zachęty. Artystka zaanektowała więcej miejsca, niż początkowo dostała do dyspozycji. Interesuje ją przestrzeń — często zawłaszcza ją, analizując jej główne parametry i możliwości, by następnie wymknąć się ich rygorystycznym ograniczeniom.

Inspirując się strukturami organicznymi, które kojarzą się z wnętrzem ciała, budową komórki lub strukturą włókna mięśniowego, wyznaczyła w przestrzeni punkty zwrotne i punkty odniesienia, stworzyła rodzaj sieci, w której kieruje wzrokiem i ruchem odbiorcy. Spontanicznie kreślone kolorem linie, o zróżnicowanej grubości i kierunku, łamią architekturę, wymuszając zmianę jej najbardziej charakterystycznych cech i porządku ideowego. W efekcie powstała struktura — coś rodzaju sieci pająka obejmującej wszystkie dostępne płaszczyzny.

28.02–27.04

Paulina Ołowska. Czar Warszawy

kuratorka: **Magda Kardasz**

współpraca: **Katarzyna Kołodziej**

projekt ekspozycji: **Paulina Ołowska**

sale: nr **2, 3, 4, 5, 6, 7**

WKŁADKA z tłumaczeniami na język polski tekstów z książki *Paulina Ołowska. Book*, jrp|ringier, Zurich 2013
 teksty: **Adam Szymczyk, Jan Verwoert**
 kalendarium: **Anna Bujnowska**
 projekt graficzny: **Maciej Sikorzak**

Pierwsza tak obszerna prezentacja twórczości Pauliny Ołowskiej w Polsce pokazywała wielowątkowość zarówno tematyki, jak i metod pracy artystki. Zawierała malarstwo, rzeźbę, scenografię, instalacje, neon, asambłaż, rysunek, kolaż i tkaninę, oraz przygotowaną specjalnie na wystawę nową instalację — sklep z kolekcją marki odzieżowej Clemens en August.

W swoich pracach artystka porusza problem związków pomiędzy historycznymi awangardami i teraźniejszością, tworząc swoisty melanz sztuk — wysokiej z użytkową i popularną. Interesuje ją współczesność i aktualność, którą zderza z utopijnymi wizjami z przeszłości, namawiając widza do refleksji nad zapomnianą estetyką i ideologią.

Tytuł wystawy pochodzi od nazwy perfumerii na rogu ulic Kruczej i Żurawiej w Warszawie, istniejącej od lat sześćdziesiątych. Reklamował ją stylowy neon, który w latach osiemdziesiątych został zdjęty, a dekadę później zamiast niego pojawiła się „billboardowa dziewczyna” — wizerunek typowy dla reklam z tamtego czasu. Dziś witryny zlikwidowanego jakiś czas temu sklepu są zaklejone warstwami plakatów.

Ekspozycja gromadziła wybór prac powstałych od 2004 roku. Artystka skupiła się na pracach nawiązujących do jej wcześniejszych projektów i realizacji w szerokim rozumieniu inspirowanych Warszawą — jej historią i przemianami. Wystawa mówiła o marzeniach, o idealnym życiu, z dystansem odnosząc się do przemian i nowych sytuacji.

Wystawie towarzyszyła anglojęzyczna publikacja *Paulina Ołowska. Book* — pierwsza monografia artystki, wydana przez JRP | Ringier, a także wkładka z polską wersją tekstów znajdujących się w książce.

Współorganizatorem wystawy było Stedelijk Museum w Amsterdamie, gdzie część eksponatów była prezentowana na wystawie *Au Bonheur des Dames* (wrzesień 2013–styczeń 2014).

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

28 lutego Dancing międzypokoleniowy towarzyszący otwarciu wystawy; set didżejski DJ Viki i Macieja Sienkiewiczza

2 marca Orowadzanie kuratorskie Magdy Kardasz

6 marca Czy sztuka mówi językiem mody? Orowadzanie i spotkanie na wystawie z Piotrem Zacharą

8 marca Sztuka dostępna. Spotkania dla osób z dysfunkcją słuchu. Prowadzenie: Karolina Iwańczyk, Marta Lissowska

9 marca Warsztaty rodzinne Czary i eliksiry. Prowadzenie: Agnieszka Szostakiewicz

27 marca Powidoki, wycinanki. Ołowska i magazyny ilustrowane. Orowadzanie i spotkanie na wystawie z Justyną Jaworską

29 marca Warsztaty dla dorosłych Makrama — sztuka dekorowania węzłami. Prowadzenie: Dorota Habieda

6 kwietnia Warsztaty rodzinne Czar przypinek. Prowadzenie: Agnieszka Szostakiewicz, Kamil Niedziałek

8 kwietnia Spotkanie z cyklu Zachęta Talks. Prowadzenie: Benjamin Cape

9 kwietnia Sztuka dostępna. Spotkania dla osób z dysfunkcją wzroku. Prowadzenie: Maria Kosińska, Michalina Izert

10 kwietnia Alfabet Pauliny Ołowskiej. Orowadzanie i spotkanie na wystawie z Ewą Tatar

11 kwietnia Spotkanie z cyklu Pa-trzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy. Prowadzenie: Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska

25 kwietnia Warsztaty dla dorosłych z sitodruku. Prowadzenie: Aga Brwi [Agnieszka Stanasiuk]

U góry: neon Palmipasset, 2006; u dołu: kolekcja ubrań firmy Clemens en August, Fot. Marek Krzyżanek

W głębi: Constructivish Driedulck, 2014; z prawej: Victoria, 2014. Fot. Marek Krzyżanek

14.03–10.06

Byłem, czego i wam życzę. Henryk Tomaszewski

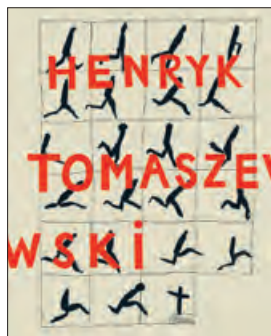
kuratorka: **Agnieszka Szewczyk**

współpraca: **Filip Pągowski**

współpraca ze strony Zachęty: **Magdalena Komornicka**

projekt ekspozycji: **Grzegorz Rytel, Paulina Tyro-Niezgoda**

sale: nr **1, 8, 9, 10**

KSIĄŻKA

pod redakcją **Agnieszki Szewczyk**
teksty: **Iwona Kurz, Katarzyna Matul, Piotr Rypson, Agnieszka Szewczyk**
projekt graficzny: **Iwo Rutkiewicz**
dwie wersje okładek: **Dorota Karaszewska [góra]; Filip Pągowski**
wersja limitowana — 100 egz. [dół]
wydawcy: **Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki, BOSZ**
wersje językowe: **polska i angielska**

Wystawa została zorganizowana w stulecie urodzin Henryka Tomaszewskiego (1914–2005) — grafika, projektanta, rysownika, profesora warszawskiej ASP i jednej z najważniejszych postaci polskiej grafiki projektowej po II wojnie światowej. Obserwowane w ostatnich latach ożywienie polskiego designu, pojawienie się nowego pokolenia projektantów graficznych, rosnące zainteresowanie wciąż nienapisaną historią tej dziedziny było dobrym powodem, aby ponownie przyjrzeć się twórczości Tomaszewskiego i na nowo określić jego pozycję oraz odpowiedzieć na pytanie, dlaczego naznaczona skrajnym indywidualizmem formuła projektowa Tomaszewskiego opiera się działaniu czasu.

Ekspozycja skupiała się na twórczości plakatu artysty przedstawionej w dwóch kontrastujących częściach. Pierwsza obejmowała prace z okresu tzw. polskiej szkoły plakatu (od 1945 do końca lat pięćdziesiątych), kiedy Tomaszewski stworzył koncepcję plakatu opartego o plastyczny skrót i metaforę. Druga część zawierała plakaty projektowane od lat sześćdziesiątych — wtedy artysta zaczął redukować bujny malarski styl, zmierzając ku większej prostocie, bardziej abstrakcyjnym rozwiązaniom i nieomylnemu rysunkowi, który z czasem zaczął dominować jako główny motyw jego prac. Wówczas artysta sprecyzował swój język graficzny. Trzecia część została zorganizowana wokół hasła „litera” — szczególnie ważnego dla Tomaszewskiego zagadnienia i wątku przewijającego się przez całą jego twórczość. W tej części pokazano wybrane plakaty liternicze i projekty książkowe. Oprócz tego na wystawie znalazły się rysunki, szkice i projekty plakatów, ujawniające warsztat grafika ery przedkomputerowej. Ten unikalny materiał, którego duża część nie była dotąd pokazywana i pochodziła z archiwum artysty, pozwalał przywołać niezwykle dziś materialność grafiki projektowej.

Z okazji setnej rocznicy urodzin artysty została także opublikowana książka *Henryk Tomaszewski*, zawierająca dokumentację jego twórczości, eseje krytyków i historyków sztuki, a także obszerny wybór reprodukcji prac.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

16 marca Oprowadzenie kuratorskie Agnieszki Szewczyk

23 marca Warsztaty rodzinne *Plakat*. Prowadzenie: Dagmara Rusinek-Smaga

30 marca Warsztaty rodzinne *Książka artystyczna*. Prowadzenie: Kamil Niedziałek, Agnieszka Szostakiewicz

2 kwietnia Warsztaty dla dorosłych *Kolor, kompozycja, litera*. Prowadzenie: Joanna Świerczyńska

3 kwietnia Oprowadzenie i spotkanie na wystawie z Mieczysławem Wasilewskim i Maciejem Buszewiczem

11–12 kwietnia Szkolenie dla nauczycieli *Lekcja widzenia*. Wykład *Polska szkoła plakatu* i oprowadzanie po wystawie z elementami warsztatów. Prowadzenie: Marta Lissowska, Karolina Iwańczyk. Warsztaty *Plakat według mistrza Tomaszewskiego, czyli skrót pojęciowy zamiast narracji malarskiej*. Prowadzenie: Joanna Świerczyńska. Współorganizator: WCIES

13 kwietnia Warsztaty rodzinne *Książki pop-up*. Prowadzenie: Anna Owsiany, Agnieszka Szostakiewicz

23 kwietnia Wykład Kota Przybory *Reklama w kulturze*

24 kwietnia Wykład Magdaleny i Artura Frankowskich *Litery Henryka Tomaszewskiego*

27 kwietnia Warsztaty rodzinne *Transparenty*. Prowadzenie: Kamil Niedziałek, Zuzanna Zasacka

6 maja Pokaz filmu *Piątka z ulicy Barskiej*, reż. Aleksander Ford, Polska, 1954, 110 min

6 maja Spotkanie z cyklu *Zachęta Talks*. Prowadzenie: Benjamin Cope

11 maja Warsztaty rodzinne *Typograficzne safari*. Prowadzenie: Agnieszka Szostakiewicz, Kamil Niedziałek

13 maja Pokaz filmu *Niepotrzebni mogą odejść (Odd Man Out)*, reż. Carol Reed, Wielka Brytania, 1947, 116 min

Fot. Marek Krzyżanek

Fot. Marek Krzyżanek

PRZEWODNIK

pod redakcją Agnieszki Szewczyk
wstęp: Mariusz Zawisza
fragmenty tekstów z książki Henryk
Tomaszewski
projekt graficzny: Iwo Rutkiewicz
wersja językowa polsko-angielska

14 maja *Sztuka dostępna. Spotkania dla osób z dysfunkcją wzroku.* Prowadzenie: Maria Kosińska, Michalina Izert, Karolina Iwańczyk

15 maja Spotkanie na wystawie z Piotrem Młodożeńcem

16 maja Spotkanie z cyklu *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy.* Prowadzenie: Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska

17 maja *Sztuka dostępna. Spotkania dla osób z dysfunkcją słuchu.* Prowadzenie: Karolina Iwańczyk, Michalina Izert

20 maja Pokaz filmu *Ditta*, reż. Bjarne Henning-Jensen, Dania, 1946, 99 min

22 maja Spotkanie na wystawie z Filipem Pągowskim

27 maja Pokaz filmu *Najpiękniejsza (Bellissima)*, reż. Luchino Visconti, Włochy, 1955, 115 min

29 maja Warsztaty dla dorosłych *Plakat społeczny.* Prowadzenie: Jan Bajtlik

5 czerwca Wykład Daniela Mizielińskiego *O zbawianiu świata i innych pierdolach*

10 czerwca *HT+*, czyli czego uczymy się od Henryka Tomaszewskiego. Oprrowadzanie Filipa Tofila i Urszuli Janowskiej

Po Galerii — *Najbardziej Inspirująca Godzina w piątek o piątek* — spacer z PGNiG, mecenasem wystawy.

21.03, 25.04, 23.05: *Plastyczny skrót i metafora — prace Henryka Tomaszewskiego z okresu tzw. polskiej szkoły plakatu;*

28.03, 2.05, 30.05: *Lekcja widzenia — plakaty Henryka Tomaszewskiego projektowane od lat 60.;*

4.04, 9.05, 6.06: *Litera — projekty książkowe i plakaty literniczne Henryka Tomaszewskiego;*

11.04, 16.05: *Plakaty filmowe Henryka Tomaszewskiego.* Prowadzenie: Karolina Iwańczyk, Michalina Izert, Marta Lissowska, Maria Szczycińska

Fot. Marek Krzyżanek

Fot. Marek Krzyżanek

21.03–18.05

Magda Franczak, Yael Frank. „Lód topnieje, Pani Frankczak” “גברת פרנקצ'ק, הקרח נמס”

kuratorka: **Magda Kardasz**

współpraca: **Karolina Bielawska**

projekt ekspozycji: **Magda Franczak, Yael Frank, Magda Kardasz**

FOLDER

tekst: **Magda Kardasz**
projekt graficzny: **Jakub Jezierski**
wersja językowa **polsko-angielska**

Wystawa powstała z inspiracji książką Tarjei Vesaasa z 1963 roku *Pałac lodowy*. Jednak właściwym początkiem było spotkanie mieszkającej i pracującej w Lublinie Magdy Franczak z Yael Frank z Tel Awiwu, która w 2012 roku prezentowała swoje prace w lubelskiej Galerii Labirynt. Spotkanie zaowocowało pomysłem przygotowania wspólnej wystawy w Miejscu Projektów Zachęty w Warszawie. Punktem wyjścia stała się dzielona przez obie autorki fascynacja niezwykle powieścią dla dzieci norweskiego pisarza, ukazującą w poetycki i sugestywny sposób historię przyjaźni dwóch wkraczących w wiek dorastania dziewcząt, doświadczenie przemijania i śmierci oraz współzależność świata przyrody i ludzi.

Franczak i Frank nawiązały rysunkowy dialog, przesyłając sobie wzajemnie tradycyjną pocztą rysunki na papierze. Tak pojawiła się fikcyjna postać Pani Frankczak, będąca nie tylko zlepkiem nazwisk obydwu artystek, ale też ich wspólnym głosem. Rysunki przedstawione przez „zbiorową artystkę” wypełniały kształty przywodzące na myśl formy organiczne, fragmenty ludzkiego ciała, elementy pejzażu lub składowe abstrakcji. Łączyły one bliskie Magdzie Franczak wątki natury, organiczności, doświadczenia kobiecej cielesności ze skłonnością do groteskowego inscenizowania banalnej i metafizycznej rzeczywistości, jakie cechuje sztukę Yael Frank. Prezentację dopełniała wspólna kompozycja rysunkowa dużych rozmiarów.

Oprócz rysunków na wystawie znalazły się także prace indywidualne obu autorek. Ważną częścią projektu była specjalnie skomponowana muzyka Marcina Dymitera.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

7 maja Otwarcie letniego tarasu Miejsca Projektów Zachęty: spotkanie z Magdą Franczak i koncert Marcina Dymitera

9 maja Spotkanie z cyklu *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*. Prowadzenie: Maria Kosińska

17 maja pokaz filmu *Pałac lodowy [Is-slottet]*, reż. Per Bloom, Norwegia, 1987, 78 min, w ramach Nocy Muzeów

18 maja Warsztaty rodzinne *Domki i kryjówki*. Prowadzenie: Kamil Niedziałek

Z lewej: Magda Franczak, Zmora z nieba jezioro, 2014; z prawej: Yaël Frank, Hypertichosis Universalis, 2014. Fot. Marek Krzyżanek

Magda Franczak, Kojówka z popielu, 2014. Fot. Marek Krzyżanek

4.04–18.05

Monika Zawadzki. Bydło

kuratorka: **Maria Brewińska**

współpraca: **Katarzyna Kołodziej**

projekt ekspozycji: **Monika Zawadzki, Maria Brewińska**

sale: **nr 11, 12, 13**

Wystawa była pierwszą tak dużą prezentacją artystki w Zachęcie. Zawadzki jest autorką prostych, oszczędnych rzeźb, tworzy także obrazy i wideo. Jednym z głównych tematów jej twórczości jest idea kreowania tożsamości. Artystka koncentruje się na kwestiach związanych z wykluczeniem czy ograniczeniami społecznymi, mechanizmach funkcjonowania jednostek, odmienności i cielesności. Interesuje ją współistnienie bytów w ramach porządku społecznego, biologicznego lub politycznego oraz szeroko rozumiane zagadnienie transformacji materii.

Wystawa była wyrazem niekonwencjonalnego podejścia do kwestii ciała, opowiadała o tożsamości ciała ludzkiego i zwierzęcego i zależnościach między nimi, o relacji materii żywej i nieożywionej, rozumianej jako symbioza człowieka z naturą i cywilizacją. Prezentowane były nowe prace osadzone w minimalistycznej białoszarej przestrzeni: zgeometryzowane formy nawiązujące do ludzkich i zwierzęcych, pokryte czarną żywicą epoksydową i farbą. Pokawałkowane ciała, mięso, masa, w końcu miazga unaoczniały rozkład form, ale także ich płynność. Rzeźby ukazywały szerokie spektrum stanów ciała i materii, a całość wieńczył monumentalny mural z serii *Prawa dla ludzi i zwierząt* (2006).

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

4 kwietnia Koncert Escape From Warsaw podczas wernisażu wystawy

6 kwietnia Oprowadzenie kuratorskie Marii Brewińskiej

15 kwietnia *Sztuka dostępna. Spotkania dla osób z dysfunkcją słuchu.* Prowadzenie: Karolina Iwańczyk, Karolina Żyniewicz

29 kwietnia Spotkanie z cyklu *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy.* Prowadzenie: Alicja Korpysz

7 maja Panel dyskusyjny *Tożsamość mięsa.* Uczestnicy: Maria Brewińska, Jarosław Lubiak, Adam Mazur, Jacek Schodowski, Joanna Sokółowska

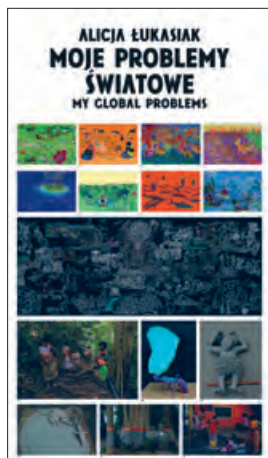
27.05–20.07

Alicja Łukasiak. Moje problemy światowe

kuratorka: **Magda Kardasz**

współpraca: **Karolina Bielawska**

projekt ekspozycji: **Alicja Łukasiak, Magda Kardasz**

FOLDER

tekst: **Magda Kardasz**
projekt graficzny: **Jakub Jezierski**
wersja językowa **polsko-angielska**

Na wystawie artystka zaprezentowała swoje najnowsze prace. Ostatnie lata spędziła, podróżując po świecie — głównie po dalekiej Azji, ale była też na polskiej wsi — interesowała się ekologią, czytała o zmianach klimatu i innych zagrożeniach wynikających z niszczenia przyrody i nadmiernej eksploatacji zasobów naturalnych. Realne i książkowe wojaże pozwoliły jej dostrzec i docenić urodę egzotycznych zakątków oraz skłoniły do niewesołych przemyśleń na temat niebezpiecznych konsekwencji niezrównoważonego rozwoju społeczno-ekonomicznego naszej planety.

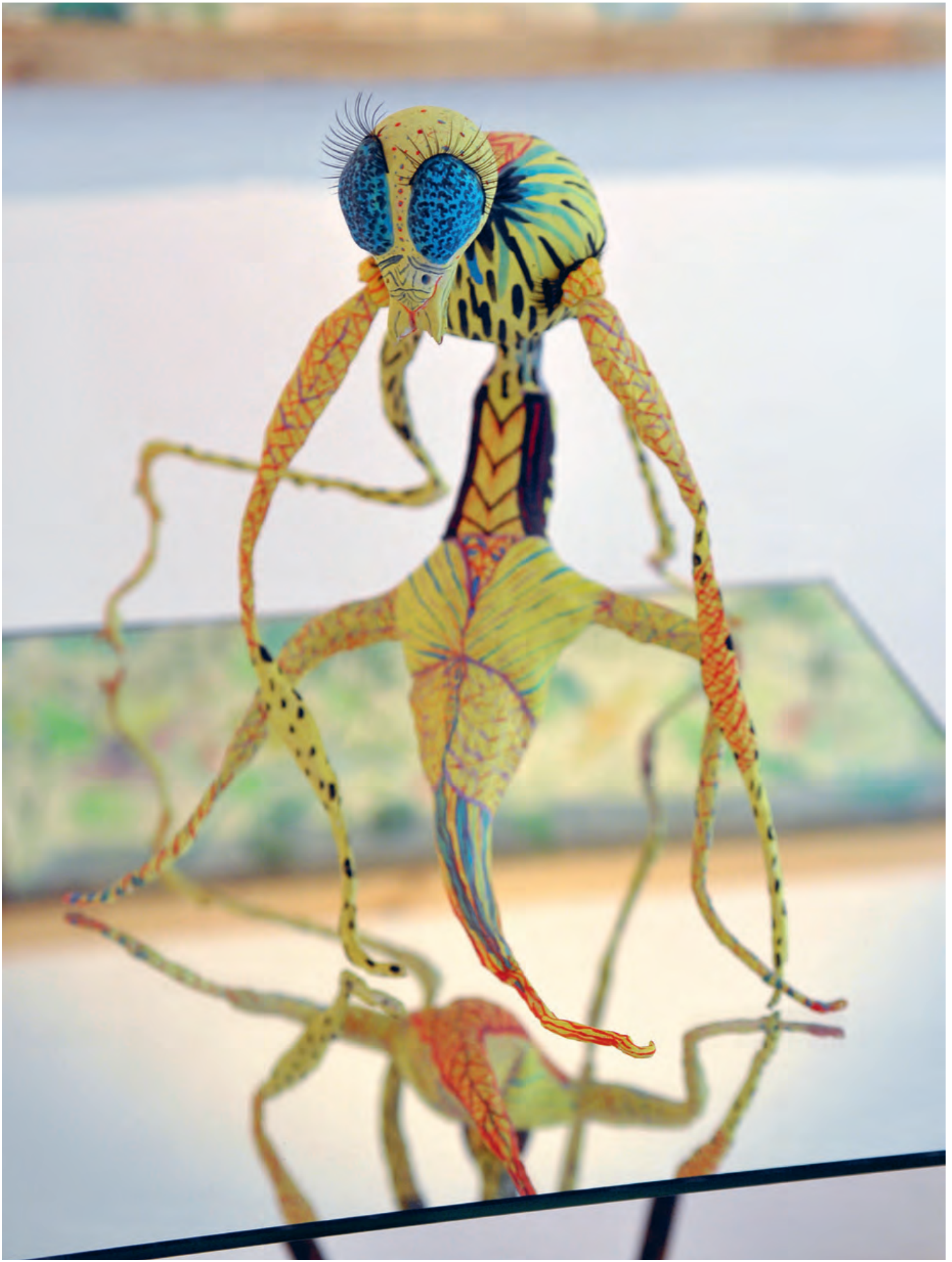
Główną część wystawy stanowiły obrazy (tempera na papierze i batik na płótnie) oraz ceramiczne rzeźby eksponowane na zaprojektowanych przez autorkę postumentach. Praca nad tym projektem była dla niej swoistym powrotem do tradycyjnych, „niemodnych” artystycznych technik, rodzajem zabawy i eksperymentu z nimi. Prezentacji dopełniały instalacja wideo powstała na Węgrzech, w której mogliśmy oglądać artystkę w roli poławiaczki błyskawic, oraz film i zdjęcia z podróży — uważny widz mógł odnaleźć w nich elementy inspirujące poszczególne dzieła artystki.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

18 czerwca Spotkanie z cyklu *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*. Prowadzenie: Maria Kosińska

6 lipca Warsztaty rodzinne *Dziwne stwory*. Prowadzenie: Agnieszka Szostakiewicz

18 lipca *Alternatywne podróżowanie* — spotkanie z Janem Markoviciem i pokaz filmu *Trashed*, reż. Candida Brady, Stany Zjednoczone, 2012, 98 min

Alicja po drugiej stronie

kuratorka: **Maria Świerżewska-Franczak**

projekt *Tralabum i mubalarT*: **Włodzimierz Jan Zakrzewski**

współpraca: **Michał Silski** z udziałem **Roberta Maciejuka**

projekt *Acilja w nie wielkim salonie*: **Kuba Bąkowski**

sale: nr **11, 12, 13**

Alicja po drugiej stronie (projekt bliźniaczy *Alicji w Ogrodzie Saskim* Włodzimierza J. Zakrzewskiego) usytuowana została w dolnych salach Zachęty. Inspiracją i punktem wyjścia były zabawy Lewisa Carrolla ze skalą, perspektywą i przestrzenią.

Wystawę otwierała znajdująca się w Małym Salonie instalacja *Acilja w nie wielkim salonie* Kuby Bąkowskiego. Artysta, odwołując się do absurdałnej logiki marzenia sennego, podzielił ciało Alicji na dwa elementy o skrajnie różnych skalach i pozycjach, by ponownie je połączyć poprzez obiektyw zabytkowego, wielkoformatowego aparatu fotograficznego. Stare urządzenie optyczne działało jak soczewka skupiająca rozszczerzoną rzeczywistość. Obiekt ten, niczym ciastko z etykietką „zjedz mnie”, wprowadzał publiczność w pomniejszony świat, który miał swą kontynuację w kolejnej sali — miniaturowym gabinecie osobliwości składającym się z grafik (w dużej mierze nigdy wcześniej nie pokazywanych) i obiektów z kolekcji Zachęty, przedstawiających fantastyczne stworzenia, pejzaże i tajemnicze przedmioty. Kontrastowały z nimi skalą dwie prace, także pochodzące ze zbiorów Zachęty: *Bez tytułu* Pedro Cabrita Reisa oraz *Table House* Bartosza Muchy (fragment instalacji *52 leniwe tygodnie. Paraarchitektura*).

Projekt zamykała instalacja *Tralabum i mubalarT* Włodzimierza Zakrzewskiego, w której pojawiał się obecny w Ogrodzie Saskim motyw kart, jednak w zupełnie innej skali. Dzięki zastosowanym rozwiązaniom świetlnym rozmiary sali wydawały się nieoczywiste, a kluczową rolę pełniła muzyka — jej związek z tajemniczą instalacją ujawniał się dopiero wówczas, gdy widz był odpowiednio blisko.

Artyści (z kolekcji Zachęty): Pedro Cabrita Reis, Jan Dobkowski, Józef Gielniak, Janusz Halicki, Maciej Haufa, Zenon Januszewski, Andrzej Kalina, Marian Kruczek, Bartosz Mucha, Teresa Murak, Janusz Piotrowski, Krystiana Robb-Narbutt, Leszek Rózga, Krzysztof Wieczorek, Jacek Sowicki

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

1 czerwca Oprowadzanie kuratorskie Marii Świerżewskiej-Franczak, warsztaty rodzinne *Camera obscura*. Prowadzenie: Paweł Eibel

8 czerwca Warsztaty rodzinne *Do góry nogami*. Prowadzenie: Agnieszka Szostakiewicz

15 czerwca Warsztaty rodzinne *O snach i wielkiej przygodzie*. Prowadzenie: Kamil Niedziałek

24 czerwca *Sztuka dostępna. Spotkania dla osób z dysfunkcją słuchu*. Prowadzenie: Marta Lissowska, Michalina Izert

24 czerwca Spotkanie z cyklu *Patrząc/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*. Prowadzenie: Alicja Korpysz

25 czerwca *Sztuka dostępna. Spotkania dla osób z dysfunkcją wzroku*. Prowadzenie: Maria Kosińska, Marta Lissowska

29 czerwca Warsztaty rodzinne *Obieranie [mówiących] ziemniaków*. Prowadzenie: Patryk Zakrocki

13 lipca Warsztaty rodzinne *Lotawce*. Prowadzenie: Anna Owsiany

6.06–23.11

Figury niemożliwe

komisarz Pawilonu Polskiego: **Hanna Wróblewska**zespół kuratorski: **Instytut Architektury — Dorota Jędruch, Marta****Karpińska, Dorota Leśniak-Rychlak, Michał Wiśniewski**koncepcja artystyczna: **Jakub Woynarowski**asystent komisarza: **Joanna Waško**

Wystawa *Figury niemożliwe* przygotowana w Pawilonie Polskim przez Instytut Architektury i Jakuba Woynarowskiego dotyczyła związków modernizmu i polityki w warunkach konstruowania nowoczesnego państwa narodowego. Główny element pokazu stanowiła odtworzona w skali 1:1 replika baldachimu nad wejściem do grobu Józefa Piłsudskiego, zrealizowanego w 1937 roku przy królewskiej katedrze na Wawelu w Krakowie według projektu Adolfa Szyszko-Bohusza. Obiekt osadzony w lokalnym kontekście jest jednocześnie typowym przykładem sprzeczności charakteryzujących nowe państwa powstałe w Europie po I wojnie światowej, rozdarte pomiędzy ambitnym parciem ku nowoczesności a zakorzenieniem w rytuałach i mitach przeszłości. Baldachim demonstruje elementy oficjalnej propagandy związanej z kultem potężnego wodza, znajdującym analogie w autorytarnych dążeniach wielu państw europejskich w latach trzydziestych XX wieku. Stylistyka obiektu, nawiązująca do klasycyzującego monumentalnego modernizmu, przywołuje duszną, przesiąkniętą ksenofobią atmosferę ówczesnej Europy zmierzającej ku kolejnej wojennej katastrofie.

Uzupełnieniem baldachimu były wielkoformatowe rysunki Jakuba Woynarowskiego, objaśniające specyfikę obiektu. Narrację pokazu współtworzył także materiał ikonograficzny ukazujący splot władzy, modernizmu i śmierci — przykłady innych pomników, mauzoleów i nagrobków z tego okresu.

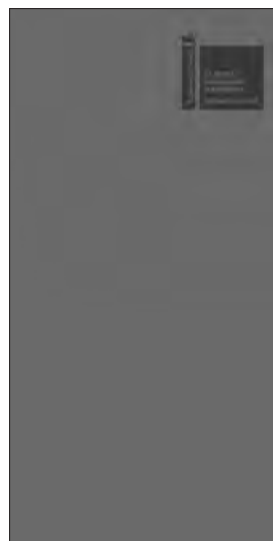
Udział Polski w 14 Międzynarodowej Wystawie Architektury w Wenecji sfinansowało Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Partnerami wystawy były Instytut Adama Mickiewicza i Narodowe Archiwum Cyfrowe.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

13 czerwca Spotkanie prasowe w Zachęcie z zespołem kuratorskim Instytutu Architektury

18 października *Architektura i władza. Wokół 14 Międzynarodowej Wystawy Architektury w Wenecji — la Biennale di Venezia*. Sesja wykładowa i dyskusja z udziałem Olego Boumana

14 listopada Wykłady w ramach projektu *Biennale Meetings on Architecture: Antyspołeczna modernizacja: Modernizm, władza i śmierć* [David Crowley, Dariusz Czaja, Jan Sowa, Michał Wiśniewski]; *Donos na blok. Krytyka modernistycznej architektury mieszkalnej*. Wykład z elementami opery [Agnieszka Sural, z udziałem Karoliny Breguły i Joanny Cortes]; *Doktryna szoku i architektura* [Vanessa Miriam Carlow, Ana Džokić, Marc Neelen, Krzysztof Nawratek, Kuba Snopek]

KSIĄŻKA

pod redakcją **Doroty Leśniak-****-Rychlak**wstęp: **Hanna Wróblewska**teksty: **Jean-Louis Cohen, David****Crowley, Dariusz Czaja, Jan Sowa**oraz **Dorota Jędruch, Marta****Karpińska, Dorota Leśniak-Rychlak**i **Michał Wiśniewski**projekt graficzny: **Jakub****Woynarowski**wersja językowa **angielska**

Włodzimierz Jan Zakrzewski. Alicja w Ogrodzie Saskim

producent: **Narodowy Instytut Audiowizualny**
współorganizacja: **Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki**
producent wykonawczy: **Artanimacje**
współpraca ze strony Zachęty: **Julia Leopold**
dźwięk: **Michał Silski**
architektura: **Jakub Szczęsny**
instalacja *Żółty*: **Kuba Bąkowski**
miejsce wystawy: **Ogród Saski vis-à-vis Zachęty**

Punktem wyjścia projektów *Alicja w Ogrodzie Saskim* i *Alicja po drugiej stronie* była książka Lewisa Carrolla *Przygody Alicji w Krainie Czarów*. Absurdalna logika snu rządząca tą opowieścią spowodowała, że jest ona jednym z najbardziej oryginalnych i inspirujących obrazów literackich.

Włodzimierz Jan Zakrzewski, malarz zajmujący się od lat siedemdziesiątych definicją czasu i zmieniającą się percepcją rzeczywistości, postanowił stworzyć w Ogrodzie Saskim interaktywną instalację dźwiękową odnoszącą się do Krainy Czarów. Uczestnik trafił do wykreowanego przez artystę świata ulegającego nieoczekiwanym przekształceniom. Karty do gry poruszały się w rytm zmieniającej się muzyki, a po wyjściu z labiryntu widz dochodził do wielkiego ryczącego słonia (udźwiękowanej rzeźby parkowej *Żółty Kuby Bąkowskiego*) i wysypanej żwirem ścieżki, na której słyszał rozmaite dźwięki. Zmiany tempa, głośności i barwy dźwięków były uzależnione od ruchu uczestników, którzy wpływali na nie za pośrednictwem specjalnej techniki opracowanej przez Michała Silskiego. Kluczowym elementem, tak jak w oryginalnej opowieści o Alicji, stała się tu gra skalą i odległością. Publiczność na żywo współtworzyła nowe dzieło muzyczne, którego dyrygentem mogło się stać nawet kilkuletnie dziecko doświadczające dzięki temu niecodziennych emocji i radości tworzenia.

Forma wizualna instalacji została zaprojektowana przez Jakuba Szczęsny — architekta używającego środków architektonicznych do kształtowania przestrzeni, ale również jej zmysłowego postrzegania. Celem było tu wyeksponowanie efektu bezpośredniej, organicznej relacji pomiędzy człowiekiem a dźwiękiem.

Fot. Sebastian Madziński

Fot. Sebastian Madziński

The Artists

Koncerty i projekty dźwiękowe artystów sztuk wizualnych. 2 edycja

kuratorzy: Katarzyna Kołodziej, Magdalena Komornicka, Stanisław Welbel
miejsce: Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki; Dzik — Dom zabawy
i kultury, ul. Belwederska 44a

Tytuł festiwalu nawiązuje do nazw popularnych zespołów muzycznych, zawierających anglojęzyczny rodzajnik określony „the”, jak np. The Doors, The Cars itp. Festiwal prezentuje muzyczne i dźwiękowe projekty artystów sztuk wizualnych poza kontekstem galerii sztuki, grając z konwencją „występu muzycznego”, a przede wszystkim podważając podział na dwa obozy: świat sztuki i branżę muzyczną.

W ramach drugiej edycji zaprezentowane zostały projekty, w których najważniejsza była analiza zachowania artystów występujących na scenie oraz badanie oczekiwań widzów. Przedmiotem zainteresowania były rozmaite aspekty związane z tworzeniem muzyki — od rytuałów scenicznych, przez fetyszyczację instrumentów i sprzętu muzycznego, po samą ideę występowania na żywo. Tytułowi artyści pojawiają się w różnych rolach, niekoniecznie osobiście występując na scenie.

Doświadczenie pierwszego festiwalu The Artists, który stanowił podsumowanie najważniejszych projektów dźwiękowych i muzycznych artystów sztuk wizualnych w Polsce z ostatnich kilku lat, skierowało kuratorów projektu na inne tory poszukiwań. Przede wszystkim 2 edycja festiwalu była projektem międzynarodowym, dzięki czemu opisywane zjawisko zyskało szerszy kontekst. Nie było to przekrojowe podsumowanie, ale wybór projektów stanowiący rodzaj testu dla przyjętej metody pracy, opartej na rozwiązaniach pochodzących raczej z branży muzycznej niż praktyki kuratorskiej. Wybrane projekty badały możliwości i ograniczenia występu na żywo, którego wyróżnikiem jest natychmiastowa reakcja publiczności, grały z ikonicznym wizerunkiem muzyka jako scenicznej gwiazdy, eksperymentowały z czasem, ukazywały mniej oczywisty, a bardziej mroczny aspekt występowania na scenie i towarzyszących temu zjawisk.

Wykonawcy: Black Square, Martin Creed and his band, DJ Jansi (Janek Simon), Leszek Knaflewski, Libera i jego nowe babcie, Daniel Malone, Peine Perdue, Alona Rodeh, Jan Smaga, Dean Allen Spunt, Naama Tsabar, Warszawska Orkiestra Rozrywkowa im. I. Krenza

Martin Creed and his band. Fot. Bartosz Górkla

Leszek Kraflewski. Fot. Bartosz Górkla

Monument. Architektura Adolfa Szyszko-Bohusza

współorganizacja: Instytut Architektury, Kraków
 zespół kuratorski: Instytut Architektury — Dorota Jędruch, Marta Karpińska, Dorota Leśniak-Rychlak, Agata Wiśniewska, Michał Wiśniewski
 współpraca ze strony Zachęty: Julia Leopold
 projekt ekspozycji: JEMS Architekci
 współpraca: Agata Wiśniewska
 grafika: Joanna Sowuła
 makiety: Jakub i Katarzyna Suszek/Atelier La Scala
 sale: nr 2, 3, 4, 5, 6

Pierwsza odsłona wystawy, zatytułowana *Reakcja na modernizm. Architektura Adolfa Szyszko-Bohusza*, odbyła się w Muzeum Narodowym w Krakowie w dniach 23.10.2013–23.02.2014.

Ekspozycja stanowiąca rozbudowany komentarz do pokazu *Figury niemożliwe* w Pawilonie Polskim w ramach 14 Międzynarodowej Wystawy Architektury w Wenecji, przygotowanej przez zespół kuratorski Instytutu Architektury oraz w oprawie artystycznej Jakuba Woynarowskiego, dotykała zagadnienia mitotwórczego potencjału architektury. Adolf Szyszko-Bohusz (1883–1948), dawny legionista związany z Józefem Piłsudskim, jako architekt władzy projektował monumenty: budowle, które miały stać się pomnikami epoki, wyrażać ducha odrodzonego państwa, ożywiać jego chwalebny historię, ale także świadczyć o dobrobycie i postępie poprzez efektowne zlecenia realizowane dla ówczesnych elit politycznych i finansowych.

Adolf Szyszko-Bohusz pozostaje jednym z najważniejszych polskich architektów pierwszej połowy XX wieku, piastującym najbardziej prestiżowe stanowiska, zamówienia i realizacje II Rzeczypospolitej. Związany był z Krakowem, gdzie od 1916 roku kierował odbudową zamku na Wawelu (historyczne symulakrum wnętrza wawelskich do dziś tworzy sugestywną iluzję, że mamy do czynienia z autentycznym wystrojem królewskiej rezydencji) i gdzie pozostawił budynki-ikony: neoklasycyzycki Gmach Pocztowej Kasy Oszczędności, modernistyczny Gmach Towarzystwa Ubezpieczeniowego Feniks przy Rynku Głównym czy przywołujący na myśl estetykę Bauhausu Dom Plastyków. Jego projekty i realizacje obejmowały cały obszar ówczesnej Rzeczypospolitej (jako kierownik odbudowy Zamku Królewskiego i Łazienek działał też w Warszawie). To także architekt spektaklu — projektował m.in. oprawy oficjalnych państwowych uroczystości, a także mauzolea i monumentalne zespoły, w których zreżyszerował przestrzeń reprezentacji.

Wystawa prezentowała różne sposoby budowania państwowego mitu: poprzez celebrowanie śmierci i kreację kultu Piłsudskiego (szczególne znaczenie miał tu projekt baldachimu nad kryptą mieszczącą pochówek Marszałka), poszukiwanie form stylowych i „znaków graficznych” będących próbą definicji tożsamości kulturowej i ambicji młodego państwa (również w postaci polityki kolonialnej wobec tzw. Kresów) oraz wykorzystanie jako „kostiumu stylowego” służącego nowej władzy modnego w latach trzydziestych XX wieku modernizmu. Przedstawione zostały oryginalne rysunki i faksymile projektów architekta, a także makiety niezrealizowanych lub przebudowanych budynków, w tym dwie (Panteonu na Wawelu i konkursowego projektu Świątyni Opatrzności Bożej) wykonane specjalnie na tę wystawę.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

13 czerwca Spotkanie prasowe w Zachęcie z zespołem kuratorskim Instytutu Architektury

16 czerwca Koncert zespołu Hańba! towarzyszący otwarciu wystawy

22 czerwca Oprowadzanie kuratorskie Michała Wiśniewskiego

27 czerwca Spotkanie z cyklu *Pa-trzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*. Prowadzenie: Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska

10 lipca *Architektura II RP — spacer po Warszawie*. Prowadzenie: Grzegorz Piątek

24 sierpnia Oprowadzanie kuratorskie Michała Wiśniewskiego

24 sierpnia Warsztaty rodzinne *Zostań architektem*. Prowadzenie: Agnieszka Szostakiewicz

Kosmos wzywa! Sztuka i nauka w długich latach sześćdziesiątych

kuratorzy: Joanna Kordjak-Piotrowska, Stanisław Welbel

współpraca: Magdalena Komornicka, Jacek Świdziński

projekt ekspozycji: Jan Strumiłło

sale: nr 7, 8, 9, 10

KSIAŻKA

pod redakcją Joanny Kordjak-Piotrowskiej, Stanisława Welbela
wstęp: Hanna Wróblewska
teksty: David Crowley, Aleksandra Jatzczak, Joanna Kordjak-Piotrowska, Marian Misiak i Agata Szydłowska, Magdalena Moskałowicz, Daniel Muzyczuk, Tomáš Pospiszyl, Gabriela Świtek, Andrzej Szczerski, Jan Verwoert, Stanisław Welbel
projekt graficzny: Magdalena Frankowska, Artur Frankowski [Fontarte]
wersja językowa polsko-angielska

Wraz z nastaniem odwilży w krajach bloku wschodniego i ogłoszeniem rewolucji naukowo-technicznej nauka i technika stały się ważnym orężem w zimnowojennych rozgrywkach po obu stronach żelaznej kurtyny, a symbolem kolejnej dekady — loty w kosmos, nowoczesna telekomunikacja i energia jądrowa. Nowe dziedziny nauki, możliwe dzięki rozwojowi kosmonautyki dosłowne „oderwanie się od ziemi”, a także zrehabilitowana w państwach komunistycznych cybernetyka i jej pochodne — biocybernetyka, robotyka, sztuczna inteligencja — kształtują wyobraźnię masową oraz wyraźnie inspirują wszystkie dziedziny sztuki: od malarstwa, rzeźby, muzyki po wzornictwo, architekturę i urbanistykę.

Odradzający się w tym czasie nurt science fiction oraz powszechna fascynacja odkryciami naukowymi tworzą istotny kontekst dla ukazania eksperymentalnych projektów i realizacji artystycznych tego czasu. Wyścig o dominację w kosmosie przyczynił się do rozwoju utopii architektonicznych, a punktem wyjścia dla projektów „miast przyszłości” stało się przekonanie, że niebawem człowiek będzie mógł zamieszkać w dowolnym miejscu na Ziemi czy w przestrzeni kosmicznej. Rewolucja naukowo-techniczna miała też znaczący wpływ na sposób postrzegania ludzkiego ciała i jego nowych, poszerzonych możliwości percepcyjnych. Istotny wątek sztuki lat sześćdziesiątych stanowią działania artystyczne mające za punkt wyjścia badanie i testowanie percepcji zmysłowej — od sztuki kinetycznej i opartu, poprzez eksperymentalną muzykę elektroniczną, aż do projektów environment — „przestrzeni wielozmysłowych”.

Wystawa ukazywała niejednoznaczne, wykorzystywane przez komunistyczną propagandę związki artystów z nauką, techniką i przemysłem. O ile przyświecające organizowanym w latach sześćdziesiątych plenerom i sympozjom hasła współpracy środowisk artystycznych i naukowych ograniczały się jedynie do postulatów, o tyle wzornictwo przemysłowe było dziedzina, w której idea ta miała szansę, choć w ograniczonym stopniu, być rzeczywiście realizowana. Obok projektów dla przemysłu na wystawie zaprezentowano artystyczno-użytkowe prace poddające krytyce technokratyczny system i kontestującą rolę, jaką wzornictwu przypisywały komunistyczne władze.

Artyści: Andrzej Bertrandt, Ewa Bończa-Tomaszewska, Włodzimierz Borowski, Barbara Braumann, Wojciech Bruszewski, Chanéac, Jan Chwałczyk, Emil Cieślak, Roman Cieślak, Viola Damięcka, Wojciech Fangor, Jerzy Fedorowicz, Karol Ferster, Stano Filko, Yona Friedmann, Jan Głuszak, Wanda Gołkowska, Krzysztof Gordon, Jadwiga Grabowska-Hawrylak, grupa Miasto,

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

3 lipca Pokaz filmu *Milcząca gwiazda*, reż. Kurt Maetzig, Polska/NRD, 1959, 89 min, w ramach kina plenerowego, Klubojadalnia Eufemia

13 lipca Oprowadzenie kuratorskie Stanisława Welbela

15 lipca Pokaz filmu *Ikaria XB 1*, reż. Jindřich Polák, Czechosłowacja, 1963, 86 min, w ramach kina plenerowego, Klubojadalnia Eufemia

20 lipca Warsztaty rodzinne *Kosmiczny taniec*. Prowadzenie: Kamil Niedziałek

22 lipca Pokaz filmów *Pierwszy patrol*, reż. Janusz Majewski, Polska, 1965, 24 min; *Docent H*, reż. Janusz Majewski, Polska, 1964, 22 min; *Przyjaciel*, reż. Marek Nowicki, Jerzy Stawicki, Polska, 1965, 18 min; *Profesor Zazul*, reż. Marek Nowicki, Jerzy Stawicki, Polska, 1965, 22 min, w ramach kina plenerowego, Klubojadalnia Eufemia

29 lipca Pokaz filmu *Kosmos wzywa*, reż. Aleksandr Kozyr, Michail Kariukow, ZSRR, 1959, 71 min, w ramach kina plenerowego, Klubojadalnia Eufemia

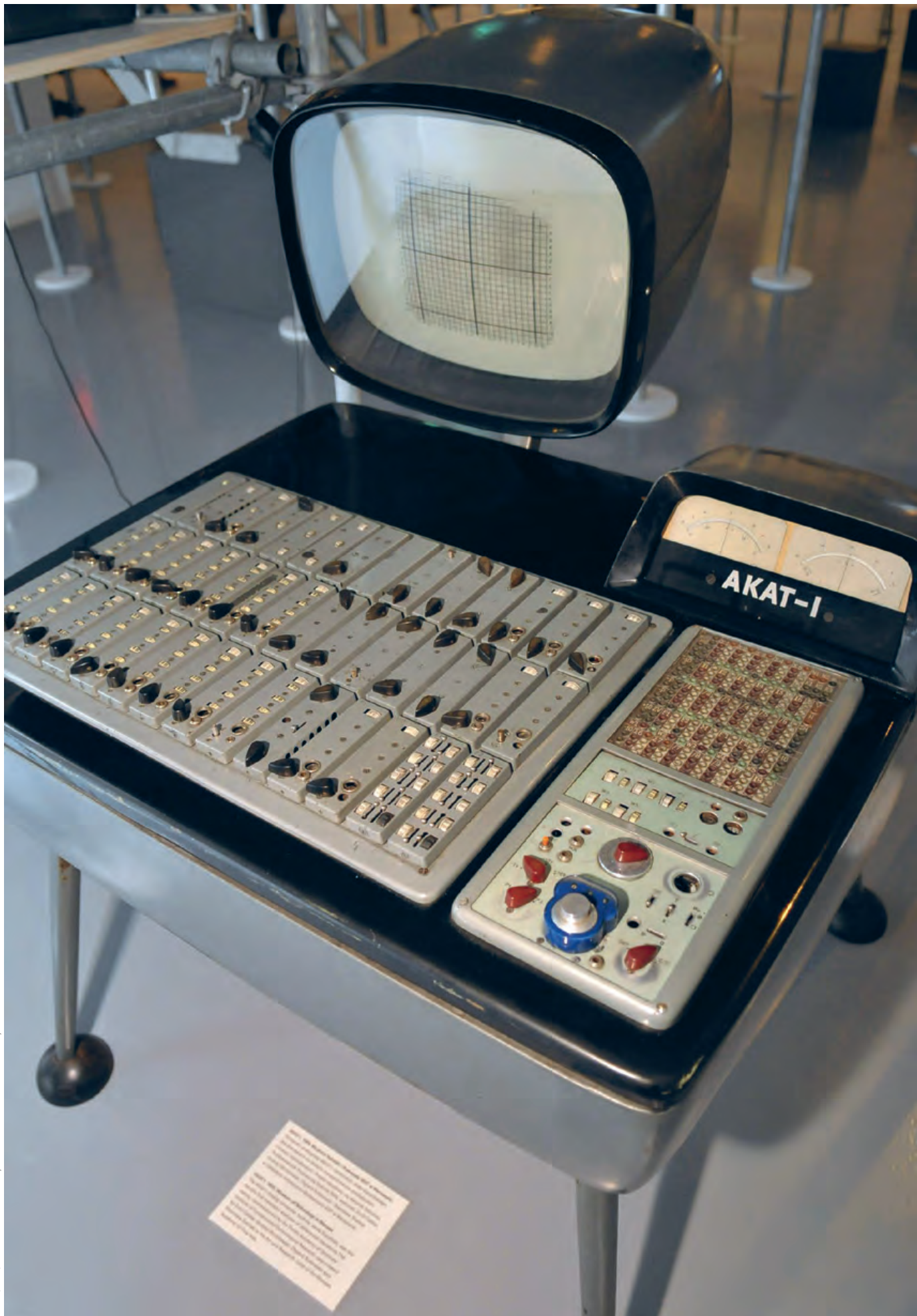
3 sierpnia Warsztaty rodzinne *Wielki prezent dla kosmitów*. Prowadzenie: Kamil Niedziałek

31 sierpnia Warsztaty rodzinne *Znalezione w kosmosie*. Prowadzenie: Agnieszka Szostakiewicz

9 września *Sztuka dostępna. Spotkania dla osób z dysfunkcją słuchu*. Prowadzenie: Maria Szczycińska

10 września *Sztuka dostępna. Spotkania dla osób z dysfunkcją wzroku*. Prowadzenie: Maria Szczycińska, Michalina Izert

23 września Jednodniowe warsztaty interdyscyplinarne dla uczniów liceum *Kosmos wzywa!* Koncepcja: Monika Koblak, Iwona Kulpa-Szustak, Anna Dzięborska, prowadzenie: Marcin Chydziniński, Katarzyna Domagalska, Karolina Iwańczyk, Monika Koblak, Iwona Kulpa-Szustak, Agata Starmach, Maria Szczycińska, Michał Szuszkiewicz, Kamil Śmiałkowski,

AKAT-1, 1959, Muzeum Techniki i Przemysłu NDT w Warszawie. Fot. Marek Krzyżanek

Oskar Hansen, Pascal Häusermann, Alfred Hirschmeier, Zdzisław Jurkiewicz, Teresa Józefowicz, Stanisław Kokesz, Július Koller, Grzegorz Kowalski, Rafał Kwinto, Janusz Kubik, Romuald Kutera, Paweł Kwiek, Andrzej Latos, Benon Liberski, Kurt Maetzig, Janusz Majewski, Andrzej Markowski, Viera Mecková, Alex Mlynárčik, Daniel Mróz, Bohdan Mazurek, Maria Michałowska, Józef Mroszczak, Stefan Müller, Marek Nowicki, Andrzej Pawłowski, Krzysztof Penderecki, Werner Pieske, Jindřich Polák, Janusz Połom, Ludmiła Popiel, Julian Raczko, Anatol Radzinowicz, Józef Robakowski, Jerzy Rosołowicz, Teodor Rotrekl, Eugeniusz Rudnik, Olgierd Rutkowski, Andrzej Sadowski, Ryszard Semka, Stanisław Siemek, Janusz Star, Jerzy Stawicki, Witold Surowiecki, Maria Syska, Kaja Szymańska, Lech Tomaszewski, Urbański Kazimierz, Andrzej Wajda, Ryszard Waśko, Andrzej Wiernicki, Ryszard Wiński, Krzysztof Wodiczko, Andrzej Jan Wróblewski, Wojciech Zamecznik, Stanisław Zagórski, Krzysztof Zanussi, Gustaw Zemła, Jan Ziemiński

Stanisław Welbel, Anna Zdzieborska.
Organizatorzy: Zachęta, Obywatele
Nauki i Stowarzyszenie Otwarte!,
w ramach programu EduAkcja

26 września Spotkanie z cyklu
*Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka
współczesna i seniorzy*. Prowadzenie:
Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska

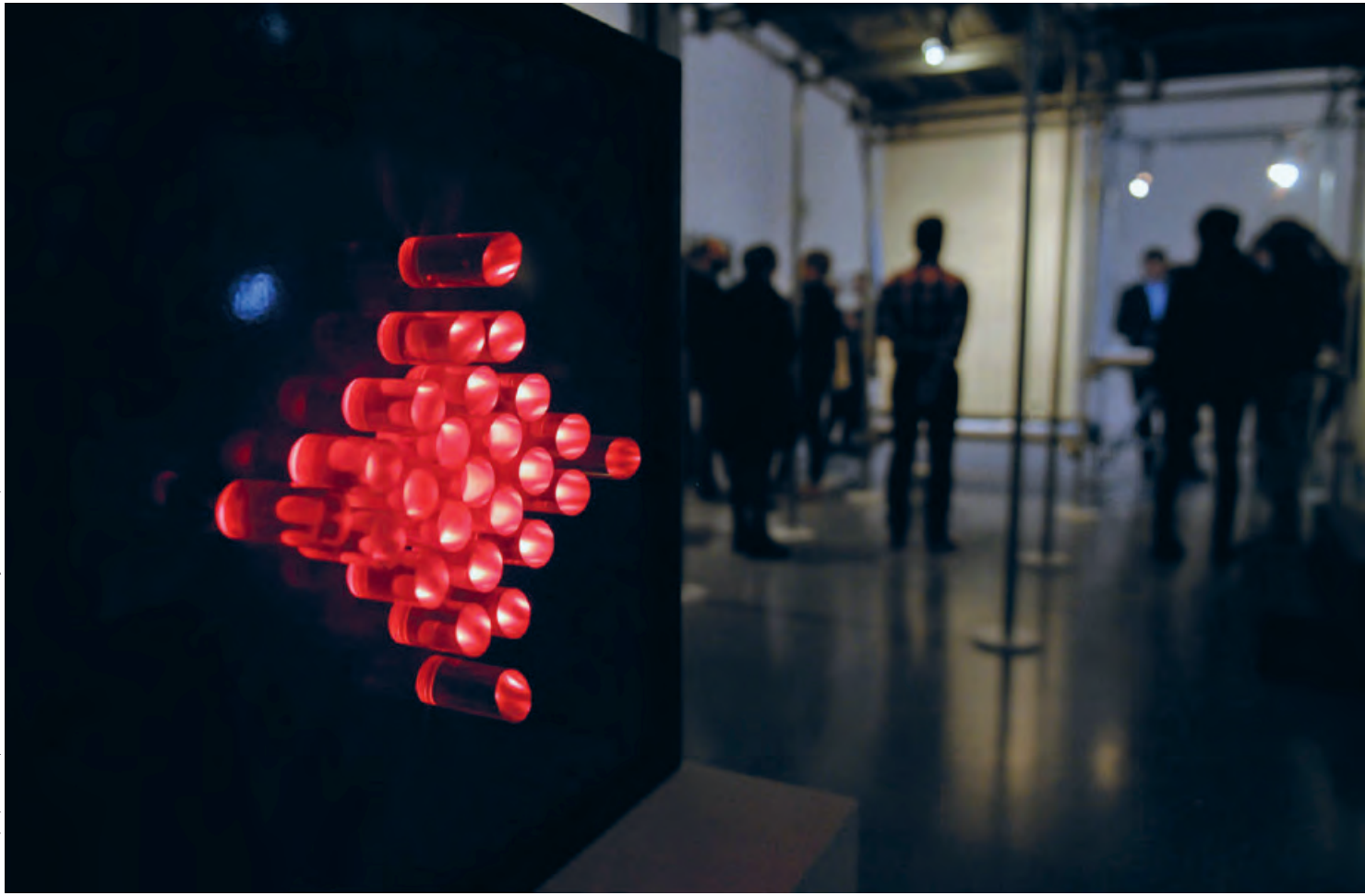
28 września Oprowadzanie
kuratorskie Joanny Kordjak-
-Piotrowskiej i Stanisława Welbela

28 września Warsztaty rodzinne
Mleczna droga. Prowadzenie: Anna
Owsiany

Fot. Marek Krzyżanek

Julian Henryk Ryzcho, Relief IV, 1973, Muzeum Ziemi Ciesielskiej, Fot. Marek Krzyżanek

Victor Man. Zephir

kuratorzy: Friedhelm Hütte, Katarzyna Kołodziej [Zachęta]

projekt ekspozycji: Victor Man

sala: nr 1

Wystawa była pierwszą w Polsce indywidualną prezentacją rumuńskiego malarza Victora Mana, laureata nagrody Artysta Roku przyznawanej przez Deutsche Bank. Urodzony w 1974 w Klużu Man znajduje inspirację zarówno w przeszłości, jak i współczesności. W swoich pracach tworzy autonomiczną ikonografię, w której częste odniesienia literackie przenikają się z elementami jego własnej biografii. Literatura i historia, pamięć zbiorowa i doświadczenie indywidualne splatają się u artysty w nielinearną opowieść, znosząc różnicę pomiędzy teraźniejszością i przeszłością, fikcją, wyobrażeniem i rzeczywistością. To nakładanie się na siebie różnych wątków jest widoczne w całej twórczości Mana, w której nieustannie powraca kwestia gender, androginii, lub — bardziej ogólnie — niepewności związanej z cechami zewnętrznymi i wyglądem postaci, utrwalając tym samym obraz „tożsamości w ciągłym ruchu” i wskazując na to, jak złożona i tajemnicza może być istota rzeczy kryjąca się pod zewnętrzną powłoką. Obrazy Mana, jednocześnie ponadczasowe i wizjonerskie, wymykają się łatwym interpretacjom, proponując widzowi alternatywne formy poznania, zapamiętywania i widzenia.

Artysta Roku

Victor Man jest piątym z kolei laureatem nagrody Artysta Roku, jego poprzednicy to Wangechi Mutu (2010), Yto Barrada (2011), Roman Ondák (2012) i Imran Qureshi (2013). Nagrodę przyznaje Deutsche Bank Global Art Advisory Council, w skład której wchodzi wybitni kuratorzy: Okwui Enwezor, Hou Hanru, Udo Kittelmann i Victoria Noorthoorn. Kandydat zostaje wybrany z grona artystów, którzy mają już znaczący dorobek i wytyczają nowe drogi w sztuce, tak pod względem ideowym, jak formalnym. Zwieńczeniem programu jest indywidualna wystawa prezentowana w Deutsche Bank KunstHalle w Berlinie, której towarzyszy obszerny katalog i specjalna publikacja w limitowanej edycji.

Wystawa zrealizowana we współpracy z Deutsche Bankiem

WKŁADKA z tłumaczeniami na język polski tekstów z książki *Victor Man. Szindbád*, Hatje Cantz, Ostfildern 2014
teksty: Bogdan Ghiu, Alexandru Monciu-Sudinski, Alessandro Rabottini
projekt graficzny: Dorota Karaszewska

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

27 lipca Warsztaty rodzinne *Malarstwa Victora Mana*. Prowadzenie: Anna Owsiany

17 lipca Oprowadzanie kuratorskie Katarzyny Kołodziej

7 sierpnia Warsztaty dla dorosłych *Gdzie jest moja głowa?* Prowadzenie: Joanna Świerczyńska

10 sierpnia Warsztaty rodzinne *Malarstwa Victora Mana*. Prowadzenie: Anna Owsiany

Fot. Marek Krzyżanek

Fot. Paweł Elbial

4.08–21.09

Sterownik czasu rzeczywistego vol. II

zespół kuratorski: Galeria Silverado — Marta Węglińska, Maciej Nowacki, Marta Hryniuk

współpraca: Karolina Bielawska

projekt ekspozycji: Marta Węglińska, Maciej Nowacki, Marta Hryniuk

FOLDER

tekst: Dorota Perszko
projekt graficzny: Jakub Jezierski
wersja językowa polsko-angielska

Wystawa *Sterownik czasu rzeczywistego* swoją pierwszą odsłonę miała w Galerii Silverado mieszczącej się przy poznańskiej Akademii Sztuk Pięknych. W Miejscu Projektów Zachęty kuratorzy pokazali inną wersję tego projektu, stawiając pytania o naturę i szanse powtórzenia założeń pierwowzoru.

Kluczową dla ekspozycji w Poznaniu była postać Dariusza Bajdy, wieloletniego charyzmatycznego portiera związanego z tamtejszą ASP. Pierwsza wystawa narracyjnie odnosiła się do jednej z wielu opowieści, jakie na temat swojego zawilego życia snuje pan Dariusz. Jakkolwiek poetycko brzmi, sterownik czasu rzeczywistego to tylko funkcja CA80 — prototypu współczesnego komputera, którego własnoręczne skonstruowanie stało się obsesyjną ambicją Bajdy w latach osiemdziesiątych. Proces konstrukcji CA80 stał się dla niego azymutem wolności, metodą przekraczania ograniczeń. W poznańskiej odsłonie wystawy historia opowiedziana przez Bajdę tworzyła dźwiękową instalację site-specific w obrębie klatki schodowej galerii, gdzie głos stanowił niematerialne świadectwo miejsca wpisane w jego naturę. W MPZ głos Bajdy wydobywał się z obiektu w kształcie budki sufletera, miejsca wyobcowania i tymczasowości.

Artyści: Dariusz Bajda, Weronika Bet, Piotr Grabowski, Justyna Kisielewska, Zofia Nierodzińska.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

7 września Oprowadzanie zespołu kuratorskiego Galerii Silverado, koncert zespołu Oslo Kill City

14 września Warsztaty rodzinne *Z dziwnych materiałów*. Prowadzenie: Kamil Niedziałek

Dariusz Bajda na wernisżu wystawy „4.08.2014”. Fot.: Marek Krzyżanek

Wernika Bec, Vol. II, 2014. Fot.: Marek Krzyżanek

28.08.14
–31.01.15

Suzan Shutan. Stając się...

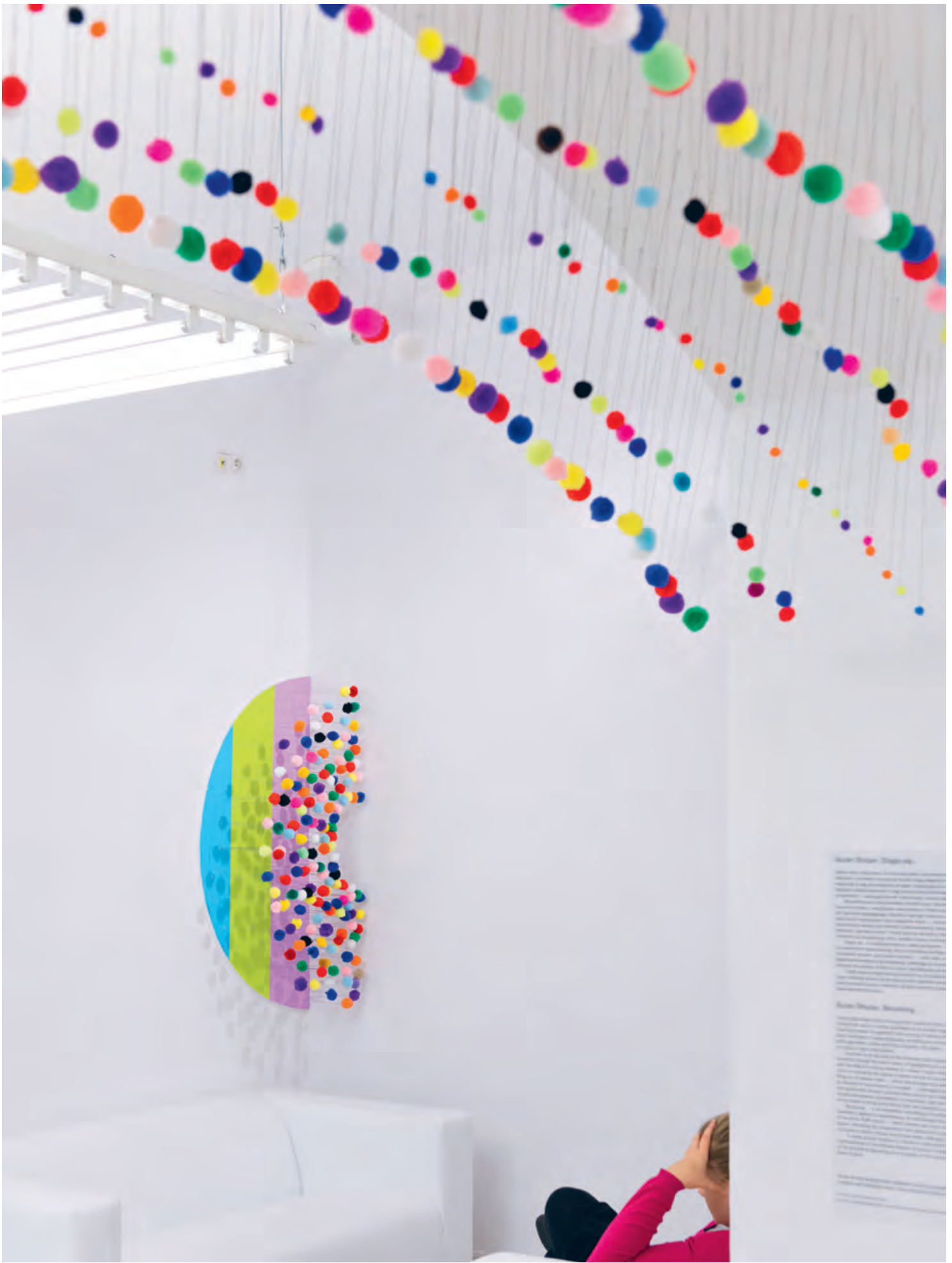
kurator: Jacek Malinowski

współpraca ze strony Zachęty: Julia Leopold

ekspozycja w otwartej przestrzeni południowego wejścia do Zachęty

Wszystkie prace amerykańskiej artystki Suzan Shutan łączy wytyczanie linii w przestrzeni, użycie koloru dla wyrażenia emocji, uwypuklanie nieoczywistych i efemerycznych cech kompozycji za pomocą ruchomego cienia lub ingerencji oglądającego. Artystkę inspirują unoszone wiatrem zarodniki roślin, stada lecących ptaków, ruchy podróźnych wysypujących się z wagonów metra — wszystkie te zjawiska organizuje w zbiory i systemy. W ich interpretację wpisany jest element niekonsekwencji, która daje wrażenie swobody i spontaniczności.

Stając się... to instalacja złożona z setek pomponów — niepozornych kolorowych punktów zainstalowanych w przestrzeni w spontanicznej, choć przemyślanej konfiguracji. Elastyczność, mobilność i modułowość umieszczonych na cienkich drutach „puszystych atomów”, które można było wprowadzić w ruch, składała się na aspekt performatywny tej kompozycji, uwalniając ją od pompatyczności i konwencjonalności abstrakcji.

Corpus

kuratorka: **Maria Brewińska**

współpraca: **Katarzyna Stupnicka**

sale: **nr 11, 12, 13**

Wystawa została zainspirowana książkami *Corpus* (2002) oraz *Corpus II. Writings on Sexuality* (2013) Jean-Luca Nancy'ego — jednego z najważniejszych współczesnych filozofów francuskich. Jego twórczość wykracza poza utrwalone paradygmaty myślenia filozoficznego — to filozoficzne poematy dotykające kwestii cielesności. Nancy podkreśla rolę, jaką ciało pełni w religii, szczególnie w chrześcijaństwie, dla którego ciało Boga stanowi element obrzędu i wiary.

Ekspozycję otwierała praca Dominika Lejmana *Status (godzina z timecodem)*, przedstawiająca anonimowe martwe ciało, a nawiązująca do renesansowego obrazu Andrei Mantegni *Martwy Chrystus*. W podobny sposób, antycypujący chorobę artystki, pokazane zostało ciało Hannah Wilke w fotografii *Tak mi dopomóż Hannah*. Wideo *Ślady ciała* Any Mendiety rejestruje przeżywanie i doświadczanie własnej cielesności — oglądamy ślad po ciele, którego już nie ma. Jean-Luc Nancy poświęca w swych rozważaniach wiele uwagi skórze — zewnętrznej powłoce ciała; w pracach Magdaleny Moskwy, Marka Koniecznego czy Valie Export pokazana została skóra zmieniona chorobowo, pokryta sińcami lub erotyzującym tatuażem. Film Zbigniewa Libery *Obrzędy intymne* jest traktatem filozoficznym o ciele i ostatniej nad nim opiece. Szkielet — wewnętrzna konstrukcja ciała — pojawił się w pracach Barbary Hammer, Birgit Jürgenssen i Mariny Abramović. „Żywa rzeźba” Vanessy Beecroft, uformowana z ciał nagich kobiet i skonfrontowana z publicznością, ukazywała emancypację nagości. Zdziwiałe ciała obce — jak pisze Nancy — które się sprzedają albo ulegają swoistemu uprzestrzennieniu, możemy zobaczyć w filmach Santiago Sierry.

W książce *Corpus II. Writings on Sexuality* Nancy stawia tezę o ważnej roli więzi seksualnych jako zaczątku bycia ze sobą. Filozof stale przypomina nam, że jesteśmy ciałami nacechowanymi seksualnością czy erotyzmem. Stąd obecność na wystawie prac Marka Koniecznego, Duane'a Michalsa, Friederike Pezold czy Betty Thompkins z jej monochromatycznymi obrazami przedstawiającymi akty seksualne.

Artyści: Marina Abramović, Samuel Beckett, Vanessa Beecroft, Valie Export, Barbara Hammer, Marek Konieczny, Birgit Jürgenssen, Sigalit Landau, Dominik Lejman, Zbigniew Libera, Klara Lidén, Sarah Lucas, Jacek Malinowski, Ana Mendieta, Duane Michals, Magdalena Moskwa, Clifford Owens, Friederike Pezold, Adam Rzepecki, Santiago Sierra, Alina Szapocznikow, Betty Tompkins, Hannah Wilke

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

2 września Pokaz filmu *The Ballad of Genesis and Lady Jaye*, reż. Marie Losier, Stany Zjednoczone/Niemcy/Wielka Brytania/Holandia/Belgia/Francja, 2011, 65 min. Wprowadzenie: Marta Miś

7 września Oprowadzanie kuratorskie Marii Brewińskiej

25 września Spotkanie na wystawie z Tomaszem Zajątkim

30 września Pokaz filmu *Trouble Every Day*, reż. Claire Denis, Francja, 2001, 101 min. Wprowadzenie: Paweł Eibel

2 października Spotkanie na wystawie z Piotrem Schallengerem

14 października *Sztuka dostępna. Spotkania dla osób z dysfunkcją słuchu*. Prowadzenie: Karolina Żyniewicz

14 października Spotkanie z cyklu *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*. Prowadzenie: Karolina Żyniewicz

15 października *Sztuka dostępna. Spotkania dla osób z dysfunkcją wzroku*. Prowadzenie: Maria Szczyńska, Karolina Żyniewicz

19.09–11.11

Zbigniew Warpechowski. To

kuratorzy: Joanna Kordjak-Piotrowska [Zachęta], Dominik Kuryłek

współpraca: Katarzyna Kołodziej, Zuzanna Sękowska

projekt ekspozycji: Robert Rumas

sale: nr 1, 2, 3, 4, 5

WYDAWNICTWO MULTIMEDIALNE
 płyta DVD, folder
 koncepcja i realizacja: Jan Lubicz
 Przyłuski
 projekt graficzny: Poważne Studio
 wersja językowa polsko-angielska

Pierwsza tak obszerna prezentacja twórczości Zbigniewa Warpechowskiego — prekursora sztuki performans w Polsce i jednego z pierwszych jej twórców na świecie — gromadziła dokumentację kilkudziesięciu akcji zrealizowanych przez artystę w ciągu ostatnich 50 lat.

W sztuce performans dokumentacja jest tylko nośnikiem, nie celem działania artysty, o czym świadczy często niska jakość techniczna realizowanych podczas akcji nagrań wideo. Dlatego na wystawie znalazły się te z nich, które pozwalały uchwycić dążenie artysty do autentycznych przeżyć i odczucia metafizycznego charakteru rzeczywistości oraz pragnienie włączenia w ten proces innych. Oprócz fotografii i filmów wideo dokumentujących akcje zaprezentowano towarzyszące im teksty artysty i szkice przygotowawcze, a także odgrywające istotną rolę w jego działaniach rekwizyty i kostiumy.

Ekspozycja została tak pomyślana, aby przejście przez nią odnosiło się do poszczególnych etapów zdarzenia performansu: przygotowania (wyciszenia), realizacji (ekspresyjnej lub implozyjnej akcji) i rozładowania napięcia (kontemplacji zdarzenia z perspektywy czasu).

Przekrojowa prezentacja twórczości Warpechowskiego ujawniała jej zaskakującą różnorodność i wielowątkowość: od poezji wizualnej i prac konceptualnych, inspirowanych filozofią Wschodu dzieł odnoszących się do pojęcia „Nic”, po zaangażowane politycznie realizacje wykorzystujące ekspresję poddałego niekiedy ekstremalnym próbom ciała, agresję lub autoagresję.

Performanse, a także nie mniej istotne dla samego artysty obrazy, rzeźby oraz poezja, ukazano w kontekście związków Warpechowskiego ze środowiskiem krakowskiej kontrkultury, polskiej neoawangardy oraz jego bliskich relacji z takimi artystami jak Tadeusz Kantor, Jerzy Bereś czy Andrzej Partum. Wyraźnie zaznaczone zostało także uczestnictwo Warpechowskiego w światowym nurcie sztuki akcji.

Na wystawie prezentowano m.in. film *Champion off* z 1979 roku w reżyserii Małgorzaty Potockiej, dzięki uprzejmości Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

19 września Performanse Adiny Bar-On *NO MATTER 3* i Oskara Dawickiego *Souvenir performance*

21 września Orowadzanie kuratorskie Joanny Kordjak-Piotrowskiej i Dominika Kuryłka

21 września Warsztaty rodzinne *Talerzowanie*. Prowadzenie: Agnieszka Szostakiewicz

26 września Performans Zbigniewa Warpechowskiego w przestrzeni wystawy, odnoszący się do akcji *Mandala* [Kolonja, 1984], w ramach Warsaw Gallery Weekend

5 października Warsztaty rodzinne *Krzesłowanie*. Prowadzenie: Kamil Niedziałek

12 października Warsztaty rodzinne *Nic*. Prowadzenie: Agnieszka Szostakiewicz

16 października *Dokument i akcja* — orowadzanie kuratorskie po wystawie i prezentacja płyty Warpechowski. *Draga performerka*. Prowadzenie: Dominik Kuryłek, Jan Lubicz Przyłuski

18 października Warsztaty rodzinne *Na talerzu — warsztaty rodzinne dla dzieci z ASD*. Prowadzenie: Agnieszka Szostakiewicz, Maria Szczycińska

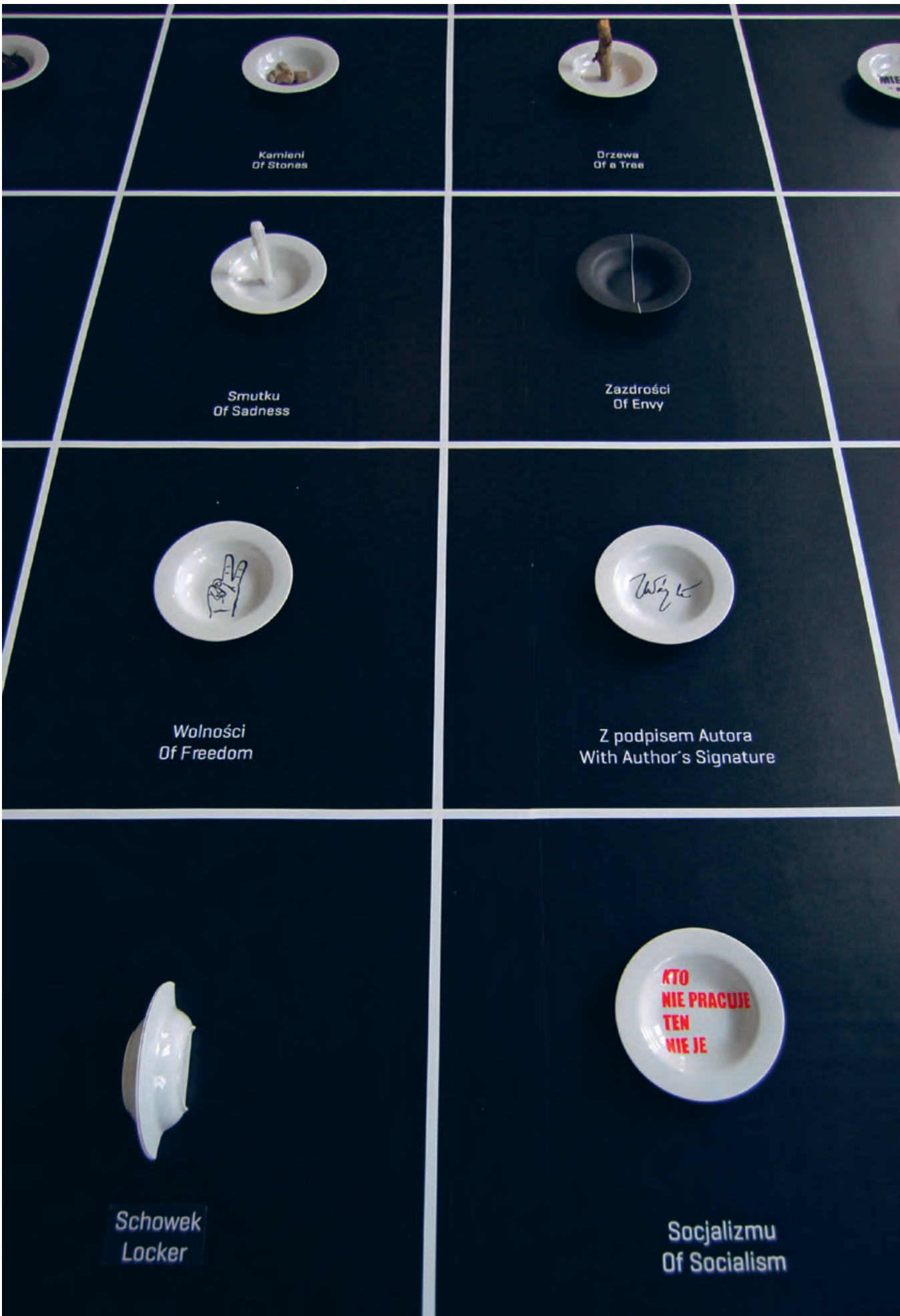
24 października Spotkanie z cyklu *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*. Prowadzenie: Barbara Dąbrowska

4 listopada *Sztuka dostępna. Spotkania dla osób z dysfunkcją słuchu*. Prowadzenie: Karolina Iwańczyk

5 listopada *Sztuka dostępna. Spotkania dla osób z dysfunkcją wzroku*. Prowadzenie: Karolina Iwańczyk, Karolina Żyniewicz

8 listopada Spotkanie ze Zbigniewem Warpechowskim oraz performans Ewy Zarzyckiej i Janusza Bałdygi

9 listopada Warsztaty rodzinne *Sztuka performansu*. Prowadzenie: Kamil Niedziałek

Kamieni
Of Stones

Drzewa
Of a Tree

Smutku
Of Sadness

Zazdrości
Of Envy

Wolności
Of Freedom

Z podpisem Autora
With Author's Signature

Schówek
Locker

Socjalizmu
Of Socialism

Fot. Marek Krzyżanek

Fot. Marek Krzyżanek

Fot. Marek Krzyżanek

Fot. Marek Krzyżanek

26.09–23.11

Flo Kasearu. Jesteśmy w drodze

kuratorka: **Magda Kardasz**

współpraca: **Karolina Bielawska**

projekt ekspozycji: **Flo Kasearu, Magda Kardasz**

FOLDER

tekst: **Magda Kardasz**

projekt graficzny: **Jakub Jezierski**

wersja językowa **polsko-angielska**

Flo Kasearu, jedna z najzdolniejszych estońskich artystek młodego pokolenia (w 2012 roku laureatka prestiżowej nagrody Köler Prize), postanowiła wyprawić w podróż wybór swoich prac z ostatnich lat. Z Domu Muzeum artystki w Tallinie 21 września wyruszyła mała ciężarówka. Celem podróży było Miejsce Projektów Zachęty, gdzie zespół przywiezionych obiektów przybrał kształt wystawy. Warszawska galeria stała się w ten sposób siostrzanym muzeum tallińskiej placówki, a muzeum-matka poszerzyło na dwa miesiące obszar i zakres swojej działalności.

Zaangażowane społecznie projekty Flo Kasearu dotyczą problemów nurtujących ludzi w Estonii dzisiaj: kwestii nacjonalizmu, wpływu przemian ustrojowych na życie ludzi, wolności i jej ograniczeń, pozycji mediów we współczesnym świecie i roli artysty. Często przybierają one formę akcji w przestrzeni miejskiej, wchodzą też w interakcję z odbiorcami. Artystka swobodnie porusza się pomiędzy różnymi mediami, jak malarstwo, rysunek, rzeźba, environment, performans, fotografia, instalacja rzeźbiarska i wideo. Jest także kustoszem swojego Domu Muzeum, jednym z jego eksponatów i przewodnikiem po nim.

Warszawskiej wystawie nadała tytuł *Jesteśmy w drodze*, ponieważ kilka prac odnosiło się do ruchu, przemieszczania się; ale też dlatego, że tak właśnie postrzega współczesną, niestabilną kondycję świata.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

26 października

Warsztaty rodzinne *O Filifionce, która wierzyła w katastrofy, czyli czego się boimy*. Prowadzenie: Kamil Niedziałek

19 listopada Spotkanie *Sztuka zmienia? Udział: Mikołaj Jurkowski, Katia Szadkowska, Grzegorz Sztwiertnia, Magda Kardasz, Karolina Bielawska*

21 listopada Spotkanie z cyklu *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*. Prowadzenie: Maria Kosińska

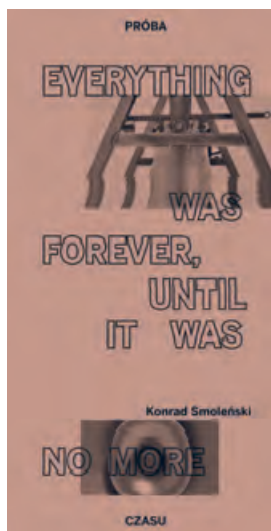
10.10–16.11

Konrad Smoleński. Everything Was Forever, Until It Was No More — Próba czasu

kuratorzy: Daniel Muzyczuk, Agnieszka Pindera

współpraca ze strony Zachęty: Joanna Waśko

sala: nr 8

WYDAWNICTWO MULTIMEDIALNE
dwie płyty LP, folder
projekt graficzny: Dagny & Daniel
Szwed (moonmadness.eu)
wersja językowa polsko-angielska

Rok po prezentacji w Pawilonie Polskim w Wenecji rzeźba Konrada Smoleńskiego ewoluowała w projekt prezentowany kolejno w CentrePasquArt w Biel (6.07–17.08.2014) i w Zachęcie — Narodowej Galerii Sztuki. W obydwu miejscach praca zmieniała się tak, by oddać charakterystyczne walory danej przestrzeni. Stałymi elementami w jej strukturze były dwa tradycyjne spizowe dzwony i towarzyszące im rzędy szerokopasmowych głośników. Nowy komponent w prezentowanej w 2014 roku wersji projektu stanowiła wi-brująca drewniana platforma służąca jednocześnie jako scena dla serii performansów muzycznych zamówionych u wybitnych kompozytorów i muzyków współczesnych. Tego rodzaju wykonania w duecie z instalacją realizowali już Mats Gustafsson (saksofon), Andrea Belfi (perkusja) i Hilary Jeffrey (puzon). W warszawskiej odsłonie projektu z rzeźbą dźwiękową mierzyli się Audrey Chen i Phil Minton (głos), Yannis Kyriakides (elektronika) i Andy Moor (gitarę) oraz Stine Janvind Motland (głos). Każdy wykonawca w inny sposób pracował z opóźnieniem i przetworzeniem dźwięku, kluczowymi zabiegami dźwiękowymi w instalacji Konrada Smoleńskiego. W podstawowej swej wersji (pod nieobecność muzyków na żywo) wystawa opierała się na manipulacji tonem uderzeniowym dzwonu. Przetwarzając to znajome brzmienie, artysta zmieniał jego znaczenie. W uwalnianiu dźwięku od jego źródła posiłkował się jego opóźnieniem i rewerberacją, uzyskując jednocześnie skumulowaną falę akustyczną nadającą dźwiękowi prawdziwą masę podczas emisji w eter.

Prace tworzone przez Konrada Smoleńskiego coraz wyraźniej wkraczają w przestrzeń pomiędzy instalacją i performansem, niejako testując możliwości obydwu formatów. Smoleński rozmywa granicę między scenami muzyczną, teatralną a przestrzenią sztuki. Od dłuższego czasu jednym z głównych wątków w jego twórczości jest używanie elementów znanych z estetyki kultury rockowej i prezentowanie ich poza oryginalnym kontekstem. Jego interdyscyplinarne eksperymenty wyraźnie uwidoczniły się w kolejnych edycjach *Everything Was Forever, Until It Was No More*. Podtytuł *Próba czasu* z jednej strony był żartobliwym odniesieniem do poszczególnych wcieleń jednej instalacji, z drugiej — do teorii Juliana Barboura mówiącej o iluzoryczności natury czasu, która była inspiracją dla pierwotnej weneckiej wersji projektu.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

10 października Performans Stine Janvin Motland towarzyszący otwarciu wystawy

12 października Oprowadzanie kuratorskie Agnieszki Pindery

23 października Wykład Alexandry Hui *Everything Was Until Now: psychofizyczna przeszłość Konrada Smoleńskiego*; performans Audrey Chen i Phila Mintona

24 października Spotkanie *15 minut z Konradem Smoleńskim*, tłumaczone na Polski Język Migowy i opatrzone audiodeskrypcją

24 października Performans Yannis Kyriakidesa i Andy'ego Moora

4 listopada Spotkanie z cyklu *Pa-trzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*. Prowadzenie: Alicja Korpysz

16 listopada Oprowadzanie kuratorskie Daniela Muzyczuka

16 listopada Warsztaty rodzinne *Nieoczywista muzyka*. Prowadzenie: Agnieszka Szostakiewicz

28.11.14
–15.02.15

Postęp i higiena

kuratorka: **Anda Rottenberg**

współpraca: **Magdalena Komornicka [Zachęta], Krzysztof Kościuczuk**

projekt ekspozycji: **Rumas Studio/Robert Rumas, Tomasz Brzeziński**

sale: **nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7**

Postęp
i higiena
Progress
and
Hygiene

KATALOG

pod redakcją **Andy Rottenberg**
wstęp: **Hanna Wróblewska**
teksty: **Zygmund Bauman, ks. Adam Boniecki, Piotr Juszkiewicz, Monika Płatek, Anda Rottenberg, Marius Turda**
projekt graficzny: **Krzysztof Bielecki**
wersja językowa **polsko-angielska**

Pojęcie postępu jako rozwoju, udoskonalenia, przejścia od niższego do wyższego etapu stanowiło jedną z podstaw światopoglądu encyklopedystów francuskich, myślicieli oświecenia oraz XIX-wiecznych pozytywistów. Było także elementem mitu założycielskiego nowoczesności — budowy nowego, lepszego świata. Charakterystyczna dla początków poprzedniego stulecia wiara w postęp wyrażała się zarówno w manifestach artystycznych, jak i nazwach nowych prądów: futuryzm, konstruktywizm, suprematyzm czy neoplastycyzm. Związana z nimi nowoczesna architektura i design miały wpłynąć na zmianę nawyków i stylu życia mieszkańców miast — poprzez nową formę kształtować też nowego człowieka. Te utopijne idee załamały się w czasie kryzysu w dwudziestoleciu międzywojennym, a idea postępu i związanej z nim inżynierii społecznej została przejęta przez toczące się w systemach totalitarnych procesy dehumanizacyjne.

Wystawa poświęcona była pułapkom modernizacji w kontekście wspólnej dla sztuki i nauki początków XX wieku idealistycznej wiary w postęp i możliwość „ulepszania”. Pomyślana została jako esej, który krytycznie analizuje związek idei modernizmu z takimi zjawiskami jak inżynieria genetyczna, eugenika czy badania nad czystością rasy, zwracając jednocześnie uwagę na ich wpływ na współczesny świat. Składała się z prac artystów polskich i zagranicznych, zrealizowanych w różnorodnych mediach — malarstwo, instalacja, film czy fotografia — kilka z nich zostało przygotowanych specjalnie na tę ekspozycję*. Kontekst budował materiał historyczny, w tym plakaty, zdjęcia archiwalne i dokumenty. Dzięki zestawieniu prac współczesnych z dziełami z epoki widz mógł zapoznać się m.in. z tematyką zdrowego społeczeństwa, eugeniki, inżynierii społecznej, higieny rasy, tożsamości narodowej, problemem „innego” i wykluczeniami czy wreszcie z chirurgią kosmetyczną i autokreacją. Wystawa stawiała pytania o to, co dziś pozostało z idei modernizmu i w jakim kierunku zmierza współczesna modernizacja.

Artyści: **Nelly Agassi, Korbinian Aigner, Mirosław Bałka*, Yael Bartana, Anna Baumgart, Rafał Bujnowski, Robert Capa, Marek Cecuła, Jan Fabre, Jorge Galindo, Felix Gmelin, Hadassa Goldvicht, Dina Gottliebova-Babbitt, Jos de Gruyter & Harald Thys, Marianne Heske, Erez Israeli, Sonia Khurana*, Anna Konik, Zofia Kulik, Zbigniew Libera, Bernard Moreau (Tymek Borowski & Paweł Śliwiński)*, Ciprian Mureșan, Michael Najjar, Marina Napruszkina*, Jean-Gabriel Périot, Krystyna Piotrowska*, Agnieszka Polska, Joanna Rajkowska*, Gerhard Richter, Hans Richter, Leni Riefenstahl, Aleksander Rodczenko, Wilhelm Sasnal, Ahlam Shibli, Chiharu Shiota, Santiago Sierra, Pablo Sigg, Luc Tuymans, Magnus Wallin, Wadim Zacharow*, Zuza Ziółkowska***

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

30 listopada Warsztaty rodzinne *Ikona modernizmu*. Prowadzenie: Agnieszka Szostakiewicz

30 listopada Oprowadzanie kuratorskie **Andy Rottenberg**

1 grudnia Audiodeskrypcja prac na wystawie. Prowadzenie: **Maria Kosińska**, w ramach Dnia Otwartego

2 grudnia Pokaz filmu *Szpital przemienienia*, reż. Edward Żebrowski, Polska, 1978, 90 min. Wprowadzenie: **Stanisław Welbel, Michał Komar**

5 grudnia *W piątek o piątek* — specjalne oprowadzenie tematyczne po wystawie: *Chirurgia, autokreacja, globalne regulacje*. Prowadzenie: **Karolina Żyniewicz**

7 grudnia Warsztaty rodzinne *Dom dla idealnego człowieka?* Prowadzenie: **Agnieszka Szostakiewicz**

12 grudnia Spotkanie z cyklu *Patrząc/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*. Prowadzenie: **Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska**

12 grudnia *W piątek o piątek* — specjalne oprowadzenie tematyczne po wystawie: *Zdrowe ciało, zdrowe miasto, zdrowe społeczeństwo*. Prowadzenie: **Karolina Iwańczyk**

14 grudnia Warsztaty rodzinne *Człowiek-mozaika*. Prowadzenie: **Anna Owsiany**

16 grudnia Pokaz filmów: *Źródła życia (Pramen života)*, reż. Milan Cieslar, Czechy, 2000, 127 min; *Lebensborn*, reż. Werner Klingler, RFN, 1960, 91 min. Wprowadzenie: **Joanna Ostrowska**

19 grudnia *W piątek o piątek* — specjalne oprowadzenie tematyczne po wystawie: *Eugenika i higiena rasy*. Prowadzenie: **Sara Magdzicka**

Na plenerze z prawej: Aneta Rotenberg, minister Małgorzata Dmianowska, Hanna Wróblewska;
w głębi, od lewej: Marina Napruszńska, Zbigniew Libera, Marek Ciocha. Fot. Marek Krzyżanek

Wernisz wystawy, 28.11.2014. Fot. Marek Krzyżanek

Z preweji Santiago Sierra, 146 kobiet (Vindaven, Indie), 2005. Fot. Bartosz Górka

Chiharu Shiota, *Dialog z nieobecnością*, 2010/2014, Fot. Bartosz Górka

28.11.14
–1.02.15

Gregor Schneider. unsubscribe

kuratorka: **Anda Rottenberg**

współpraca ze strony Zachęty: **Julia Leopold**

projekt ekspozycji: **Gregor Schneider**

asystent Gregora Schneidera: **Kamil Jackiewicz**

sale: nr 8, 9, 10

Gregor Schneider, jeden z najbardziej cenionych artystów niemieckich, nagrodzony w 2001 roku Złotym Lwem na Międzynarodowej Wystawie Sztuki w Wenecji, zrealizował w Zachęcie swój nowy projekt zatytułowany *unsubscribe*. Ponownie podjął tematykę związaną z domem — w jego materialnym i symbolicznym aspekcie. Podobnie jak w poprzednich realizacjach artysty i tu znalazły się odniesienia do miejsca urodzenia artysty — Mönchengladbach-Rheydt, w którym urodził się także Joseph Goebbels, minister propagandy III Rzeszy. „Ten dom sam mnie znalazł” — mówił Schneider o przeciętnym małomiasteczkowym budynku, w którym Goebbels spędził kilka pierwszych lat życia i który artysta postanowił kupić od zamieszkującej go dotychczas rodziny, zobaczywszy przypadkiem ogłoszenie sprzedaży. Decyzja o zakupie domu wraz z zawartością (pozostałymi meblami, resztkami biblioteki, narzędziami ogrodowymi itp.), przeprowadzeniu jego szczegółowej dokumentacji i ostatecznie o jego rozbiórce pozwoliła artyście raz jeszcze powrócić do historii, zarówno w jej jednostkowym, jak i ogólnym wymiarze — to praca z pamięcią indywidualną i zbiorową. Jego zamiarem było zniszczenie, unicestwienie kolejnych fragmentów domu, ale chciał też, aby pamięć o tym miejscu zniknęła całkowicie.

Do Warszawy przywiezione zostały gruzy budynku. Podjęty przez artystę akt przetransportowania gruzów z Niemiec do Polski wprowadzał dodatkowy, dramatyczny i krytyczny rys w projekcie, którego efektem nie była jedynie finalna wystawa w Zachęcie, lecz cały proces, jakiemu artysta poddał budynek traktowany jako niemy świadek historii.

Na wystawie obok gruzów domu znalazła się instalacja powstała ze znalezionych w nim przedmiotów — zarówno tych „zwyczajnych” elementów codzienności przeciętnej niemieckiej rodziny, jak i książek i innych artefaktów wskazujących na związki mieszkańców z ideologią faszyzmu. Towarzyszyła jej dokumentacja wideo, zawierająca inwentaryzację budynku, działania artysty w jego wnętrzach, a następnie proces jego destrukcji.

Wystawa nawiązywała tematyką do trwającej w tym czasie w Zachęcie ekspozycji *Postęp i higiena*.

Dopełnienie wystawy stanowi publikacja z dokumentacją fotograficzną projektu autorstwa Gregora Schneidera oraz z tekstami kuratorki Andy Rottenberg i niemieckiego krytyka sztuki Ulricha Loocka, która będzie opublikowana w kwietniu 2015 roku.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

29 listopada Spotkanie na wystawie z Gregorem Schneiderem i Andą Rottenberg

30 listopada Orowadzanie kuratorskie Andy Rottenberg

Fot. Bertusz Córka

Fot. Bertusz Córka

Lekcja

projekt ekspozycji: Karolina Bielawska, Magdalena Golba, Zuza Golińska, Magdalena Łazarczyk

Z tytułową *Lekcją* zmierzyły się cztery tegoroczne dyplomantki warszawskiej ASP. Dotyczyła ona tradycyjnie rozumianej formalnej interakcji pomiędzy nauczycielem a uczniem, ale mogła być odbierana w szerszym kontekście — wyciągania wniosków z konkretnych sytuacji czy samego uczestnictwa w procesie dydaktycznym. Uczestniczki wystawy poruszały temat pełen nostalgii i wspomnień, ale także analizowały zjawisko edukacji jako takie — jego sens i dynamikę. Rok, w którym kończą akademię, jest również momentem podsumowania, bilansu zysków i strat poniesionych w procesie kształcenia.

Praca malarska Karoliny Bielawskiej *Początek/Koniec* obrazowała chęć ucieczki od dorosłości, z kolei jej wideo *Hippocampus* z jednej strony odnosiło się do marzeń o odkrywaniu świata, z drugiej — dotyczyło pamięci, a raczej mozolnego i powolnego procesu zapamiętywania.

Popularne szczególnie w szkole podstawowej gromadzenie naklejek, pocztówek, karteczek stało się punktem wyjścia dla Zuzy Golińskiej. Jej praca *Przerwa* to powrót do pierwszych, nieistniejących już zbiorów i próba stworzenia ich po raz drugi z dzisiejszej perspektywy.

Instalacja *KOZA* Magdaleny Golby nawiązywała do dawnej formy karania niesfornych uczniów — „szkolnego aresztu”.

Praca Magdaleny Łazarczyk *Słuchaj mnie* przywodziła na myśl ławkę szkolną, kojarzącą się z porządkiem, dyscypliną, unieruchomieniem. Jej wideo *Pozór*, przedstawiające postać siedzącą nieruchomo przed ścianą, na której pojawia się obraz cieni wpadających do wnętrza przez okno, to nawiązanie do platońskiej idei cienia i refleksja na temat realności świata widzialnego.

Artystki: Karolina Bielawska, Magdalena Golba, Zuza Golińska, Magdalena Łazarczyk.

12.12.14
–8.02.15

Justyna Wencel. Ziemia, ziemia

kuratorka: **Magda Kardasz**

współpraca: **Karolina Bielawska**

projekt ekspozycji: **Justyna Wencel, Magda Kardasz**

FOLDER

tekst: **Magda Kardasz**

projekt graficzny: **Jakub Jezierski**

wersja językowa **polsko-angielska**

Tytuł wystawy to jednocześnie tytuł najnowszej pracy artystki — trójkanałowej projekcji wideo z muzyką, pokazywanej w podziemnej części galerii, w pomieszczeniu sprzyjającym skupionemu odbiorowi. Film powstał w 2014 roku i dokumentuje rozpoczętą rok wcześniej akcję artystyczną Otwarty Jazdów, mającą zwrócić uwagę opinii publicznej na zagrożoną likwidacją idylliczną enklawę zieleni i drewnianej architektury w centrum Warszawy. Artystka dostała w posiadanie ogródek, w którym przeprowadziła działania uwiecznione na filmie. Ważnym elementem uwiecznionych akcji o na poły medytacyjnym charakterze był czas — chodziło o zapisanie procesu przemiany, dążenia do doskonałej formy, ostatecznie pokonanego przez nieprzewidywalny żywioł natury.

Opozycja między naturalnymi skłonnościami człowieka, jego związkami z przyrodą czy ziemią a regułami narzucanymi przez społeczeństwo; sztuka jako rodzaj działalności magicznej wpływającej na otaczający świat i artystę oraz mającej moc zaklinalnia rzeczywistości — to ulubione tematy prac artystki, powracające także w opisanej instalacji wideo. Z kolei obecne w niej również działania w przestrzeni publicznej, z miejscowym kontekstem historycznym i ludzkim, zainteresowanie małą architekturą miejską (w tym pomnikami), pojawia się od początku drogi twórczej Justyny Wencel.

Na wystawie znalazły się także cztery wcześniejsze prace, w których obecne są wątki relacji człowieka i natury, czasu, przemijania i odradzania więzów rodzinnych czy problemów płci społecznej.

Ekspozycję dopełniało environment z obiektów powstałych z elementów technicznych, zmodyfikowanych części maszyn kojarzonych zwykle z męskim światem — niektóre z nich przypominały eksponaty z muzeum archeologicznego, inne bliższe były są formom abstrakcyjnym czy minimalistycznym rzeźbom.

Miejsce zwane domem (fragment), 2012, Fot. Marek Krzyżanek

Fot. Marek Krzyżanek

Wykopalska, 2014, Fot. Marek Krzyżanek

19.12.14
–1.02.15

Adoracja słodczy

kuratorka: **Krystyna Piotrowska**

współpraca ze strony Zachęty: **Jacek Świdziński**

projekt ekspozycji: **Paulina Tyro-Niezgoda**

sale: **nr 11, 12, 13**

Wystawa została zainspirowana twórczością zmarłej w 2006 roku Krystiany Robb-Narbutt — malarki, rysowniczkii, autorki instalacji i ulotnych obiektów — oraz tytułem jej niezrealizowanej wystawy. W swoich pracach artystka wykorzystywała przedmioty banalne, nietrwałe, łatwo poddające się zniszczeniu, dlatego często malowała na pudełkach od zapalek, deseczkach, opłatkach wigilijnych. W jej sztuce obecna jest czułość dla rzeczy przemijających, byle jakich. Od 2000 roku w pracach Robb-Narbutt pojawiły się słodczy — mocowała na deseczkach i umieszczała w gablotkach odpustowe ciastka, cukierki i lukrowane pierniki. To im miała być poświęcona planowana przez nią wystawa *Adoracja słodczy*.

Ekspozycja w Zachęcie pokazywała prace artystów, którzy podobnie jak Krystiana Robb-Narbutt mierzą się z pozornie sielskim, a w gruncie rzeczy przewrotnym i często bolesnym widzeniem świata. Znalazły się na niej różnego rodzaju słodkości, jak w pracach Zuzanny Janin, Marka Kijewskiego czy Doroty Podlaskiej, a obok nich czasochłonne, niemal ornamentalne rysunki Edmunda Monsiela oraz misterny *Obrus* Katarzyny Józefowicz czy wreszcie kolorowe ubrania Małgorzaty Dmitruk, zrobione z włóczki ze sprutych swetrów członków jej rodziny. W kolażach Wisławy Szymborskiej stare ilustracje, fotografie i wycinki z gazet tworzą świat subtelnych odniesień, absurdalnych dowcipów i komentarzy. Tkliwość i pragnienie szczęścia można odnaleźć w poetyckich obrazach Magdaleny Shummer, autoportretach Macieja Osiki, w wyrzeźbionych w lipowym drewnie kobietach Bogdana Ziętka czy w filmie Izabelli Gustowskiej.

Wśród tych prac znajdowała się także *Fuga pamięci* Krystiany Robb-Narbutt — jej tytuł nawiązuje do słynnego wiersza Paula Celana *Fuga śmierci* i jest historią śmierci członków żydowskiej rodziny artystki. Umieszczone w siedmiu gablotkach niewinne, czasem kiczowate przedmioty obrazowały dramat Zagłady.

Artyści: Małgorzata Dmitruk, Izabella Gustowska, Zuzanna Janin, Katarzyna Józefowicz, Kijewski/Kocur (Marek Kijewski, Małgorzata Malinowska), Edmund Monsiel, Maciej Osika, Dorota Podlaska, Krystiana Robb-Narbutt, Magdalena Shummer, Wisława Szymborska, Bogdan Ziętek

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

21 grudnia Oprowadzanie kuratorskie Krystyny Piotrowskiej

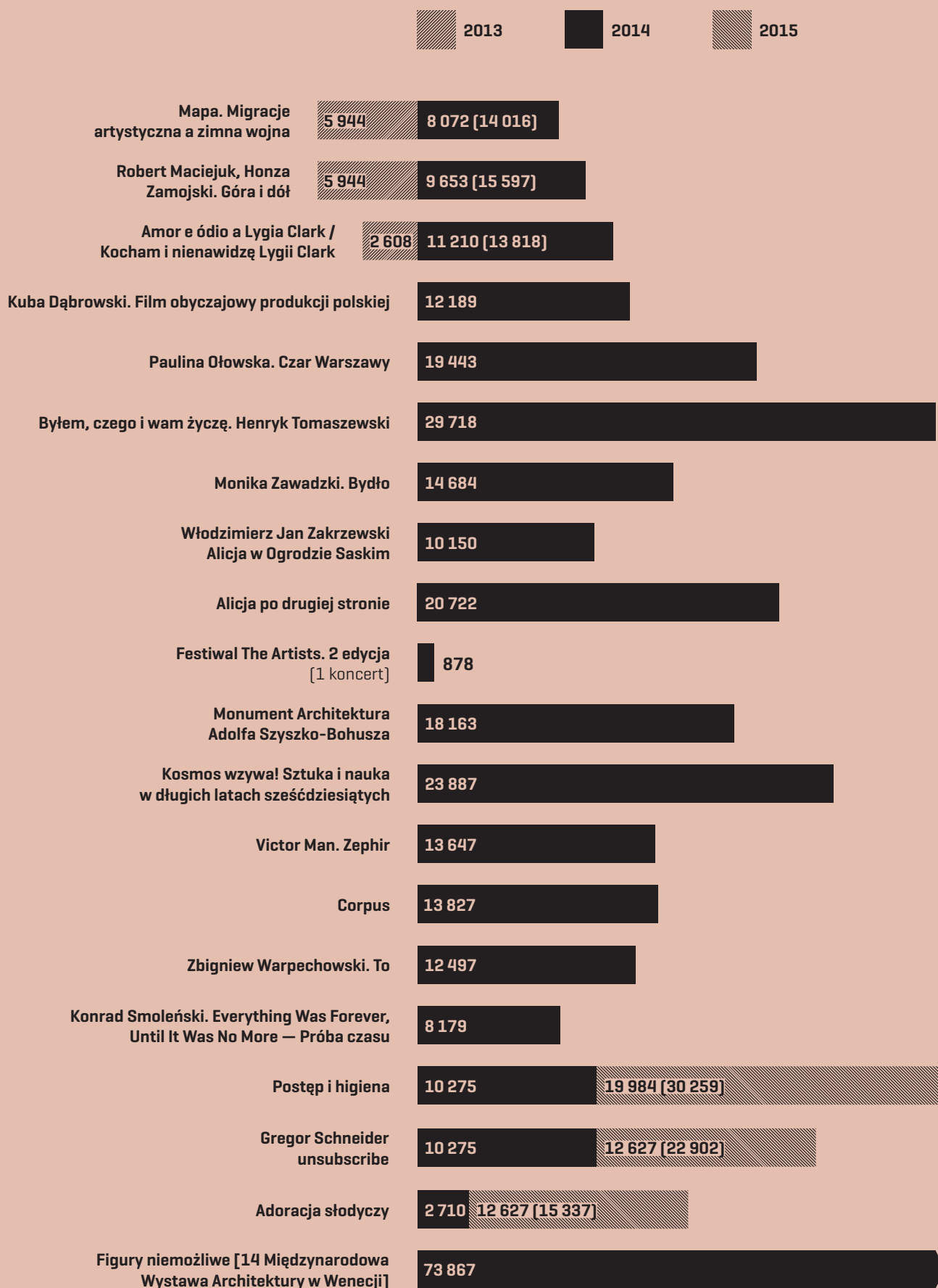
21 grudnia Warsztaty rodzinne *Jak cukierek*. Prowadzenie: Kamil Niedziałek

Frekwencja na wystawach

POZOSTAŁE WYDARZENIA

13.01 Szkolenie dla nauczycieli *Kolekcja Zachęty* — Zbigniew Libera. Prowadzenie: Maria Kosińska, Zofia Hejke.

Współorganizator: WCIES

17.01 Dzień Domeny Publicznej

30.01 Spotkanie wokół numeru czasopisma naukowego „Stan Rzeczy” 2013, nr 1[4]: *Nauka i sztuka. Uwolnić zmianę*. Goście: Paweł Moźdzynski, Tomasz Rakowski, Igor Stokfiszewski oraz Piotr Zańko. Prowadzenie: Karolina Dudek, Stanisław Welbel

3.02 Spotkanie prasowe *Warsztat na Zachęte*. Prowadzenie: Robert Więckowski, Marek Krzysztof Lasecki. Współorganizator: Fundacja Kultury bez Barier

9.03 Pokaz filmu *Shirley* — *wizje rzeczywistości*, reż. Gustav Deutsch, Austria, 2013, 89 min

10.03 Szkolenie dla nauczycieli *Kolekcja Zachęty* — *Wilhelm Sasnal*. Prowadzenie: Maria Kosińska, Zofia Hejke. Współorganizator: WCIES

12.03 Warsztaty Kolektywu Platonię w ramach konferencji Spółdzielnia Wiedza. Organizator: Centrum Cyfrowe Projekt:Polska

15.03 Wykład Marka Krajewskiego w ramach projektu Wizualny Eksperyment Muzealny. Organizator: Stowarzyszenie Katedra Kultury

28.03 Promocja płyty *The Artists* nagranej podczas festiwalu *The Artists* organizowanego przez Zachęte 22.06 2013 w Warszawie i koncert NORMAL ECHO Dawida Szczęsnego, klub Powiększenie

28–29.03 Szkolenie dla nauczycieli *Alfabet sztuki, czyli jak czytać sztukę współczesną*: „Żywa” *kolekcja Zachęty*, prowadzenie: Anna Zdzieborska; zwiedzanie magazynu *Zachęty* z Marią Świerżewską; *Opowieść kolekcji*, prowadzenie: Magdalena Staroszczyk; *Wilhelm Sasnal — M jak Malarstwo*, prowadzenie: Maria Kosińska, Zofia Hejke. Współorganizator: Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych

2.04 Instalacja *Cube* przygotowana przez Fundację SYNAPSIS w związku ze Światowym Dniem Wiedzy na Temat Autyzmu. Współorganizator: Fundacja SYNAPSIS

5.04 WEFCON [Warsaw Electronic Festival Conference]. Konferencja twórców i odbiorców kultury cyfrowej. Warsztat dla producentów muzycznych, pokaz filmu *Better Life [Ten Thousand Waves]*, koncert WEF LAPTOP ORKIESTRA. Organizator: Warsaw Electronic Festival, Fundacja Sztuka i Technologia, Osso Publisher, wydawca Lud Hauza

Warsztaty sitodruku towarzyszące wystawie *Paulina Ołowska. Czar Warszawy*, prowadzenie: Aga Brwi [Agnieszka Stanasiuk], 25.04.2014, fot. Dominik Cudny

7.04 Szkolenie dla nauczycieli *Kolekcja Zachęty* — Paweł Susid. Prowadzenie: Maria Kosińska, Zofia Hejke. Współorganizator: WCIES

7–8.04 18. Sympozjum w ramach Festiwalu Ludwiga van Beethovena. Organizator: Stowarzyszenie im. Ludwiga van Beethovena

9.04 Promocja książki Andy Rottenberg *Już trudno* z udziałem Andy Rottenberg i Doroty Jareckiej. Prowadzenie: Hanna Wróblewska

11.04 *Warsztat na Zachęte. Jadwiga Sawicka. W co ubiera się sztuka?* Prowadzenie: Katarzyna Guzowska, Katarzyna Kucharska-Hornung, Muzeum Sztuki w Łodzi. Współorganizatorzy: Fundacja Kultury bez Barier, Muzeum Sztuki w Łodzi

11–12.04 Szkolenie dla nauczycieli *Lekcja widzenia: wykład Polska szkoła plakatu* i oprowadzanie po wystawie z elementami warsztatów, prowadzenie: Marta Lissowska, Karolina Iwańczyk; *Plakat według Mistrza Tomaszewskiego, czyli skrót pojęciowy zamiast narracji malarzkiej*, prowadzenie: Joanna Świerczyńska. Współorganizator: WCIES

12.04 Spotkanie dotyczące edukacji osób dorosłych z dysfunkcją wzroku. Prowadzenie: Michalina Izert, Maria Kosińska, Paulina Celińska, Anna Zdzieborska

17.04 Promocja czasopisma „Recycling Idei”: *Cena architektury*. Goście: Ewa Kuryłowicz, Piotr Bujas, Paweł Krzaczkowski. Prowadzenie: Arek Gruszczyński

25–26.04 Szkolenie dla nauczycieli *Alfabet sztuki, czyli jak czytać sztukę współczesną. Lekcja widzenia* — oprowadzanie z elementami warsztatów na wystawie *Byłem, czego i wam życzę. Henryk Tomaszewski*, prowadzenie: Karolina Iwańczyk, Marta Lissowska; *Plakat według Mistrza Tomaszewskiego, czyli skrót pojęciowy zamiast narracji malarzkiej*, prowadzenie: Joanna Świerczyńska; *Jadwiga Sawicka — S jak Słowo*, prowadzenie: Maria Kosińska, Zofia Hejke. Współorganizator: Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych

Temat Rzeka — sztuka pod prąd. Gry i zabawy ze sztuką: warsztaty Gry z kompozycją — Henryk Stażewski, 2.07.2014. Fot. Katarzyna Parejko

Dzień Otwarty, Gry i zabawy ze sztuką, 8.12.2014. Fot. Monika Plusa

26.04 Dzień Wolnej Sztuki. Prowadzenie: Maria Szczycińska, Michalina Izert, Karolina Iwańczyk, Anna Owsiany, Kamil Niedziałek

28.04 Uroczystości wręczenia laureatce honorowej prof. Marii Poprzęckiej Nagrody Krytyki Artystycznej im. Jerzego Stajudy

12.05 Szkolenie dla nauczycieli *Kolekcja Zachęty — Paweł Jarodzki*. Prowadzenie: Maria Kosińska, Zofia Hejke. Współorganizator: WCIES

16–17.05 Szkolenie dla nauczycieli *Alfabet sztuki, czyli jak czytać sztukę współczesną: Otwarte licencje. Prawo autorskie w sieci*, prowadzenie: Maria Świerżewska-Franczak, Paweł Althamer — *D jak Działanie*, prowadzenie: Maria Kosińska, Zofia Hejke; *Materia geometrii — geometria materii* — warsztaty na wystawie *Monika Zawadzki. Bydło*, prowadzenie: Karolina Żyniewicz. Współorganizator: Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych

17.05 Koncert Warsaw Laptop Orchestra w ramach Nocy Muzeów

23.05 Spotkanie z Pawłem Jarodzkiem *W Ogrodzie Saskim*, tłumaczone na Polski Język Migowy i przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością wzroku

28.05 Promocja książki Joanny Sosnowskiej i Pawła Sosnowskiego *Opałka. Indeks* z udziałem autorów. Prowadzenie: Katarzyna Czczot

2.06 Konferencja *Kobiety i Solidarność. Skąd przychodzimy, dokąd zmierzamy?* Konferencja z udziałem m.in.: Agnieszki Graff, Shany Penn, Sylwii Chutnik, Marty Dzido, Małgorzaty Tarasiewicz, Danuty Kuroń. Organizator: Fundacja im. Heinricha Bölla

4.06 Premiera książki Jaya Davida Boltera *Przestrzeń pisma. Komputery, Hipertekst i Remediacja druku*

7.06 Piknik kulturalny w Królikarni. Warsztaty *Graj w kolekcję!* Prowadzenie: Maria Szczycińska, Karolina Iwańczyk

13–14.06 Szkolenie dla nauczycieli *Alfabet sztuki, czyli jak czytać sztukę współczesną: warsztaty na wystawie Alicja*.

Po drugiej stronie, prowadzenie: Marta Lissowska; *Zbigniew Libera — K jak Krytyka*, prowadzenie: Maria Kosińska, Zofia Hejke; prezentacje uczestników szkolenia. Współorganizator: Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych

17.06 Zakończenie rocznego projektu dla gimnazjalistów pod hasłem *My — portrety punktów widzenia*

22.06 Pokaz filmowy *Ciało obce* w ramach 5 edycji niezależnego festiwalu kulturalnego Pomada. Kurator: Karol Radziszewski *Intimate Diary*, reż. Jean-Gabriel Périot, 2'35", 2001; *Dust Brush*, reż. Juan Betancurth, 2'43", 2011; *Monster Mash*, reż. Mark Pariselli, 20'53", 2014; *I Sing the Body Electric*, reż. Jakub Čermák, 34'49", 2011

25.06 *Temat Rzeka — sztuka pod prąd. Gry i zabawy ze sztuką. Sztuka współczesna i zabawa: wykład dr hab. Pawła Moźdzysłskiego; warsztaty Pole sztuki — zasady gry/Wielka planszówka*. Prowadzenie: Zuzanna Zasacka, Anna Owsiany, klub Temat Rzeka

27.06 Koncert zespołu Hanimal, letni taras Miejsca Projektów Zachęty

2.07 *Temat Rzeka — sztuka pod prąd. Gry i zabawy ze sztuką: warsztaty Gry z kompozycją — Henryk Stażewski*. Prowadzenie: Michalina Izert, Marta Lissowska, klub Temat Rzeka

9.07 *Temat Rzeka — sztuka pod prąd. Gry i zabawy ze sztuką: warsztaty muzyczno-ruchowe nawiązujące do wystaw Alicja w Ogrodzie Saskim i Alicja po drugiej stronie*. Prowadzenie: Kamil Niedziałek, Agnieszka Szostakiewicz, klub Temat Rzeka

16.07 *Temat Rzeka — sztuka pod prąd. Gry i zabawy ze sztuką: spotkanie z varsavianistą Dawne rozrywki nad Wisłą*. Prowadzenie: Patrycja Jastrzębska, klub Temat Rzeka

30.07 *Temat Rzeka — sztuka pod prąd. Gry i zabawy ze sztuką: warsztaty nawiązujące do wystawy w Zachęcie Kosmos wzywa! Prowadzenie: Anna Owsiany i Sara Magdzicka; Gry z alfabetem — Stanisław Dróżdż*. Prowadzenie: Marta Lissowska, Michalina Izert, klub Temat Rzeka

- 31.07** Spotkanie z autorami wystaw w Pawilonie Polskim: Jarosławem Trybusiem, Katarzyną Krakowiak i Danielem Muzyczukiem, a także producentką wystaw w pawilonie Joanną Waśko, Pawilon Polski w Wenecji
- 6.08** *Temat Rzeka — sztuka pod prąd. Gry i zabawy ze sztuką*: wykład i warsztaty *Choreografia zabawy*. Prowadzenie: Zofia Wronka, Sebastian Świąder (kolektyw Performeria Warszawy), klub Temat Rzeka
- 8.08** Spotkanie *Izolyatsia na wygnaniu/Izolyatsia in Exile*. Goście: Luba Michaiłowa, Olena Czerwonik i Alesia Bołot, prowadzenie: Agnieszka Pindera, Daniel Malone
- 8.08** Promocja książki Anemony Crisan *The Anatomy of Space*, poprzedzone spotkaniem z artystką przy jej pracy *Instalacja do wnętrza* w podziemiach galerii Zachęta, Austriackie Forum Kultury
- 13.08** *Temat Rzeka — sztuka pod prąd. Gry i zabawy ze sztuką*: warsztaty *Gry losowe — Ryszard Winiarski*. Prowadzenie: Agnieszka Szostakiewicz
- 20.08** *Temat Rzeka — sztuka pod prąd. Gry i zabawy ze sztuką*: warsztaty odkrywania i tworzenia sztuki w przestrzeni 8, 9, 10. *Szukam!* Prowadzenie: Olga Szczechowska, klub Temat Rzeka
- 27.08** *Temat Rzeka — sztuka pod prąd. Gry i zabawy ze sztuką*: podsumowanie cyklu *5 gier ze sztuką*, klub Temat Rzeka
- 28.08** Warsztaty dla dorosłych z Jadwigą Sawicką, tłumaczone na Polski Język Migowy i przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością wzroku
- 3.09** Pierwsze spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki *W środę?*, Księgarnia Artystyczna
- 15.09** Konferencja dla nauczycieli *Edukacja kulturalna w Warszawie w roku szkolnym 2014–2015*. Współorganizator: Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń
- 23–24.09** Festiwal *War<So>Vie*. Organizatorzy: Instytut Sztuk Performatywnych i Fundacja Warsaw Bauhaus
- 24.09** Promocja książki *Unikanie stanów pośrednich. Andrzej Wróblewski [1927–1957]* pod red. Magdaleny Ziółkowskiej i Wojciecha Grzybały
- 26.09** Impreza inauguracyjna Warsaw Gallery Weekend: DJ set Maćka Sienkiewicza, performans Zbigniewa Warpechowskiego w przestrzeni wystawy odnoszący się do akcji *Mandala* [Kolonja, 1984]
- 26.09** Warsztaty dla uczestników projektu *Kulthurra!* organizowanego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej. Prowadzenie: Anna Zdzieborska, Karolina Iwańczyk
- 28.09** Performans tureckiej grupy Taldans *600 steps* w ramach festiwalu *Ciało/umysł*. Organizator: Fundacja ciało/umysł
- 1.10** Dyskusyjny Klub Książki *W środę?*: książka Filipa Springera *Zaczyn. O Zofii i Oskarze Hansenach*
- 6.10** Szkolenie dla nauczycieli *Kolekcja Zachęty — Włodzimierz Pawlak*. Prowadzenie: Maria Kosińska, Zofia Hejke. Współorganizator: WCIES
- 8.10** Wykład Jakuba Dąbrowskiego *O prawnoautorskich aspektach artystycznego kanibalizmu — dzieło inspirowane i opracowanie*, w ramach cyklu wydarzeń poprzedzających wystawę *Kanibalizm? O zawłaszczeniach w sztuce*
- 11.10** *Plener BWA/2014* — ogólnopolski zjazd pracowników instytucji tworzących dawną sieć BWA: warsztaty *BWA — wspólne cele i obszary*. Prowadzenie: Agata Nowotny, Zuzanna Sikorska [Towarzystwo Inicjatyw Twórczych ę]
- 13.10** Szkolenie dla nauczycieli *Kurs języka sztuki — Awangarda pali muzea*. Prowadzenie: Joanna Falkowska-Kaczor, Katarzyna Kucharska-Hornung. Współorganizator: WCIES
- 14.10** Promocja książki Karoliny Zychowicz *Paryska lewica w stalinowskiej Warszawie* [z serii *Archiwum Zachęty*]
- 21.10 Spotkanie z Anetą Grzeszykowską i Janem Smagą *Archiwum prywatne*, w ramach cyklu wydarzeń poprzedzających wystawę *Kanibalizm? O zawłaszczeniach w sztuce*
- 17–18.10** Szkolenie dla nauczycieli *Alfabet sztuki, czyli jak czytać sztukę współczesną 2: O edukacji w Zachęcie i otwartych zasobach edukacyjnych*, prowadzenie: Zofia Dubowska, Anna Zdzieborska; *Włodzimierz Pawlak — M jak Malarstwo*, prowadzenie: Karolina Iwańczyk, Zofia Hejke; warsztaty na wystawie *Zbigniew Warpechowski. To*, prowadzenie: Maria Szczycińska. Współorganizator: Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych
- 25.10** Konferencja i warsztaty *Kultura i neuronauka*. Kuratorka: Karolina Wiktor
- 26.10** Spotkanie z Shilo Group [twórcami Charkowskiej Szkoły Fotografii] oraz wykład Tatiany Pavlovej
- 30.10** Konferencja *Marzycielki, buntowniczkki, dyplomatki/Opozycjonistki lat 80' i współczesne aktywistki w Europie Środkowo-Wschodniej*. Organizator: Instytut Spraw Publicznych
- 3.11** Szkolenie dla nauczycieli *Kolekcja Zachęty — Aneta Grzeszykowska*, prowadzenie: Maria Kosińska, Zofia Hejke. Współorganizator: WCIES
- 5.11** Promocja książki Tytusa Klepacza *Andrzej Krajewski. Moje okładki*
- 6.11** *Prezentacja projektu Z pamięci/Prywatne historie sztuki* i towarzyszącej mu strony internetowej z udziałem

Konferencja i warsztaty *Kultura i neuronauka*, 25.10.2014. Od lewej: Marcin Grynberg [moderator], Karolina Wiktor [kuratorka]. Fot. Zuzanna Sękowska

twórców projektu: Kamil Julian, Agata Pietrasik, Piotr Słodkowski, prowadzenie: Ewa Tatar, Stanisław Welbel. Organizator Fundacja 93

12.11 Dyskusyjny Klub Książki *W środę?: książka Anny Król Spotkać Iwazkiewicza. Nie-biografia*

14–15.11 Szkolenie dla nauczycieli *Alfabet sztuki, czyli jak czytać sztukę współczesną*: warsztaty na wystawie *Konrad Smoleński. Everything Was Forever, Until It Was No More – Próba czasu*, prowadzenie: Sara Magdzicka; *Aneta Grzeszykowska – F jak Fotografia*, prowadzenie: Maria Kosińska, Zofia Hejke; *Gry i zabawy ze sztuką*, prowadzenie: Karolina Iwańczyk. Współorganizator: Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych

17.11 Szkolenie dla nauczycieli *Kurs języka sztuki – Realizm dnia codziennego*. Prowadzenie: Joanna Falkowska-Kaczor, Katarzyna Kucharska-Hornung. Współorganizator: WCIES

18.11 Dyskusja *Po co nam Biennale weneckie?* z udziałem Doroty Monkiewicz, Andy Rottenberg, Karola Sienkiewicza i Hanny Wróblewskiej

25.11 Pokaz filmu *Psychos*, Stany Zjednoczone, 2014, 86 min. Pełnometrażowy montaż autorstwa Stevena Soderbergha łączący dwa dzieła filmowe: *Psychozę* Alfreda Hitchcocka [1960] oraz *remake* tego filmu – *Psychola* Gusa Van Santa [1998]. Wprowadzenie: Stanisław Welbel. W ramach cyklu wydarzeń poprzedzających wystawę *Kanibalizm? O zawłaszczeniach w sztuce*

1.12 Szkolenie dla nauczycieli *Kolekcja Zachęty – Mirosław Bałka*. Prowadzenie: Maria Kosińska, Zofia Hejke. Współorganizator: WCIES

3.12 Dyskusyjny Klub Książki *W środę?: książka Macieja Zaremby Bielawskiego Higienści. Z dziejów eugeniki*

5.12 Poliphonia Festiwal. Warsaw Electronic Festival

6.12 Warsztaty dla dzieci – Poliphonia. W ramach WEF

8.12 Dzień Otwarty [szczegóły w części *Działalność*]

9.12 Pokaz filmu *Art and Craft*, reż. Sam Cullman, Jennifer Grausman, Mark Becker, Stany Zjednoczone, 2014, 89 min, w ramach cyklu wydarzeń poprzedzających wystawę *Kanibalizm? O zawłaszczeniach w sztuce*

10.12 Promocja książki Czesławy Frejlich *Zaprojektowane. Polski dizajn 2000–2013*

12–13.12 Szkolenie dla nauczycieli *Alfabet sztuki, czyli jak czytać sztukę współczesną*: warsztaty na wystawie *Postęp i higiena*, prowadzenie: Sara Magdzicka; *Mirosław Bałka – I jak Instalacja*, prowadzenie: Maria Kosińska, Zofia Hejke; *Opowieść kolekcji*, prowadzenie: Magda Staroszczyk. Współorganizator: Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych

15.12 Szkolenie dla nauczycieli *Kurs języka sztuki – Naga czy rozebrana?* Prowadzenie: Joanna Falkowska-Kaczor, Katarzyna Kucharska-Hornung. Współorganizator: WCIES

17.12 Promocja książki Grzegorza Rytla *Lucjan Korngold. Warszawa – São Paulo 1897–1963*

Amor e ódio a Lygia Clark / Kocham i nienawidzę Lygii Clark

12.12.13–23.02.14

WYSTAWA w Zachęcie to próba przybliżenia Brazylii w kilku aspektach przy jednoczesnym pozostawieniu na boku najprostszych skojarzeń. Ci, którzy chcą poznać Brazylię daleką od turystycznych folderów i utartych opinii powinni tę wystawę nie obejrzeć, ale przestudiować. [...]

W Galerii Zachęta poprzez sztuki wizualne i architekturę widz odkrywa kolejne istotne warstwy dzisiejszej Brazylii. Z jednej strony — graficzna „utopia” duetu Detanico/Lain. Litera-symbole ukazują wielkie dzieła misternego modernistycznego planu architektonicznego brazylijskich miast, zweryfikowane przez niekontrolowany koszmar architekta w postaci wszędobylskich kabli, ogrodzeń, kamer monitoringu. Na innej ścianie zdjęcia Boba Wolfensona prezentujące kolosy urbanistycznego pejzażu tropikalnego kraju — finezyjne wieżowce będące dumą ich twórców, przez artystę pokazywane od ich niechlubnej strony: tylnej fasady. Obok natomiast trzy wielkie płachty, które z bliska okazują się być filcowymi kocami używanymi przez tak licznych na brazylijskich ulicach bezdomnych. Na nich napis: *coca com cola* (koka/kokaina z klejem). Gorzka parafraza popkultury w wersji latynoamerykańskiej.

Aleksandra Szymczak, *Zrozumieć Brazylię*, „Stolica” 2014, nr 3

Kuba Dąbrowski. Film obyczajowy produkcji polskiej

31.01–16.03

KUBA DĄBROWSKI to jeden z najbardziej znanych fotografów młodej generacji. Zawodowo, jak mówi, fotografuje „czasem Afganistan, czasem szminki dla Chanel”, portretuje ludzi kultury i życie wokół siebie. Wydaje się wierzyć, że fotografia może utrwalić wszystko bez ograniczeń.

Na wystawę dokonał jednak starannego wyboru i pozostawił zdjęcia najbardziej osobiste, układające się w historię o dojrzewaniu. To opowieść o autorze i jego otoczeniu: kolegach z podwórka, dziewczynie, rodzinie, o ulubionych filmach i muzyce. Dotyczy generacji dorastającej od lat osiemdziesiątych w cieniu blokowisk, co podkreśla jeszcze tytuł pokazu *Film obyczajowy produkcji polskiej*. [...]

Wystawa ma formę otwartą, podobną nie tylko do filmu, ale i do bloga. Jedną za ścian autor aktualizuje stale zdjęciami z wernisazu, spotkań z publicznością i prywatnymi. Pokazowi towarzyszy też autorska książka. Ta różnorodność uświadamia, że na pozór te same obrazy w galerii, książce czy w filmie na Youtube zwracają uwagę na inne aspekty i budzą różne emocje.

Monika Kuc, *Fotograf nie powinien niczego wymyślać*, „Rzeczpospolita” 2014, nr 33

NA PIERWSZY rzut oka wydaje się, że tytuł *Film obyczajowy produkcji polskiej* jest nieadekwatny do zawartości wystawy. W sensie technicznym do ekspozycji w salach stołecznej Zachęty bardziej pasowałoby określenie „instalacja”. Kuba Dąbrowski pokazuje bowiem papierowe zdjęcia, slajdy, filmy, wywiady ze fotografowanymi bohaterami, reprodukcję komiksu z Tytusem oraz monstrualne koszykarskie t-shirty, a wszystko to okrasza muzyką odtwarzaną z boom-boksów. Sposobem narracji wystawa przypomina jednak film, tyle że złożony z nieruchomych obrazów.[...]

W tej prostocie jest metoda. Kuba Dąbrowski fotografuje codzienność, tak jak to robił jako nastolatek. Zmieniła się tylko świadomość artysty. Wtedy fotografował bezrefleksyjnie i z minimalną wiedzą o warsztacie. Dziś naciska guzik migawki (jest wierny aparatowi analogowemu) z zamiarem utrwalenia ulotnych chwil oraz ich nieoczywistej urody. Z zatrzymanych w kadrze małych spraw, jednorazowych sytuacji, impresji, które wspomnienia świdrują świadomość, układa opowieść o życiu.

Cezary Polak, *Dyskretny urok skarpety*, „Dziennik Gazeta Prawna” [dodatek „Kultura”] 2014, nr 31

Paulina Ołowska. Czar Warszawy

28.02–27.04

ŚWIECĄCA cienka neonowa rurka, pocztówki z wzorami swetrów do wydziergania, sploty w tkaninie na sprzedaż — to tylko niektóre z tworzyw, po które sięga Paulina Ołowska. *Czar Warszawy* — duża wystawa jej prac w warszawskiej Zachęcie — przypomina mądre zetpety. Z wieloma przypisami. *Czar Warszawy* krąży wokół tematów rzemiosła, użyteczności, codziennego wymiaru sztuki. To punkt wyjścia do szerszych rozważań i artystycznej autorefleksji. Sztuka Ołowskiej, jednej z najbardziej znanych w świecie polskich artystek, wystawiającej choćby w nowojorskich MoMA i New Museum, jest

podrzyta intelektualnym dociekaniem. To rozbita na rzeźby, płótna i instalacje opowieść o historycznych awangardach, a zarazem projektach nowych społeczeństw i nowych estetyk. Głos o tym, że każda przemijająca estetyka była ideologicznym projektem. Dziś — przefiltrowane przez czas i osobiste doświadczenie — mają nostalgiczny wymiar.

Anna Theiss, *Sentymenty i refleksje*, „Wprost” 2014, nr 12

PO RAZ PIERWSZY w Polsce można zobaczyć obszerny wybór prac Pauliny Ołowskiej. [...] jej twórczość jest mocno zanurzona w polskim kontekście. Bez niego w znacznej mierze pozostaje mało czytelna.

W Zachęcie znalazł się wybór prac powstałych od 2004 roku. Są tu obrazy przedstawiające modelki wzorowane na zdjęciach sprzed lat, manekiny ubrane w stroje pomalowane przez artystkę. Znalazł się *Cafe-bar*, instalacja-wnętrze kawiarni stworzonej przez Ołowską w 2011 roku w gmachu Muzeum Narodowego w Krakowie, a nawet rzeźby wykonane modną niegdyś, a dziś zapomnianą techniką makramy. Obrazy, kolaże, rysunki, tkaniny... A jednak z tej zbieraniny powstała spójna i przemyślana wystawa. Oto swojska nowoczesność czasów PRL-u, od lat sześćdziesiątych po jego kres, ale pokazana w szczególnym wymiarze. Ołowska zajmuje się sferami uważanymi za poboczne: modą czy stylem życia. Aktywnościami, za sprawą których w szarość komunistycznego życia wkradał się kolor. Przy czym interesuje ją nie tylko działalność wczesnych projektantów mody, ale też zwykłych Polek, które domowymi metodami starały się stworzyć namiastkę tego, co zobaczyły w zachodnich żurnalach.

Jednak Ołowska tylko pozornie mówi o przeszłości. Jej prace dotyczą naszych wyobrażeń o PRL-u, tego, w jaki sposób pamiętamy minione i co z tamtym dziedzictwem robimy.

Piotr Kosiewski, *Przeszłość jako gadżet*, „Tygodnik Powszechny” 2014, nr 19

Byłem, czego i wam życzę. Henryk Tomaszewski

14.03–10.06

HENRYK TOMASZEWSKI Wybitnym artystą był. [...] obszerna monograficzna wystawa w warszawskiej Zachęcie, jeszcze raz to przypomina. Brawurowo. [...] Modułowe, przestrzenne ekrany, na których wyeksponowano plakatowe prace, zostały

ustawione w środku sali. To sprawia, że ściany galerii — miejsce, gdzie zazwyczaj lądują prace — są zwolnione z opowieści o grafice, a mogą być nośnikiem przypisów (znalazły się na nich m.in. zdjęcia z epoki). Tomaszewskiemu, który lubił żarty i przestrzenne gry, pewnie by się podobało.

Anna Theiss, *Wielki Tomaszewski*, „Wprost” 2014, nr 13

WYSTAWA w Zachęcie jest próbą zbiorczej lektury spuścizny Henryka Tomaszewskiego. Wczesne malarskie i poetyckie prace z okresu polskiej szkoły plakatu sąsiadują z grafikami z lat sześćdziesiątych, minimalistycznymi i ascetycznymi, prezentującymi dojrzały styl artysty. Tomaszewski zredukował i uprościł narrację, skłaniając się ku abstrakcji i zagadce — jego prace przypominały rebusy do rozwiązania.

Dopełnieniem dialogu jest część trzecia, w ramach której zgromadzono plakaty liternicze i projekty książkowe. A także szkice, wprawki, rysunki, składające się na warsztat wybitnego grafika, tworzącego w czasach, kiedy komputery oglądało się tylko na hollywoodzkich filmach science fiction. [...]

Tytuł wystawy *Byłem, czego i wam życzę. Henryk Tomaszewski* to cytata z kartki, którą artysta, profesor ASP, zostawił studentom na drzwiach, kiedy przyszedłszy na zajęcia, nie zastał ich w sali.

Cezary Polak, *Intelektualne rebusy*, „Dziennik Gazeta Prawna” [dodatek „Kultura”] 2014, nr 56

WYSTAWA w Zachęcie, choć zbiega się ze stuleciem urodzin Henryka Tomaszewskiego, nie ma charakteru jubileuszowego, nic z oficjalnej celebry, to nie byłoby w jego stylu. Stanowi jednak doskonały przegląd jego twórczości. Nowe pokolenia, tłumnie zwiedzające wystawę, mogą zetknąć się z największą osobowością polskiej sztuki i życia kulturalnego drugiej połowy XX wieku. Organizatorzy pokazali na niej trzy najważniejsze dziedziny działalności Tomaszewskiego: plakaty, zarówno w wersji drukowanej, jak i ich projekty (katalog zawiera pełny spis wykonanych prac), sztukę książki, wreszcie liternictwo, traktowane nie tyle użytkowo, ile jako okazja do estetycznych i humorystycznych niekiedy wariacji.

Justyna Guze, *Stulecie dżentelmenów*, „Zeszyty Literackie” 2014, nr 2

Monika Zawadzki. Bydło

4.04–18.05

WYSTAWA [...] Moniki Zawadzki jest pierwszą tak dużą jej prezentacją w Zachęcie. Mówi o tożsamości ciała ludzkiego i zwierzęcego i zależnościach między nimi. Zobaczymy niemal wyłącznie nowe prace, umieszczone w minimalistycznej białoszarej przestrzeni, zgodnej z estetyczną wizją artystki.

Monika Zawadzki jest autorką prostych, oszczędnych rzeźb, tworzy także obrazy i wideo. Koncentruje się na kwestiach związanych z wykluczeniem czy ograniczeniami społecznymi, odmiennością i cielesnością.

Bydło w Zachęcie, „Gazeta Wyborcza” [dodatek „Co Jest Grane”] 2014, nr 79

MONIKA ZAWADZKI sprowadza człowieka i zwierzę do ciała, mięsa. Ciało u niej to lśniąca, czarna masa (styropian pokryty żywicą epoksydową). Wszystkie formy są uproszczone, kanciaste, trochę surrealistyczne, wychodzące z płaskich form graficznych, jakby pogrubionych, nawarstwionych. Monumentalne. Rzeźbom (wszystkie powstały w 2014 roku) towarzyszy mural z serii *Prawa dla ludzi i zwierząt* z 2006 roku, gdzie pod ludzkim tułowiem kłębią się różne kształty. Jest w tej wystawie niezgoda na antropocentryzm i górowanie człowieka nad światem zwierząt, jest poczucie wyobcowania, smutek, ciężkość.

Joanna Ruszczyk, *Masa ciała*, „Newsweek Polska” 2014, nr 17/18

Monument. Architektura Adolfa Szyszko-Bohusza

16.06–24.08

BYŁ NIE TYLKO jednym z najwybitniejszych polskich architektów XX wieku, ale też konserwatorem zabytków i historykiem architektury. Współkształtował obraz Polski po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku. Jednak długo jego nazwisko znali tylko specjaliści. Prezentowana obecnie w warszawskiej Zachęcie wystawa *Monument* oraz pokaz *Figury niemożliwe* w Pawilonie Polskim na Międzynarodowym Biennale Architektury w Wenecji przywracają jego działalność szerszej publiczności. [...]

Szyszko-Bohusz w sztuce tamtego czasu zajmuje szczególne miejsce. Jak zaznaczono we wprowadzeniu do świetnie, także od strony ekspozycyjnej, przygotowanej wysta-

wy w Zachęcie [...] należy on do twórców, którzy „poszukiwali form stylowych i znaków graficznych będących próbą definicji tożsamości kulturowej i ambicji młodego państwa”.

Piotr Kosiewski, *Twórca mitów odrodzonej Rzeczypospolitej*, „Rzeczpospolita” 2014, nr 189

Kosmos wzywa! Sztuka i nauka w długich latach sześćdziesiątych

30.06–28.09

BEZ ZBĘDNEGO DZIELENIA włosa na czworo trzeba powiedzieć wprost: *Kosmos wzywa! Sztuka i nauka w długich latach sześćdziesiątych* to bardzo dobra wystawa. Z rzadko spotykaną w salach Zachęty finezją kuratorom udało się przygotować ekspozycję w niewymuszony sposób, godząc dwie różne grupy widzów: specjalistów — w tym nie tylko historyków sztuki, lecz także badaczy wielu innych dyscyplin, których interesują losy nowoczesności w poszerzonym polu (coś, czym z wielkim powodzeniem zajął się ostatnio Piotr Juszkiewicz) — oraz pasjonatów science fiction i futurologii, obszarów co rusz eksploatowanych w kulturze popularnej. *Kosmos wzywa!*, nie popadając właściwie w żadne przesadne uproszczenia, skrupulatnie prezentuje materiał, który może sprawić widzowi naprawdę dużą frajdę — i na tym właśnie polega atrakcyjność tego pokazu. [...]

Oczywiście na wystawie aż nadto dobrze widać, że za pokazanym różnorodnym materiałem stoi pieczołowita i szeroko zakrojona kwerenda. Niemniej jeszcze większe wrażenie robi fakt, że kuratorzy doskonale zapanowali nad tym, co wydobyli z archiwów. [...] *Kosmos wzywa!* wyróżnia precyzyjne opracowanie eksponatów, które może służyć za wzór towarzyszącego widzowi merytorycznego komentarza kuratorskiego.

Piotr Słodkowski, *Kosmos wzywa! Sztuka i nauka w długich latach sześćdziesiątych*, „Szum”

2014, nr 6, s. 128–129

WYSTAWA w Zachęcie opowiada o futurystycznej przygodzie, którą kultura krajów socjalistycznych przeżywała w latach pięćdziesiątych, sześćdziesiątych i siedemdziesiątych. Eksperci rysowali wizje niedalekiej przyszłości, kiedy to będziemy rozbijać się po Układzie Słonecznym i spędzać wakacje na Księżycu. Artyści nie zostawali w tyle. Rzeczywistość re-

alnego socjalizmu, która ich otaczała, była generalnie raczej siemiężna niż „kosmiczna”. Z tym większą energią rozsnuli wizje nowego, wspaniałego świata. Architekci budowali gmachy przypominające latające spodki, dla malarzy tematem obrazów stawały się najnowsze odkrycia z dziedziny fizyki kwantowej. To zaskakujące, ale sztuka z tamtej epoki robi wrażenie o wiele nowocześniejszej niż współczesna.

Stach Szablowski, *Wystawa „Kosmos wzywa! Sztuka i nauka w długich latach 60.”*, „Zwierciadło” 2014, nr 6

Victor Man. Zephir

7.07–31.08

W LECIE w warszawskiej Zachęcie odbyła się wystawa rumuńskiego malarza Victora Mana, jedna z najbardziej intrygujących ekspozycji w ostatnim czasie. [...]

Zaskakiwać może tak duże zainteresowanie tematyką tej twórczości, na pozór odległej od naszych czasów, wręcz archaicznej, jak zauważył Alessandro Rabottini, który w swoich uwagach o sztuce Mana podkreślał nie tylko brak jej odniesień do dnia dzisiejszego, ale i to, że jego prace są także „radikalnie przesiąknięte sentymentem i pragnieniem zdystansowania się od współczesności”. Jednak sztuka Mana to ciekawy przykład żywotności malarstwa — którego kres nie raz już był ogłaszany, ale zawsze przedwcześnie. [...]

W Zachęcie znalazł się mały, starannie dobrany zestaw jego obrazów. Wszystkie są niewielkie, niespektakularne, co dzisiaj — w dobie dominacji dużych, efektownych płócien — wyróżnia twórczość rumuńskiego artysty. W obszernej sali, w której je zgromadzono, dominuje półmrok, dodatkowo podkreślany przez kolor ścian galerii. Jakbyśmy znaleźli się w galerii prezentującej dawne malarstwo czy też w jakimś sanktuarium.

Piotr Kosiewski, *Obrazy o niepewności*, „Odra” 2014, nr 11, s. 93–94

Corpus

1.09–19.10

POKAZ [...] idzie pod prąd popkulturowych miraży. Nie dostarcza wizualnych podniet, pokus i przyjemności. Otwiera nam „oczy szeroko zamknięte”. Dotyka tego, o czym na co dzień

staramy się nie myśleć: opowiada o materii, jaką jest ludzkie ciało. Materii w ciągłym procesie, łatwo ulegającej destrukcji, żyjącej ku nieuchronnej śmierci, by przywołać sformułowanie Martina Heideggera. Do tej wystawy potrzebna jest... odwaga. I dojrzałość.

Dwudziestu trzech artystów uczestniczących w wystawie *Corpus*, przygotowanej przez kuratorkę Marię Brewińską, obnaża nasze ciała. Rozbiera je w sensie dosłownym, podsuwając pod oczy prawdę o mankamentach tego doczesnego „opakowania” naszej duszy. Jeżeli wierzymy w jej posiadanie. Ateista powie: ciało to pojemnik energii. A także siedlisko myśli, uczuć, zmysłowych wrażeń.

Współczesna sztuka zaczęła postrzegać ciało jako narzędzie w połowie lat pięćdziesiątych. Od tamtego czasu nagość zaczęła znaczyć co innego niż w minionych epokach. Aspekty estetyczne, symboliczne, kulturowe zeszły na odległy plan. Obnażenie stało się manifestacją radykalnych postaw społecznych, politycznych.

Wystawa w Zachęcie stroni od tamtych trendów; od feminizmu, gender, body artu. Tym razem autorzy skupiają się na fizycznym (a przez to filozoficznym) aspekcie naszego bytu.

Monika Małkowska, *Nasze ciała boleśnie obnażone*, „Rzeczpospolita” 2014, nr 101

WYSTAWA w Zachęcie jest kolejną z licznych odsłon owych „niebezpiecznych związków sztuki z ciałem”, jak je niegdyś określiła Izabela Kowalczyk.

Ekspozycję można zwiedzać na dwa sposoby. Bardziej ambitni widzowie winni podążyć tropem kuratorki Marii Brewińskiej, która z kolei podążyła tropem dwóch książek francuskiego filozofa Jean-Luca Nancy (*Corpus* i *Corpus II*). Starał się on odpowiedzieć na wiele trudnych pytań: Czy nasze ciała są dla nas czymś, co posiadamy na własność? Czy myśli są wytworem czystego rozumu, czy rodzą się w ciele? A nawet fundamentalnego: Czym jest ciało własne, czym obce? Pytanie dla tych ambitniejszych widzów brzmi: Na ile pokazywane prace odpowiadają na postawione pytania? Zwiedzającym bez filozoficznego zacięcia polecam zaś po prostu oddać się emocjom, ignorując ontologiczne wątki i szukając własnych interpretacji. Dzieł na wystawie jest może niewiele (33), ale dobrane zostały bardzo świadomie i każde z nich to osobna wypowiedź o ludzkiej cielesności, która — mimo tak wielu prób eksploracji — ciągle pozostaje tajemnicą. Nie tylko dla filozofów.

Piotr Sarzyński, *Filozofia ciała*, „Polityka” 2014, nr 35

WYSTAWA [...] w warszawskiej Zachęcie powstała natomiast z inspiracji książkami *Corpus* (1992, wyd. pol. 2002) i *Corpus II: Writings on Sexuality* (2008) francuskiego filozofa Jeana-Luca Nancy. Kto ze zwiedzających wystawę zechce uwzględnić wspomnianą teorię, zostanie jednak wystawiony na ciężką próbę. Z komentarza kuratorki Marii Brewińskiej dowie się, że filozof odrzuca chrześcijański dualizm duszy i ciała, głosząc ich nierozdzielność. Nie trzeba specjalnej ekwilibrystyki umysłowej, by stwierdzić, że skoro odrzucana jest chrześcijańska nauka o człowieku, to razem z zawartą w niej koncepcją duszy. Ergo: dalsze używanie tego terminu może dotyczyć tylko duszy niechrześcijańskiej. Albo więc wypada uznać filozofa, który przy takiej tezie się upiera, za niepoważnego, albo kuratorskie objaśnienie za wysoce niekompetentne. Zamiast jednak tracić czas na rozstrzygnięcie tej kwestii, warto przypomnieć o starej zasadzie, że zapoznanie się z wystawą sztuk wizualnych w żaden sposób nie wymaga uprzedniego przyswojenia mających ją uzasadniać teorii, ponieważ o udatności doboru prac rozstrzyga ich strukturalna, oglądowa ewidencja. [...]

Skoro więc zgromadzone dzieła okazały się nieprzydatne dla rozumnej dyskusji o duszy (co ich samo w sobie jeszcze nie deprecjonuje), należy zapytać do czego przydatne mogą się okazać? Najprędzej do właściwego współczesnej kulturze masowej i popularnej łamania kolejnych tabu w imię podwyższania wskaźników oglądalności (zazwyczaj nazywa się to działaniem na rzecz wolności).

Michał Haake, *Dusza i genderyzm*, „Arteon” 2014, nr 10 (174)

Zbigniew Warpechowski. To

19.09–11.11

NA WYSTAWIE w Zachęcie można zobaczyć drogę artysty: są tu czarno-białe filmy, często kiepskiej jakości, pokazujące jego pierwsze akcje, cytaty z poezji, jest dużo zdjęć, malarstwo, rzeźba, odtworzenie instalacji z Krzysztoforów z lat siedemdziesiątych, nawet najnowsze obrazy religijne. O tym, że był artystą ważnym, świadczy jednak nie tylko jego przeszłość, ale też to, że ma wpływ na kolejna pokolenia.

Sebastian Łupak, *Poeta prawdziwy*, „Newsweek Polska” 2014, nr 40

WYSTAWA [...] Zbigniewa Warpechowskiego to rzadka okazja, by zobaczyć twórczość performerera w przekroju. Nie

jednorazowe wystąpienie, lecz ewoluującą postawę, od–do. A nie jest to pierwszy lepszy performer. Warpechowski to artysta, który na polskim gruncie zdefiniował performance jako dyscyplinę. [...]

Za architekturę wystawy w pierwszych salach służą kręgi, które przenoszą widzów w parareligijne obszary. W jednym z nich zrekonstruowano *Mandalę* z odbić dłoni artysty — pierwotną wykonał w Kolonii w 1984 roku, gdy na kilka dni zamieszkał w galerii i rozmyślał o kosmosie i miejscu w nim człowieka. W innym kręgu umieszczono dokumentację *Dialogu ze śmiercią* z 1976 roku, gdy za pomocą dwóch reflektorów artysta zlał ze sobą dwa cienie: własnej głowy i trzymanej w wyciągniętej ręce czaszki. *Vanitas vanitatum*. W proch się obrócisz.

W pierwszej sali zagościło zaś pojęcie „nic”. A, jak wiadomo, od nic już tylko pół kroku dzieli nas do absolutu. Inspirując się filozofami Wschodu, na początku lat siedemdziesiątych Warpechowski kontemplował pojęcie „nic” w szeregu akcji. W Zachęcie na podłodze rozrzucono kartki z napisem „nic”. Nieopodal natykamy się na zabetonowany budzik — symbol bezużyteczności. „Nic” obrazuje też milczenie albo rozbity dzban. Warpechowski uwodzi tu poetyckością.

Karol Sienkiewicz, *Ku niebu*, „dwutygodnik.com” <http://www.dwutygodnik.com/artukul/5491-ku-niebu.html> [dostęp 11.02.2015]

Postęp i higiena

28.11.2014–15.02.2015

JAK ZWYKLE w przypadkach wystaw „filozofujących” nie wystarczy obejrzeć prace ponad czterdziestu współczesnych artystów (rodzimych, zagranicznych, aktywnych i już nieżyjących). Trzeba wczytać się w komentarze. Wtedy staje się jasne, dlaczego wśród eksponatów jest pokrojony w plastry mózg Józefa Piłsudskiego; zdjęcia Leni Riefenstahl z olimpiady w Berlinie z 1936 roku; film dokumentalny dotyczący piętnowania francuskich wojennych kolaborantek (z 1944 roku) publicznym goleniem głów; audiodzapis dawców (sprzedawców?) spermy i jajeczek zachwalających w internecie swój „towar” (projekt Krystyny Piotrowskiej).

Są też inne zaskakujące obiekty, trudne do zaklasyfikowania. A nawet te bliskie tradycyjnym artystycznym formom nie pozwalają widzowi zrelaksować się. Apelują do sumień, prowokują do pytań. [...]

Wystawa [...] jest ledwie szkicem do zagadnienia wykluczenia i nadużyć. Jednak tyle starczy, by zauważyć pewną cechę charakterystyczną sztuki najnowszej. Otóż stała się — przy najmniej jej część — pełna treści. Ponownie. Jak wiadomo, XX-wieczne awangardy odcinały się od anegdoty, fabuły, problemu. Szczytem tego — abstrakcja, konstruktywizm, minimalizm.[...]

Jakby na przekór status quo, ta wystawa jest dowodem na istnienie postępu w sztuce. Dokonuje się on nie w stronę wirtuozerii wykonawczej (choć i to się zdarza), lecz ku nowym znaczeniom pokazów. Prezentacje stały się rozważaniami o różnych aspektach życia. Pojawiły się tematy trudne, odległe od tego, do czego przyzwyczała odbiorcę klasyczna sztuka: ból, depresja, śmierć, uzależnienia, dewiacje, a teraz — wymuszenia i wykluczenia. Zagadnienia, które nie poprawiają samopoczucia, ale pozwalają nam się odnaleźć w rzeczywistości, lepiej ją poznać, zrozumieć. Co wcale nie oznacza — akceptować.

Monika Małkowska, *Sztuka poruszania sumień*, „Rzeczpospolita” 2014, nr 280

WYSTAWĘ traktuję jako esej wizualny, w którym obrazy XX i XXI wieku pokazane są inaczej niż zazwyczaj. Widz musi włączyć własną wyobraźnię i pamięć. Podstawowa trudność tej wystawy, ale i jej zaleta, polega na tym, że narracja jest tu dwutorowa. Po pierwsze, ścieżka dokumentów i archiwów. Po drugie, ścieżka sztuki, na której trzeba uruchomić inny tryb postrzegania.[...]

Wystawa [...] nie jest narracją tylko „artystyczną”, ale znajduje się na pograniczu sztuki i historii, łącząc elementy panoramy z elementami atlasu.

Dorota Jarecka, *Oczy czarne, życie marne*, „Gazeta Wyborcza” 2014, nr 278

Gregor Schneider. unsubscribe

28.11.2014–1.02.2015

GREGOR SCHNEIDER przywiózł do Zachęty gruzu domu, w którym urodził się Joseph Goebbels, minister propagandy III Rzeszy. Dom należy do Schneidera, który kupił go i teraz patroszy od środka, dokumentuje, rozwozi po świecie w kałkach. Tak jakby chciał, aby dom zniknął, a jednocześnie zaistniał, rozszczelnił się; aby ciemna materia przeszłości wysypała się z niego jak z rozprutego worka.[...]

Schneider jest dla mnie ucieleśnieniem idei niemieckiej sztuki, tego co w niej najwspanialsze i zarazem najstrasz-

niejsze. Ciężki kaliber, ciężka waga i zarazem obsesyjna nuta, rodząca podejrzenia o obłęd czający się w samym jądrze kultury. To stereotyp, ale Schneider na szczęście go przekracza, tak jak przekracza sztukę. W kalejdoskopie artystycznych konceptów i postaw to jeden z tych artystów, którzy swoją pracę gwarantują własną egzystencją.

Stach Szablowski, *Dom zły*, „dwutygodnik.com” 2014, nr 149, <http://www.dwutygodnik.com>

/artykul/5626-dom-zly.html [dostęp 11.02.2015]

ANGIELSKI tytuł *Unsubscribe* wyjątkowo trudno [...] tłumaczy się na polski. Słowo to znaczy: „to cancel a subscription”, odstąpienie od subskrypcji, wypisanie się z listy użytkowników, osób, które się o czymś informuje, które [...] pozostają abonentami, członkami wspólnoty informacji. Schneider zatem się wypisuje. I trudno jego gestu nie rozpatrywać w kontekście sąsiadującej z nim wystawy *Postęp i higiena*.[...]

Schneider obsesyjnie — można powiedzieć — zajmuje się domami. Nie w przenośni, lecz dosłownie i materialnie. Zajmuje się swoim miejscem urodzenia. W Rheydt, dzisiaj dzielnicy Mönchengladbach, w Nadrenii Północnej-Westfalii urodził się i Schneider, i Goebbels, zapewne jeszcze setki tysięcy mniej wybitnych i przerażających postaci dwudziestowiecznej historii życia codziennego. Minister propagandy Trzeciej Rzeszy mieszkał w Rheydt; gdzieś mieszkać musiał. Zrozumiałe, że odkrycie takiego powiązania z Goebbelsami, początkowo wywołuje konsternację, a następnie trwogę. Schneider znalazł sposób na tę afektywną turbulencję — pokrewny jego dotychczasowej praktyce artystycznej — i kupił dom, w którym mieszkał Goebbels z rodziną, a potem zaczął w sposób dotkliwy dla budynku grzebać się w jego, i Rzeszy, historii.

Katarzyna Bojarska, *Postępowi higieniści i rozpruwacze murów*, „Widok. Teorie i Praktyki

Kultury Wizualnej” 2014, nr 7, <http://widok.ibl.waw.pl/index.php/one/article/view/234/386>

[dostęp 10.02.2015]

Adoracja słodczy

19.12.2014–1.02.2015

[WYSTAWA] to rodzaj hołdu złożonego Krystianie Robb-Narbutt. Zmarła w 2006 roku artystka w swoich pracach znajdowała zastosowanie nawet dla pudełek po zapalkach czy odpustowych ciasteczek. Jeszcze za życia planowała zrobić

wystawę w galerii, w której chodziłoby się po rozsypanym na podłodze cukrze. Trzeszczącego pod nogami dywanu w Zachęcie nie ma, jest za to cukierkowy, przewrotny tytuł. Bo o słodkościach jest tu mowa tylko z pozorów.[...]

W *Adoracji słodczy* humor, kicz i tandeta przeplatają się z makabrą, a rzeczywistość — z przerażającą fantazją.

Anna Maziuk, *Słodkie na niby*, „Wprost” 2015, nr 2

MIEJSCE PROJEKTÓW ZACHĘTY

Brasíl: Arte / Musica. Brazyliá: sztuka / muzyka

18.01–16.03

W MIEJSCU PROJEKTÓW Zachęty została zaprezentowana jego praca [Laércio Redondo] poświęcona Carmen Mirandzie — ikonie kina, pierwszej brazylijskiej aktorce, która odniosła sukces w Hollywood. — Carmen Miranda to alegoria brazylijskości. Jednocześnie to dość pusty obraz, nawet Brazylijczycy mają mgliste wyobrażenie na temat tego, kim ona była. [...] Carmen Miranda, gdy prezentuje się w Hollywood przebrana za baianę, zmienia znaczenie stroju niewolnicy na kolorowy symboli brazylijskiej zmysłowości. Jest bowiem wówczas pod wpływem polityki Stanów Zjednoczonych określanej mianem „polityki dobrego sąsiedztwa”. [...] Ja chcę mówić o Carmen Mirandzie jako obrazie, w którym nie istnieje ciało, ale jego atrybuty, dzięki którym myślimy o tym, co inne, co egzotyczne, co mówi o jej „wspaniałości”. Myślę, że to ważne, aby przywrócić ten obraz w dzisiejszej Brazylii [...].

Aleksandra Szymczak, *Zrozumieć Brazylię*, „Stolica” 2014, nr 3

Magda Franczak, Yael Frank. „Lód topnieje, pani Frankczak” “גברת פרנקצ'ק, הקרח נמס”

21.03–18.05

LUBLINIANKA Magda Franczak i Yael Frank z Tel Awiwu spotkały się na wystawie tej ostatniej w lubelskiej Galerii Labirynt. Zainspirowane książką Tarjel Vesaasa *Pałac lodowy* z 1963 roku stworzyły wspólną wystawę „Lód topnieje, pani Frankczak”, którą możemy oglądać w Miejscu Projektów Zachęty.[...]

Franczak i Frank nawiązały rysunkowy dialog, przesyłając sobie wzajemnie tradycyjną pocztą rysunki na papierze. Tak pojawiła się fikcyjna postać Pani Frankczak, będąca nie tylko zlepkim nazwisk obydwu artystek, ale też ich wspólnym głosem.

Motywnym przewodnikiem wystawy jest lodowy kryształ. Rysunki zostały oprawione w przypominające go ramki, jego echa znajdziemy też w lustrzanych instalacjach Magdy Franczak. Jedną z jej rzeźb przypomina studnię czy zamrożone jezioro.

Agnieszka Kowalska, *W krainie lodu*, „Gazeta Wyborcza” [dodatek „Co Jest Grane”] 2014, nr 73, s. 22

FIGURY NIEMOŻLIWE. 14 MIĘDZYNARODOWA WYSTAWA ARCHITEKTURY, PAWILON POLSKI, WENECJA

A WELCOME respite from the barrage of information on display elsewhere, the Polish pavilion presents a stark marble tomb, looming in the centre of the bright white space like some gothic fantasy. It is a reconstruction of the tomb of Józef Piłsudski, leader of the Second Polish Republic from 1918 who, following his death in 1935, became the subject of a near-religious cult, his burial place a site of patriotic pilgrimage. The tomb's architect, Adolf Szyszko-Bohusz in 1937, was charged with a brief to emphasise Poland's triumph over the foreign powers that had partitioned the country at the end of the 18th century. With its stripped-back stone slab, here hovering above a line of Corinthian columns, it speaks volumes about this moment in time,

its architecture used to embody rapid modernization, nostalgia for historical greatness and imagined national unity yore.

Oliver Wainwright, *Venice Architecture Biennale: the top 10 pavilions*, „The Guardian” 2014, <http://www.theguardian.com/artanddesign/2014/jun/06/venice-biennale-2014-best-pavilions> [dostęp 11.02.2015]

UCIEKAMY więc do Pawilonu Polskiego. A tam wpadamy na grób Piłsudskiego. W sali jest cicho i martwo oraz jakoś podniośle. Patos, nasz narodowy patos, tu w Wenecji! W pawilonie ustawiono baldachim — zadaszenie wejścia do krypty marszałka. Stukamy w kolumny, uf, to jednak tylko replika z plastiku, acz wierna oryginałowi ze Wzgórza Wawelskiego. Ale ta pozorna banalność w odtworzeniu 1:1 istniejącej struktury (podobnie zrobili Niemcy w swoim pawilonie) ma bardzo przewrotny sens. W tym założeniu pomnikowym projektu Adolfa Szyszko-Bohusza jak w soczewce skupia się cała skomplikowana problematyka budowania nowoczesności w okresie międzywojennym w Polsce, ale i w ówczesnej Europie Środkowej. Baldachim jest trochę jak architektura publiczna tego okresu — stoi w rozkroku: tradycyjne kolumny podtrzymują modernistyczne zadaszenie w postaci płyty. Dzięki interwencji artysty Jakuba Woynarowskiego płyta jeszcze bardziej niż w oryginale zdaje się lewitować. Szczelina oddzielająca stary porządek od nowego to wieloznaczna metafora, rozziw pomiędzy tradycją a modernizmem, pomiędzy rzeczywistością pełną zaszłości, populistycznych upodobań, a pogonią za mityczną nowoczesnością. Owa szczelina to przepaść niemożliwa do zasypania. Sama wystawa jawi się nagle jako niepokojący nagrobek wystawiony modernistycznej utopii.

Tomasz Malkowski, Marcin Szczelina, *Architektury śmierć w Wenecji*, „Art & Business” 2014, nr 7–8, s. 78

[...] ADOLF SZYSZKO-BOHUSZ, architekt, legionista, człowiek, który miał na nowo opowiedzieć, czym jest polskość. Dostawał zlecenia państwowe na mauzolea, kościoły i muzea, ale także od ówczesnych elit finansowych, na luksusowe sanatoria, wille i banki. Po II wojnie światowej został jednak przez władze komunistyczne uznany za kolaboranta. Ostatnia wystawa jego prac w Polsce była 60 lat temu. Teraz przypominają go młodzi kuratorzy na biennale weneckim oraz w warszawskiej Zachęcie [...].

W Wenecji Woynarowski i kuratorzy z krakowskiego Instytutu Architektury odtworzyli w skali 1:1 baldachim znad wejścia do wawelskiej krypty marszałka Józefa Piłsudskiego. Jedynie, co zmienili, to oddzielili baldachim od podtrzymujących go kolumn. W efekcie widzowie mogą mieć wrażenie, że unosi się w powietrzu. Oto tytułowa figura niemożliwa. Dlaczego zdecydowali się pokazać pracę kojarzącą się za śmiercią? — To prowokacja: na zasugerowane przez organizatorów Biennale pytanie o nowoczesność odpowiadamy nagrobkiem — tłumaczy Dorota Jędruch z Instytutu Architektury. — Bierzemy to, co złe z tamtej epoki i pytamy o uwikłanie architektury w budowę autorytarnej ideologii.

Sebastian Łupak, *Opowieści z krypty*, „Newsweek Polska” 2014, nr 25

EDUKACJA

DZIAŁ EDUKACJI tworzy program zarówno z myślą o szerokiej publiczności zwiedzającej wystawy indywidualnie, jak i o grupach zorganizowanych ze szkół, przedszkoli oraz dla nauczycieli. Edukację rozumiemy szeroko, nie tylko jako działalność związaną ze szkolną „podstawą programową”, ale przede wszystkim jako służącą ciągłemu rozwojowi i wzbogacaniu wiedzy.

Do każdej wystawy przygotowujemy program dopełniający i rozwijający jej poszczególne wątki i problemy. Staramy się, aby spotkania odbywały się na wystawie, w bezpośrednim kontakcie z dziełem sztuki (oprowadzania kuratorskie i autorskie, spotkania z artystami, dyskusje). Większe wydarzenia bądź te luźniej związane z poszczególnymi pracami odbywają się w sali multimedialnej i warsztatowej (pokazy filmowe, wykłady, warsztaty).

Wystawom *Amor e ódio a Lygia Clark / Kocham i nienawidzę Lygii Clark* oraz prezentowanej w Miejscu Projektów Zachęty *Brasil: arte/música / Brazylia: sztuka/muzyka* towarzyszył przede wszystkim bogaty wybór filmów. Dotyczyły one głównych wątków wystawy — dziedzictwa architektury modernizmu oraz muzyki, ale znalazły się wśród nich również klasyczne filmy kina brazylijskiego. Wybrane projekcje poprzedzały wykłady i wprowadzenia Grzegorza Rytla, Michała Lipszyca czy Giuliano Ventury, dotyczące architektury, literatury i muzyki. Na ekspozycji odbywały się regularnie performanse i krótkie wykłady w ramach cyklu *Paradygmat Bonawentury*, będącego częścią projektu biorącego udział w wystawie Leandra Nerefuha. Spotkanie z publicznością na temat architektury połączone z pokazem slajdów dokumentujących badania własne poprowadziła Katarzyna Przezwąńska. W związku z wystawą w MPZ odbyło się spotkanie z Vivian Caccuri oraz

Warsztaty dla młodzieży *Projekt kosmos*, wydarzenie towarzyszące wystawie *Kosmos wzywał! Sztuka i nauka w długich latach sześćdziesiątych*, 23.09.2014. Fot. Paweł Eibel

koncert Fabiany Faleiros (aka Lady Incognito) i Cabelo (Mc Fininho) w klubojadalni Eufemia.

Program do wystawy *Paulina Ołowska. Czar Warszawy* koncentrował się wokół wątków ważnych w twórczości artystki — mody, magazynów ilustrowanych i projektowania graficznego z czasów PRL. Spotkania ze specjalistami (Piotrem Zacharą, Justyną Jaworską, Ewą Tatar) odbywały się na wystawie, gdzie tło dla rozmowy z publicznością stanowiły wybrane prace artystki. Zaproponowaliśmy także dorosłym warsztaty tworzenia biżuterii przypominaną przez artystkę techniką makramy oraz ozdabiania tkanin techniką sitodruku.

Dużą popularnością cieszyły się spotkania z grafikami z kręgu warszawskiej ASP (Mieczysławem Wasilewskim, Maciejem Buszewiczem, Piotrem Młodożeńcem i Filipem Pągowskim) zorganizowane w związku z wystawą *Byłem, czego i wam życzę. Henryk Tomaszewski*. Były to subiektywne oprowadzania przetykane anegdotami i opowieściami o Tomaszewskim. Pokazaliśmy też filmy,

przy których wyborze zainspirowaliśmy się plakatami filmowymi tego wybitnego artysty, a także zorganizowaliśmy liczne warsztaty o projektowaniu graficznym dla szkół i przedszkoli.

Na uwagę zasługuje też program zapowiadający wystawę *Kanibalizm? O właszczeniach w sztuce*. Na kilka miesięcy przed otwarciem wystawy miały miejsce wydarzenia wprowadzające w jej tematykę: wykład Jakuba Dąbrowskiego (prawnika, specjalisty od prawa autorskiego), spotkanie z Anetą Grzeszykowską i Janem Smagą oraz pokaz filmu *Psychos* Stevena Sodenbergha.

Prawie każdej wystawie towarzyszą wspomniane wyżej warsztaty dla grup zorganizowanych szkolnych i przedszkolnych, warsztaty rodzinne, spotkania z cyklu *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy* oraz *Sztuka dostępna. Spotkania dla osób z dysfunkcją słuchu i wzroku*. O działaniach edukacyjnych związanych z otwieraniem się na osoby ze szczególnymi potrzebami piszemy szerzej w części poświęconej Otwartej Zachęcie.

EDUKACJA W LICZBACH

PROGRAM
DLA PUBLICZNOŚCI**327** [9 930]

wydarzeń edukacyjnych uczestników

w tym m.in.:

32 [1 394]

wykłady i spotkania

w tym:

1 [50]

panel dyskusyjny

3 [330]

konferencje i sesje naukowe

8 [620]

performansów

15 [827]

oprowadzań kuratorskich i autorskich

47 [570]

oprowadzań otwartych dla publiczności [piątkowe i weekendowe]

16 [412]

warsztatów dla dorosłych

33 [1750]

pokazy filmowe

5 [25]spotkań z cyklu *Zachęta Talks***17** [449]spotkań z cyklu *Patrzyć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy***19** [191]spotkań z cyklu *Sztuka dostępna***28** [691]spotkań i szkoleń w ramach programu *Zachęta dla nauczycieli***60** [1199]

warsztatów rodzinnych w Zachęcie

4 [106]

warsztaty rodzinne w Miejscu Projektów Zachęty

11 [168]warsztatów z cyklu *Zachęta czyta dzieciom***7** [92]

warsztatów rodzinnych dla rodzin z dziećmi z zaburzeniami ze spektrum autyzmu

9 [151]spotkań i warsztatów z cyklu *Temat Rzeka. Sztuka pod prąd. Gry i zabawy ze sztuką***9** [715]

wydarzeń współorganizowanych

3 [190]

inne

PROGRAM DLA GRUP
ZORGANIZOWANYCH**266** [5 287]

wydarzeń edukacyjnych uczestników

w tym m.in.:

148 [3361]

warsztatów dla grup szkolnych i przedszkolnych

39 [794]

oprowadzań dla grup zorganizowanych

5 [93]

warsztatów dla grup dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami

11 [160]zajęć w ramach projektu *Muzyczne obrazy***30** [251]zajęć dla gimnazjalistów z cyklu *Czy artyście wszystko wolno?***11** [234]

warsztatów dla Uniwersytetu Dzieci

21 [354]

warsztatów urodzinowych

1 [40]

inne

We współpracy z Gimnazjum Przy mierza Rodzin nr 2 im. ks. Jana Twardowskiego rozpoczęliśmy roczny projekt *Muzyczne obrazy*, którego podstawowym założeniem jest połączenie zagadnień muzyki współczesnej z dziełami artystów wizualnych. Uczniowie gimnazjum przez cały rok szkolny, w ramach lekcji muzyki, uczestniczą w zajęciach w Zachęcie. Na zakończenie powstanie katalog utworów skomponowanych przez uczniów do wybranych prac z kolekcji Zachęty.

W roku szkolnym 2013/2014 zaproponowaliśmy gimnazjalistom roczny program *Czy artyście wszystko wolno?*. Zajęcia odbywały się co tydzień, we wtorkowe popołudnia. Młodzi ludzie mieli okazję poznać sztukę współczesną poprzez oglądanie wystaw i dyskusje. Projekt zwieńczyła przygotowana przez nich samodzielnie wystawa, prezentowana w sali warsztatowej.

Nauczycieli zapraszamy na szkolenia, których celem jest prezentacja metod angażowania ucznia w samodzielną analizę dzieła sztuki oraz doskonalenie narzędzi do interpretowania i odczytywania języka współczesnych artystów. Nauczyciele warszawscy uczestniczyli w zeszłym roku w szkoleniu towarzyszącym wystawie Henryka Tomaszewskiego oraz w trzech rocznych cyklach organizowanych wraz z Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń: *Kolekcja Zachęty — przewodnik po polskiej sztuce współczesnej* (edycja 2013/2014 i 2014/2015) i *Kurs języka sztuki. Jak odczytywać dzieła sztuki dawnej i współczesnej* (edycja 2014/2015). Dzięki współpracy z Towarzystwem Zachęty Sztuk Pięknych mogliśmy zaprosić również nauczycieli spoza Warszawy, którzy wzięli udział w dwóch edycjach szkolenia *Alfabet sztuki, czyli jak czytać sztukę współczesną*.

Już po raz drugi odbyła się zainicjowana przez Ministerstwo Kultury i Dzie-

dzictwa Narodowego konferencja dla nauczycieli i edukatorów pod hasłem *Sztuka edukacji*. Tym razem organizowaliśmy ją wspólnie z Galerią Arsenał w Białymstoku i Podlaskim Towarzystwem Zachęty Sztuk Pięknych, a głównym tematem była współpraca szkół z artystami.

Dział edukacji przygotowuje też specjalny program w czasie ferii szkolnych i letnich wakacji. Dużym zainteresowaniem cieszył się program filmowy prezentowany w pobliżu Zachęty, w Klubojadalni Eufemia: odbyły się cztery pokazy filmów towarzyszących wystawie *Kosmos wzywa! Sztuka i nauka w długich latach sześćdziesiątych*. Latem zorganizowaliśmy też cykl warsztatów i wykładów *Temat Rzeka. Sztuka pod prąd. Gry i zabawy ze sztuką*, które miały miejsce w klubie Temat Rzeka na plaży nad Wisłą.

Dział edukacji współpracuje przy organizacji wydarzeń z licznymi fundacjami i stowarzyszeniami, między innymi z Fundacją Sztuka i Technologia (koncerty i konferencje w ramach Warsaw Electronic Festival), Fundacją SYNAPSIS, Fundacją Kultury bez Barrier (program warsztatów), Centrum Cyfrowym Projekt: Polska (działania związane z otwartością) czy Stowarzyszeniem Ludwiga van Beethovena (organizacja corocznego sympozjum z okazji Wielkanocnego Festiwalu Ludwiga van Beethovena).

Pracownicy działu edukacji biorą udział w zewnętrznych inicjatywach edukacyjnych, współpracują z innymi instytucjami oraz podnoszą swoje kwalifikacje i umiejętności poprzez szkolenia. Zajmujemy się też programem staży i praktyk dla studentów polskich i zagranicznych. Współpracuje z nami wielu wolontariuszy, którzy zdobywają doświadczenie związane z pracą w galerii.

KOLEKCJA

DZIAŁ ZBIORÓW i inwentarzy sprawuje opiekę nad kolekcją Zachęty oraz wszystkimi dziełami sztuki, które są eksponowane w galerii. Zajmuje się dokumentacją dzieł, ich inwentaryzacją i digitalizacją oraz pracuje nad pozyskiwaniem nowych prac do kolekcji, a przede wszystkim ich jak najszerzym udostępnianiem. Budowanie kolekcji to istotna część działalności galerii. Jest to możliwe dzięki środkom finansowym pochodzącym od sponsorów (takich jak Fundacja Sztuki Polskiej ING, która wspiera zbiory Zachęty od kilku lat), pieniądзом wypracowanym przez galerię specjalnie na ten cel, grantom czy darowiznom dzieł przez artystów.

W zbiorach Zachęty znajdują się prace mistrzów XX wieku oraz wybitnych artystów współczesnych. Obiekty dokumentują szereg ważnych zjawisk w sztuce polskiej od końca lat czterdziestych do czasów najnowszych. Szczególnie reprezentatywne są zbiory malarstwa z lat siedemdziesiątych, osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych, oraz zapoczątkowana w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych kolekcja sztuki wideo. Obecnie zasada poszerzania kolekcji jest wyraźnie określona — przede wszystkim trafiają do niej prace polskich twórców współczesnych prezentowanych w Zachęcie oraz dzieła, które galeria współprodukuje w związku ze swoimi projektami realizowanymi zarówno w gmachu Zachęty, jak i poza nim (np. w Pałacu Wileńskim na Biennale w Wenecji).

Jednym z ważniejszych zadań jest wypożyczanie dzieł z kolekcji galeriom i muzeom na wystawy w Polsce i za granicą; prace z naszych zbiorów pojawiają się również na organizowanych przez Zachęte ekspozycjach. Dzieła z kolekcji są także włączane w program edukacyjny galerii, między innymi prezentowane podczas cyklu *Sztuka dostępna. Warsztaty dla osób z dysfunkcją wzroku*. Stały się merytoryczną podstawą dla odbywającego

Kuba Dąbrowski, *Bez tytułu*, 2014, fotografie. Fot. dzięki uprzejmości artysty

się w 2014 roku cyklu zajęć integracyjnych dla osób z niepełnosprawnością sensoryczną *Warsztaty na Zachętę*, jak również szkoleń dla nauczycieli. W 2014 roku powstało 10 audiodeskrypcji do obiektów z kolekcji po polsku, 18 po angielsku oraz 5 filmów wideo z audiodeskrypcją i napisami dla niesłyszących w dwóch wersjach językowych.

Podczas wystawy *Alicja po drugiej stronie* w dolnych salach Zachęty zaprezentowano 30 prac z kolekcji artystów takich jak Pedro Cabrita Reis, Jan Dobkowski, Józef Gielniak, Janusz Halicki, Maciej Haufa, Zenon Januszewski, Andrzej Kalina, Marian Kruczek, Bartosz Mucha, Teresa Murak, Janusz Piotrowski, Krystiana Robb-Narbutt, Leszek Rózga, Krzysztof Wieczorek, Jacek Sowicki.

W 2014 roku wypożyczyliśmy 57 prac z kolekcji i depozytu na wystawy w innych instytucjach, m.in. Muzeum Rzeźby im. Xawerego Dunikowskiego w Królikarni (*Erna Rosenstein. Nakładanie*), Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” w Toruniu (*Crimestory*), Instytucie Polskim w Rzymie (*Sen o Warszawie*), Latvian Centre for Contemporary Art w Rydze (*Festival Survival Kit 6*), Gdańskiej Galerii Miejskiej (*To nie moja bajka!*), The Brno House of Art (Piotr Bosacki), Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie (*Codziennie obecny* w ramach festiwalu *Warszawa w Budowie*), Galerii Bunkier Sztuki w Krakowie (*Prywatny nacjonalizm*).

Informacje o pracach ze zbiorów są także udostępniane wszystkim osobom zainteresowanym, szczególnie poprzez prezentację coraz większej grupy dzieł w internecie w portalu Otwarta Zachęta (otwartazacheta.pl), gdzie w kategorii KOLEKCJA prezentowane są zdjęcia 475 obiektów; prace z kolekcji wykorzystane są także w materiałach edukacyjnych umieszczonych na stronie. Kolekcja Zachęty promowana jest również w mediach społecznościowych.

W roku 2014 kolekcja wzbogaciła się o 24 prace. Dzięki darom artystów trafiło do niej: 17 fotografii Kuby Dąbrowskiego prezentowanych na wystawie *Kuba Dąbrowski. Film obyczajowy produkcji polskiej*; obiekt autorstwa Pedro Cabrity Reisa *Bez tytułu (Warszawa)*, 1998; *Hypertrichosis Universalis* Yael Frank, 2014; *Głowa Anemony Crisan*, 2014 oraz dwie prace Zbigniewa Warpechowskiego: *Talerzowanie*, 1971/2014, instalacja, oraz *Dialog z rybą*, 1973/2014, 8 fotografii, prezentowanych na wystawie *Zbigniew Warpechowski. To. Podarowany został także obraz Edwarda Dwurnika 170 polityków sztuki*, 1997.

Do kolekcji zakupiona została praca Piotra Bosackiego *Rzeczy oczywiste*, 2013, instalacja, wideo, 13 obiektów — dzięki wsparciu finansowemu Fundacji Sztuki Polskiej ING.

KOLEKCJA W LICZBACH

3505

prac

w tym:

697

obrazów

89

rzeźb

21

instalacji

2103

grafiki

307

rysunków

204

fotografie

84

prace wideo

w tym:

155

depozytów

DOKUMENTACJA I BIBLIOTEKA

DZIAŁ DOKUMENTACJI posiada jeden z największych w Polsce zbior katalogów i archiwaliów dokumentujących polskie życie artystyczne po 1945 roku. Od 1950 roku gromadzi dokumentację wystaw prezentowanych w galeriach Zachęta i Kordegarda (od kwietnia 2010 Projekt Kordegarda; od kwietnia 2012 Miejsce Projektów Zachęty) oraz innych wydarzeń artystycznych organizowanych przez galerie. W zbiorach znajdują się również informacje o twórczości artystów polskich działających po 1945 roku. Do 2015 roku założono karty osobowe i zebrano dokumenty dotyczące 34 054 artystów. Zbiór poszerza się systematycznie o nazwiska artystów młodszego pokolenia. W dziale dokumentacji znajduje się archiwum fotograficzne (zdjęcia cyfrowe, diapozytywy, negatywy) dotyczące wystaw organizowanych przez galerię Zachęta od 1950 roku. Dział posiada także zbiór katalogów wystaw prezentowanych w Zachęcie (ponad 1350 tytułów) i galerii Kordegarda, Projekcie Kordegarda i Miejscu Projektów Zachęty (ponad 650 tytułów), druków zwartych związanych z działalnością przedwojennego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych (sprawozdania, przewodniki, katalogi — ponad 200 tytułów) oraz druków zwartych i innych materiałów archiwalnych związanych z działalnością Centralnego Biura Wystaw Artystycznych.

Biblioteka będąca częścią działu dokumentacji gromadzi książki dotyczące sztuki oraz nauk humanistycznych, katalogi wystaw organizowanych w Polsce i za granicą oraz czasopisma polskie i zagraniczne poświęcone sztuce. W czytelnicy są udostępniane książki, czasopisma oraz dokumentacja polskich artystów i informacje o działalności wystawienniczej Zachęty.

Dla Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego dział dokumentacji

przygotowuje noty biograficzne i szczegółowe informacje o artystach, którzy w danym roku obchodzą jubileusz pracy twórczej. Co roku studenci historii sztuki, bibliotekoznawstwa lub kulturoznawstwa odbywają w dziale dokumentacji i bibliotece praktyki z zakresu dokumentacji sztuki współczesnej. Istnieje możliwość odbycia praktyk indywidualnie, w ramach umów z uczelniami lub w ramach programów płatnych z Europejskiego Funduszu Społecznego Kapitał Ludzki Narodowa Strategia Spójności.

W 2014 roku Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznało finansowanie na realizację projektu badawczego *Historia wystaw w Zachęcie — Centralnym Biurze Wystaw Artystycznych w latach 1949–1970* w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki. Zespół wykonawców merytorycznych projektu tworzą: dr hab. Gabriela Świtek (kierownik projektu, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego, kierownik działu dokumentacji w Zachęcie), dr hab. Iwona Luba (Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego), dr Marek Czapelski (Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego), dr Joanna Stacewicz-Podlipska (Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego), dr Karolina Zychowicz (dział dokumentacji, Zachęta), mgr Stanisław Welbel (dział edukacji, Zachęta, doktorant w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk). Podstawowym celem trzyletniego projektu badawczego (1 września 2014 – 31 sierpnia 2017) jest naukowe opracowanie zarysu działalności galerii, uzupełnienie bazy źródłowej i udostępnienie w domenie publicznej części unikalnego zespołu dokumentów, w tym fotografii ekspozycji. Dzieje instytucji będą ukazane poprzez historię wystaw, ich rekonstrukcję oraz recepcję w krytyce artystycznej.

DOKUMENTACJA W LICZBACH

założono dokumentację:

24

wystawom zorganizowanym przez galerię Zachęta

do dokumentacji wystaw dołączono:

5684

zdjęcia cyfrowe

387

odbitek

3461

recenzji prasowych zostało opracowanych i dołączonych do dokumentacji artystów i wystaw

58

publikacji włączono do katalogu biblioteki

8174

publikacji są wpisane do katalogu elektronicznego

1901

osób skorzystało z materiałów działu dokumentacji i biblioteki

5

osób odbyło praktyki

34 054

artystów posiada dokumentację indywidualną

PROMOCJA

W 2014 MIAŁA miejsce pierwsza odsłona projektu *Lato zaczyna się z Zachętą*, podczas którego można było obcować ze sztuką współczesną nie tylko w galerii, ale również w przestrzeni miejskiej. Przez całe wakacje organizowaliśmy spotkania i warsztaty na letnim tarasie w Miejscu Projektów Zachęty przy ul. Gałczyńskiego 3. W lipcu w ogródku Klubojadalni Eufemia prezentowaliśmy program filmowy towarzyszący wystawie *Kosmos wzywa! Sztuka i nauka w długich latach sześćdziesiątych*. Gościliśmy również na nadwiślańskiej plaży, w samym centrum miasta prowadziliśmy cykl warsztatów i spotkań zatytułowany *Sztuka pod prąd. Gry i zabawy w Temacie Rzeka*, na który składały się m.in. wielkoformatowe gry inspirowane pracami z naszej kolekcji, rozmowy z artystami oraz wykłady o dawnych rozrywkach warszawiaków.

W 2014 roku zorganizowaliśmy kampanie promocyjne do wszystkich wystaw prezentowanych w Zachęcie. Szeroko zakrojone kampanie miały zwłaszcza ekspozycje *Byłem, czego i wam życzę*, *Henryk Tomaszewski* oraz *Postęp i higiena*. Przygotowaliśmy do nich filmy promocyjne, które emitowane były w wybranych warszawskich kinach i na ekranach w wagonach metra. Spoty udostępniono także na naszym kanale filmowym Vimeo, na stronie internetowej galerii oraz na Facebooku. Film informujący o wystawie *Postęp i higiena* widział blisko 30 000 widzów.

Wystawie *Byłem, czego i wam życzę*, *Henryk Tomaszewski* towarzyszył promocyjny spot radiowy emitowany na antenie Radia Zet i Chilli Zet. Wraz z mecenasem wystawy, firmą PGNiG, zorganizowaliśmy także serię specjalnych piątkowych oprowadzań po wystawie *W piątek o piątę*, poświęconych różnym tematom i spojrzeniom na twórczość Henryka Tomaszewskiego.

Od kilku lat Zachęta jest obecna w mediach społecznościowych. Pod koniec

Fot. Dominik Cudny

2014 roku nasz fanpage na portalu Facebook liczył 45 478 użytkowników, grupa ponad 8 000, zaś nasze wpisy na portalu Twitter śledziło 1 700 osób. W 2014 Zachęta dołączyła również do portalu Instagram, gdzie publikujemy zdjęcia zza kulis galerii.

Za pośrednictwem Facebooka zrealizowaliśmy dwie kampanie reklamowe promujące projekt *Lato zaczyna się z Zachętą* — letnie wystawy i działania edukacyjne — oraz wystawę *Figury niemożliwe* w Pawilonie Polskim na 14. Międzynarodowa Wystawa Architektury w Wenecji. Podczas realizowanych kampanii dotarliśmy do 1,5 miliona użytkowników.

W tym roku rozpoczęliśmy prace nad nową stroną internetową Zachęty, która swoją premierę będzie miała w roku 2015.

W 2014 roku naszą obecną stronę odwiedziło ponad 370 000 osób.

TOWARZYSTWO ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH

Przedpremierowy pokaz wystawy Konrad Smoleński. *Everything Was Forever, Until It Was No More — Próba czasu*, 9.10.14. Fot. Joanna Kinowska

Przedpremierowy pokaz wystaw *Postęp i higiena* oraz Gregor Schneider. *unsubscribe*, 28.11.2014. Fot. Marek Krzyżanek

W 2014 ROZWIJALIŚMY ofertę dla publiczności przygotowaną we współpracy z Towarzystwem Zachęty Sztuk Pięknych. Do stowarzyszenia mogą należeć wszyscy, którym bliska jest sztuka współczesna i którzy chcą aktywnie uczestniczyć w wydarzeniach organizowanych przez galerię. W tym

roku członkowie Towarzystwa wzięli udział w trzech przedpremierowych pokazach wystaw: *Paulina Ołowska. Czar Warszawy*; *Konrad Smoleński. Everything Was Forever, Until It Was No More — Próba czasu*; *Postęp i higiena* i *Gregor Schneider. unsubscribe*. Służyliśmy im radą i oferowaliśmy pomoc

przy organizacji wyjazdów na najbardziej prestiżowe światowe targi sztuki — Frieze Art Fair, Art Basel czy FIAC.

Dzięki zaangażowaniu członków i darczyńców Towarzystwo współpracuje z Zachętą przy realizacji projektów edukacyjnych. W 2014 rozpoczęliśmy program szkoleń dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych *Alfabet sztuki, czyli jak czytać sztukę współczesną*, przeznaczony dla nauczycieli spoza Warszawy. W ciągu roku zrealizowaliśmy dwie edycje szkoleń, w których wzięło udział 42 nauczycieli z całej Polski. Udział w szkoleniach jest bezpłatny. *Alfabet sztuki* to jedyne w Polsce szkolenia, których tematem jest sztuka współczesna i które w bezpośredni sposób dotykają prezentowanych w galerii wystaw oraz kolekcji. Otrzymały bardzo pozytywne recenzje uczestników. W 2015 roku projekt *Alfabet sztuki* będzie kontynuowany, a jego nowa edycja rozpoczyna się już w marcu.

Drugim dużym projektem, prowadzonym również we współpracy z Zachętą, jest opracowanie nowatorskiego narzędzia edukacyjnego poświęconego sztuce współczesnej, opierającego się na pracach z kolekcji Zachęty udostępnionych na wolnych licencjach. Do współpracy zaprosiliśmy Centrum Cyfrowe Projekt: Polska, które przeprowadziło badania i konsultacje społeczne — na ich podstawie zostanie opracowana koncepcja narzędzia.

Do Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych zapraszamy wszystkich, którym bliska jest sztuka współczesna i którzy chcą mieć wpływ na jakość edukacji artystycznej w Polsce.

OTWARTA ZACHĘTA

ROK 2014 to czwarty już rok realizacji projektu Otwarta Zachęta. Kontynuowaliśmy w nim działania podjęte w latach poprzednich, kiedy to jako jedna z pierwszych publicznych instytucji w Polsce postawiliśmy na otwartość.

Portal OtwartaZacheta.pl jest jedną z najważniejszych inicjatyw podjętych w ramach projektu. Prezentujemy w nim prace z kolekcji, dokumentację fotograficzną wystaw, materiały dokumentacyjne i edukacyjne, publikacje, filmy. Bazę danych sukcesywnie rozbudowujemy — wszystkim zainteresowanym sztuką współczesną udostępniamy już ponad 2000 dokumentów na licencjach Creative Commons.

Otwarta Zachęta to także Zachęta dostępna — bez barier architektonicznych oraz z programem edukacyjnym odpowiadającym potrzebom bardzo różnych grup odbiorców. Tak jak w poprzednich latach kontynuowaliśmy współpracę z Fundacją Kultury bez Barier i Fundacją SYNAPSIS. W ramach cyklu *Sztuka dostępna* na wystawach odbywały się oprowadzania i spotkania dla osób z niepełnosprawnością sensoryczną. Nasi edukatorzy specjalizują się w audio-deskrypcji prac na żywo, przygotowywane są również pomoce pozwalające osobom z dysfunkcją wzroku poznawać dzieła sztuki przez dotyk. Stałą praktyką jest także tłumaczenie wszystkich informacji o wystawach na Polski Język Migowy — filmy z tłumaczeniami są dostępne na stronie internetowej galerii oraz portalu OtwartaZacheta.pl. Wprowadziliśmy także cykl warsztatów rodzinnych dla rodzin z dziećmi z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Podczas zajęć edukatorzy korzystają z piktogramów i zdjęć potrzebnych do objaśniania pojęć, a program warsztatów konsultowany jest każdorazowo z terapeutami Fundacji SYNAPSIS.

Jednym z najważniejszych projektów podjętych w 2014 było zapoczątko-

Dzień Wolnej Sztuki, 26.04.2014. Fot. Dominik Cudny

wanie encyklopedii sztuki w Polskim Języku Migowym. To pionierskie przedsięwzięcie zostało zainicjowane przez Zachęte oraz Grupę Artystów Głuchych (GAG). Opracowano kilkadziesiąt pojęć związanych ze

sztuką współczesną, takich jak action painting, biennale, body art, happening, postmodernizm czy sztuka abstrakcyjna. Pierwsza prezentacja encyklopedii miała miejsce podczas Dnia Otwartego w Zachęcie, który

odbył się w poniedziałek 8 grudnia 2014. W dniu, w którym większość galerii i muzeów jest nieczynna, publiczność mogła bezpłatnie odwiedzić Zachętę, zobaczyć aktualne wystawy i wziąć udział w specjalnych wydarzeniach. Hasło przewodnie czwartego Dnia Otwartego brzmiało: „Sztuka współczesna = sztuka dostępna”, a program skierowany był do wszystkich grup odbiorców i miał charakter integracyjny. Przez cały dzień w dolnych salach wystawowych galerii trwała wystawa *Dostępna kolekcja*, która prezentowała metody, pomoce i sposoby udostępniania wystaw oraz prac z kolekcji osobom z dysfunkcją wzroku. Była ona doskonałą okazją do zrozumienia potrzeb osób niewidomych i słabowidzących w zakresie poznawania sztuki współczesnej. Odbyły się warsztaty dla najmłodszych *Kolorowe punkty, kolorowe miasto*, prowadzone przez Agnieszkę Kołodziejczak z Grupy Artystów Głuchych, a dla dorosłych — warsztaty fotograficzne *Cisza* przygotowane przez Karolinę Jakóbczak z GAG-u. Po południu wszyscy mogli wziąć udział w *Grach i zabawach ze sztuką* i spróbować swoich sił w grach słownych (prace Stanisława Dróżdża), grze w bierki (z prac Henryka Stażewskiego) oraz grach losowych (prace Ryszarda Winiarskiego). Dzięki temu można było poznać lepiej dzieła z kolekcji Zachęty i zobaczyć je w nowym kontekście. Wieczorem kuratorka Anda Rottenberg oprowadziła publiczność po wystawach *Postęp i higiena* oraz *Gregor Schneider. Unsubscribe* — spotkanie tłumaczono na Polski Język Migowy, a przed oprowadzaniem dla osób z dysfunkcją wzroku został przygotowany wstęp z audiodeskrypcją najważniejszych prac prezentowanych na ekspozycji. Wieczór zakończył koncert synestezyjny *Formy solaryczne* przygotowany przez muzyków z grupy HOW HOW,

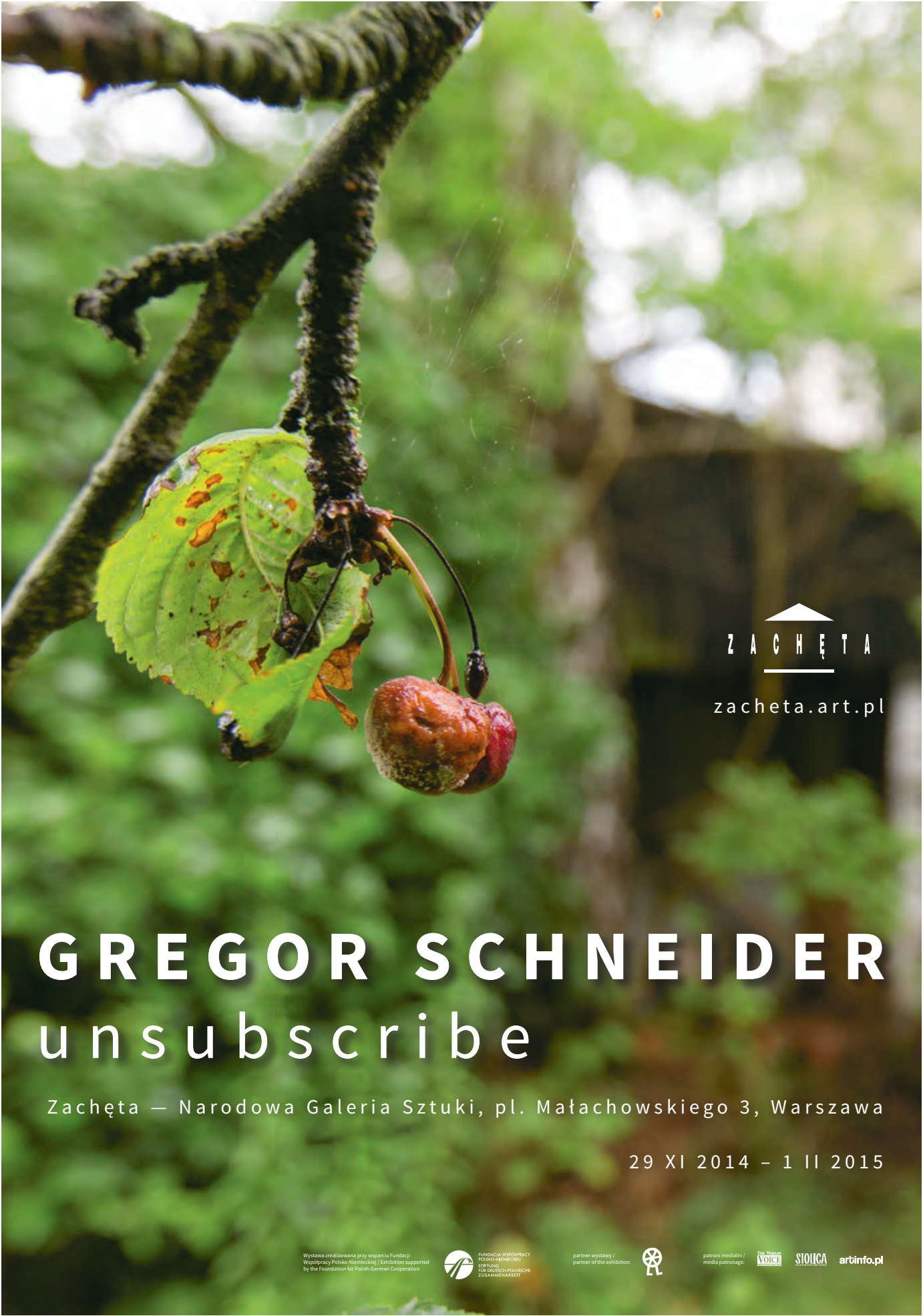

Oprowadzanie kuratorskie po wystawie *Alicja po drugiej stronie*, 1.06.2014. Fot. z archiwum Zachęty

we współpracy z grupą *Młodzi Migają Muzykę*, oparty na motywach *Solaris* Stanisława Lema i opracowany zarówno dla osób słyszących, jak i niesłyszących. Celem koncertu było poszerzenie możliwości odbioru muzyki, również z udziałem innych zmysłów niż sam słuch, umożliwiał on także przybliżenie osobom słyszącym doświadczenia percepcyjnego osób niesłyszących.

25 października miało miejsce kolejne ważne wydarzenie, jakim była konferencja *Kultura i neuronauka* przygotowana przez Karolinę Wiktor — artystkę wizualną, która w 2009 roku przeszła dwa udary i została dotknięta afazją (zaburzeniem mowy spowodowanym uszkodzeniem mózgu). Konferencja łączyła zagadnienia neuronauki z szeroko rozumianą kulturą. Dialog między tymi obszarami trwa, ale prowadzony jest w zamkniętym środowisku i z użyciem hermetycznej terminologii. Chcieliśmy, aby spotkanie w Zachęcie nadało mu znacznie szerszy, otwarty charakter, by uczestniczyli w nim ludzie kultury, nauki, zdrowi, ale też niesprawni — bez wyjątku. Zaproszenie Karoliny Wiktor przyjęli specjaliści i znawcy,

m.in. prof. Piotr J. Durka (fizyk, neuroinformatyk), prof. Małgorzata Kossut (neurobiolożka), dr Marzena Żylińska (specjalistka neurodydaktyki), Abi Roper (współautorka GeST — Computer Gesture Therapy Tool dla osób z afazją), dr Mateusz Hohol (kognitywista, filozof nauki) oraz autorzy i bohaterowie filmu dokumentalnego *Deep Love*. Konferencji towarzyszył program edukacyjny pod hasłem *Mózg nasz powszedni — poznaj i zrozum swoją głowę*, przygotowany przez EduAkcję i dział edukacji Zachęty, a także specjalny wykład dla nauczycieli o tym, co wspiera, a co hamuje naturalne procesy uczenia się. Konferencja znakomicie wpisała się w założenia programowe projektu Otwarta Zachęta, przyczyniając się do poszerzenia kręgu odbiorców naszych otwartościowych działań.

ZACHĘTA

zacheta.art.pl

GREGOR SCHNEIDER

unsubscribe

Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki, pl. Małachowskiego 3, Warszawa

29 XI 2014 – 1 II 2015

Plakat wystawy Gregor Schneider unsubscribe. Projekt graficzny: Marek Sidorzak

Wystawa zrealizowana przy wsparciu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej / Exhibition supported by the Foundation for Polish-German Cooperation

partner wystawy / partner of the exhibition:

patroni medialni / media patronage:

WYDAWNICTWA

DZIAŁ WYDAWNICTW zajmuje się opracowaniem redakcyjnym i przygotowaniem do druku katalogów, folderów i innych publikacji towarzyszących wystawom oraz koordynacją procesu edytorskiego i poligraficznego. Współpracuje ze wszystkimi działami galerii: z działem marketingu przy realizacji kampanii promocyjnych, z działem edukacji przy przygotowaniu materiałów edukacyjnych (ulotek, kart pracy na warsztaty itp.) oraz z kuratorami i rzecznikiem prasowym (teksty i podpisy do prac na wystawach, materiały prasowe).

W roku 2014 oprócz katalogów oraz folderów wystaw w Zachęcie i Miejscu Projektów Zachęty wydana została druga książka z serii *Archiwum Zachęty: Paryska lewica w stalinowskiej Warszawie. Wystawa współczesnej plastyki francuskiej w CBWA w 1952 roku* Karoliny Zychowicz. Poświęcona jednej z ciekawszych wystaw, jakie miały miejsce w gmachu Zachęty w czasach PRL-u, zawiera szeroki wybór recenzji, artykułów prasowych związanych z francuskimi artystami obecnymi w polskim życiu artystycznym, a także z ówczesnymi wydarzeniami politycznymi. Bogaty materiał ikonograficzny obejmuje reprodukcje prac, zdjęcia z ekspozycji oraz kadry z filmu nakręconego na potrzeby Polskiej Kroniki Filmowej.

W październiku, przy okazji konferencji *Kultura i neuronauka* zorganizowanej w Zachęcie z inicjatywy Karoliny Wiktor, wspólnie z wydawnictwem Ha!art opublikowaliśmy jej książkę artystyczną *Wołga przez Afazję*. To rodzaj słowno-graficznego pamiętnika, zapis zmagania autorki z afazją, której doznała w wyniku udaru. Jak mówi sama artystka: „Poemat poezji wizualnej opisujący podróż przez wyobraźniową krainę Afazji. To swoisty przewodnik po kraju, którego zostałam obywatelem — nagle i bez ostrzeżenia [...]”.

Na początku tego roku ukazała się płyta *The Artists* wraz z towarzyszącym jej folderem, będąca zwieńczeniem pierwszej edycji festiwalu o tej samej nazwie, która miała miejsce w czerwcu 2013 roku. Płyta zawiera wybór nagrań zarejestrowanych podczas festiwalowych koncertów, w folderze obok informacji o wykonawcach znalazł się tekst kuratorów projektu (Magdalena Komornicka, Katarzyna Kołodziej, Stanisław Welbel) oraz tekst Piotra Bazyliki i Krzysztofa Masiewicza.

Od 2013 roku publikujemy cykliczne foldery *Zachęta* poświęcone wystawom i wydarzeniom odbywającym się w Zachęcie i w Miejscu Projektów Zachęty, a także przez nas organizowanym w innych miejscach. W roku 2014 ukazały się cztery numery tego wydawnictwa, którego celem jest jak najszersze przybliżenie naszym widzom aktualnych wydarzeń. W każdym wydaniu znajdziemy krótką charakterystykę poszczególnych wystaw, interesujące materiały uzupełniające problematykę z nimi związaną (wywiady, przedruki fragmentów artykułów itp.), a także kalendarz wydarzeń edukacyjnych, zapowiedzi książek i nowości w Księgarni Artystycznej, najświeższe wiadomości i przede wszystkim bogaty materiał wizualny. Poprzez wysokonakładowy, tani folder chcemy dotrzeć z informacjami o Zachęcie do jak największej grupy naszych widzów. Wyczerpanie nakładu każdego z wydań jest dla nas potwierdzeniem, że folder *Zachęta* spodobał się naszej publiczności.

Karolina Zychowicz, *Paryska lewica w stalinowskiej Warszawie. Wystawa współczesnej plastyki francuskiej w CBWA w 1952 roku*, seria *Archiwum Zachęty*, projekt graficzny: Daria Malicka

The Artists, płyta CD, folder, projekt graficzny: Dagny i Daniel Szwed [moonmadness.eu]

Karolina Wiktor, *Wołga przez Afazję*, projekt graficzny okładki: Karolina Wiktor

WYDAWNICTWA W LICZBACH

katalogi i książki

9

[7 450]

łączy nakład

Informatory i foldery

18

[19 950]

łączy nakład

plakaty

34

[697]

łączy nakład

zaproszenia

21

[24 500]

łączy nakład

ulotki i inne druki

17

[83 550]

łączy nakład

wydawnictwa multimedialne

3

[1 350]

łączy nakład

Foldery:
 Zachęta, marzec, kwiecień, maj 2014
 Zachęta, czerwiec, lipiec, sierpień 2014
 Zachęta, wrzesień, październik, listopad 2014
 Zachęta, grudzień 2014, styczeń, luty 2015
 pod redakcją Doroty Karaszewskiej, Marty Miś, Małgorzaty Jurkiewicz, Jolanty Pięrkos;
 projekt graficzny: Magdalena Piwowar

KSIĘGARNIA

KSIĘGARNIA ARTYSTYCZNA działa od 1997 roku. Od 2012 roku funkcjonuje w nowym wnętrzu zaprojektowanym przez architektkę Aleksandrę Wasilkowską.

To wyjątkowe miejsce na mapie Warszawy. Specjalizuje się w publikacjach z zakresu historii sztuki oraz nauk pokrewnych. Starannie wyselekcjonowaną ofertą przyciąga klientów zarówno polskich, jak i zagranicznych. Oferuje duży wybór katalogów: wystaw w Zachęcie i innych galeriach i muzeach, wydawnictwa albumowe, opracowania naukowe, zbiory esejów, poradniki, leksykony, czasopisma polskie i zagraniczne. Można tu również znaleźć liczne wydawnictwa dla dzieci ilustrowane przez wybitnych grafików oraz pozycje edukacyjne pozwalające lepiej poznać i zrozumieć sztukę współczesną. W księgarni znajduje się także obszerny dział multimediiów obejmuje filmy DVD z rejestracją działań artystycznych, teatralnych, animacyjnych i dokumentalnych, oraz filmy fabularne nagradzane na festiwalach, a także starannie wybrane płyty CD i winylowe. Uzupełnienie oferty stanowi bogaty wybór pocztówek, reprodukcji, plakatów, kalendarzy i gadżetów z logo Zachęty. W ramach współpracy z firmą eBilet księgarnia prowadzi sprzedaż biletów na imprezy kulturalne.

Od stycznia 2014 roku w Księgarni Artystycznej organizowane były promocje książkowe w ramach cyklu *Na Zachęcie!*. Wspieraliśmy także w zakresie sprzedaży dział edukacji w czasie organizowanych przez nich wydarzeń i cyklu warsztatów dla dzieci *Zachęta czyta dzieciom*.

Wydawnictwa Zachęty były dostępne w wielu księgarniach w Polsce, została również poszerzona sieć dystrybucji dzięki nawiązaniu współpracy z hurtownią Motyleksiazkowe.pl oraz kontynuacji współpracy z Fundacją Nowej Kultury Bęc Zmiana.

Promocja książki Tytusa Klepacza *Andrzej Krajewski. Moje okładki*. 5.11.2014. Fot. Małgorzata Jakubczak

INWESTYCJE

Księgarnia Artystyczna zorganizowała grę miejską *Przypadkowe spotkania ze sztuką?* (1 marca–16 maja) w której uczestniczyły: Księgarnia Bookoff/Muzeum Sztuki Nowoczesnej, Galeria Atak, Galeria Raster, Sklep Wielobranżowy Bęc Zmiana, Miejsce Projektów Zachęty oraz galeria Zachęta.

Ofertę wydawniczą Zachęty prezentowaliśmy na Targach Książki w Teatrze Dramatycznym w Warszawie (7-11 kwietnia) oraz Warszawskich Targach Książki (22–25 maja). W lipcu i sierpniu zorganizowaliśmy serię przecen książkowych pod hasłem *Co zdarzyło się w środę?*. Od 1 września 2014 działa w Księgarni Artystycznej punkt wymiany książek *Buszując w szufladzie*. Działa także Dyskusyjny Klub Książki *W środę?*, w ramach którego zapraszamy wszystkich do rozmów o ciekawych publikacjach związanych ze sztuką i kulturą. W dniach 6-8 grudnia 2014 Księgarnia Artystyczna zorganizowała Wielki Kiermasz Wydawnictw Zachęty.

KSIĘGARNIA ARTYSTYCZNA W LICZBACH

sprzedaż publikacji i gadżetów
wydanych przez Zachęte

7 848
egzemplarzy

sprzedaż książek i gadżetów
w Księgarni Artystycznej ogółem

23 129
egzemplarzy

rozdanych Kart Stałego Klienta

35

targi i kiermasze, na których prezentowana
była oferta Księgarni Artystycznej

3

promocje książek
w ramach cyklu *Na Zachęte!*

11

spotkania Dyskusyjnego
Klubu Książki *W środę?*

4

W RAMACH REALIZACJI zadania inwestycyjnego *Modernizacja Zachęty — Narodowej Galerii Sztuki etap IV* w 2014 roku wykonano renowację elewacji gmachu od strony południowej, północnej i zachodniej. Wyczyszczono i wyczyszczono elementy dekoracyjne, umyto, odgrzybiono, oczyszczono i pomalowano wszystkie płaszczyzny, uzupełniono tynki oraz elementy architektoniczne, a także nałożono nowe tynki renowacyjne. Zostały zrewitalizowane i zabezpieczone antykorozyjnie wszystkie zewnętrzne elementy metalowe — kraty, okucia, drzwi, barierki i balustrady. Główne wejście do galerii, czyli wejście południowe zyskało nowe oświetlenie, co w znacznym stopniu uatrakcyjniło jego przestrzeń.

W ramach tego samego zadania inwestycyjnego przeprowadzono remont wszystkich zewnętrznych świetlików dachowych, który obejmował demontaż powierzchni szklanych, czyszczenie, zabezpieczenie i malowanie konstrukcji świetlików, ponowne ich szklenie wraz z dwustronnym uszczelnieniem szyb. Wszystkie powierzchnie szklane oklejone zostały nową warstwą folii termoizolacyjnej, co pozwala utrzymać stabilne parametry cieplne w przestrzeni międzyświetlikowej.

Ponadto zrewitalizowano pięć sal wystawowych o łącznej powierzchni 500 m², wykonując w nich nowe instalacje elektryczne, a także renowację ścian i parkietów.

OSIĄGNIĘCIA ZESPOŁU ZACHĘTY

Nagrody, dyplomy, pełnione funkcje

Maria Brewińska

- członkini zarządu Sekcji Polskiej Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyki Artystycznej AICA

Hanna Wróblewska

- udział w radach programowych: Centrum Nauki Kopernik; Fundacji Kultura Miejsca; Radzie Nadzorczej Fundacji Katarzyny Kozyry; Radzie Fundacji GESSEL dla Zachęty — Narodowej Galerii Sztuki; Kapituła Nagrody Krytyki Artystycznej im. Jerzego Stajudy oraz Zespole ds. Warszawskich Historycznych Pracowni Artystycznych
- przewodnicząca Rady Programowej Galerii Arsenał w Białymstoku oraz Rady Muzeum przy Muzeum Współczesnym Wrocław

Gabriela Świtek

- kierownik Zakładu Teorii Sztuki, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego
- wiceprzewodnicząca Rady Naukowej, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego
- koordynatorka obszarowa MISH UW, nauki o sztuce [2014–2017]
- ekspertka powołana przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Zespole Sterującym Programu *Kolekcje-priorytet 1.-Narodowe kolekcje sztuki współczesnej* — edycja 2015 [powołanie z dnia 1.12.2014]
- ekspertka powołana przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Zespole Sterującym Programu *Kolekcje-priorytet 2.-Regionalne kolekcje sztuki współczesnej* — edycja 2015 [powołanie z dnia 1.12.2014].
- uczestniczka Rady Programowej Fundacji Kultura Miejsca
- kierowniczka grantu badawczego *Historia wystaw w Zachęcie — Centralnym Biurze Wystaw Artystycznych w latach 1949–1970* w Instytucie Historii Sztuki UW [w ramach grantu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki przyznanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2014–2017]
- Clio — Nagroda Rektora Uniwersytetu Warszawskiego i Dziekana Wydziału Historycznego II stopnia za monografię *Gry sztuki z architekturą. Nowoczesne powinowactwa i współczesne integracje*

Karolina Zychowicz

- doktor nauk humanistycznych [od 2013 roku]
- członkini zespołu badawczego *Historia wystaw w Zachęcie — Centralnym Biurze Wystaw Artystycznych w latach 1949–1970* w Instytucie Historii Sztuki UW, w ramach grantu przyznanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego; kierowniczka: dr hab. Gabriela Świtek
- członkini zespołu badawczego *Polska krytyka artystyczna XX–XXI wieku* w Instytucie Historii Sztuki KUL [w ramach grantu przyznanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego]; kierownik: prof. Ryszard Kasperowicz
- sekretarz Kapituły Nagrody Krytyki Artystycznej im. Jerzego Stajudy [od 2012 roku]

Stanisław Welbel

- doktorant w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk
- członek zespołu badawczego *Historia wystaw w Zachęcie — Centralnym Biurze Wystaw Artystycznych w latach 1949–1970* w Instytucie Historii Sztuki UW, w ramach grantu przyznanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego; kierowniczka: dr hab. Gabriela Świtek

Wystawy w kraju i za granicą organizowane przez pracowników Zachęty, spotkania, wykłady, sympozja w kraju i za granicą

17.01.2014 Zofia Dubowska, Maria Świerżewska-Franczak

udział w spotkaniu Rady Koalicji Otwartej Edukacji

18.01.2014 Karolina Zychowicz

referat *Fernand Léger i jego asystenci na Wystawie współczesnej plastyki francuskiej w CBWA w 1952 roku*, międzynarodowa sesja naukowa towarzysząca wystawie *Mapa. Migracje artystyczne a zimna wojna*, Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki

6–8.02.2014 Gabriela Świtek

referat *Zwrot przestrzenny i przestrzeń architektoniczna w polskiej sztuce współczesnej*, I Seminarium Dłużewskie *Przedwstępne założenia w badaniu polskiej sztuki najnowszej*, Dłużew, Dom Pracy Twórczej Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

8.02.2014 Zofia Dubowska

wykład *Kto to jest artysta* dla Uniwersytetu Dzieci

11–16.02.2014 Magda Kardasz

udział w jury Innovation Prize — Award for Contemporary Visual Art in Russia, NCCA w Moskwie; wizyta w Muzeum Sukaczewa, Irkuck

21.02.2014 Marta Miś

referat *Czy półkobiety istnieją? Fałszywy dokument jako strategia autorska w filmach Jacka Malinowskiego*, konferencja *Wideo w sztukach wizualnych*, Galeria Labirynt, Lublin

29.03.2014 Maria Brewińska

wykład w ramach warsztatów podnoszących kwalifikacje zawodowe kadr kultury *Porozmawiaj ze mną o życiu i sztuce*, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa

1–30.04.2014 Paweł Eibel

prowadzenie warsztatów dla dzieci w ramach SPOTLIGHT KIDS, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie

8.04.2014 Anna Zdzieborska

prezentacja *Projekty Warsztaty* na Zachętę i *Sztuka dostępna, czyli działania edukacyjne z myślą o osobach z niepełnosprawnością wzroku i słuchu*, konferencja edukacyjna *Co nas inspiruje, czyli ciekawe projekty edukacyjne w muzeum*, Muzeum Powstania Warszawskiego, Warszawa

11.04.2014 Gabriela Świtek

wykład *Muzeum i architektura dekonstrukcji*, Muzeum Historii Żydów Polskich, Warszawa [studia muzealnicze IHS UW]

15.04.2014 Gabriela Świtek

moderowanie panelu, ogólnopolska studencko-doktorancka konferencja naukowa *Po drugiej stronie obrazu. O współczesnym widzu wobec dzieła sztuki*, Instytut Historii Sztuki UW

15.05.2014 Anna Zdzieborska

prezentacja *Projekty z fotografią archiwalną* na konferencji organizowanej przez Centrum Edukacji Obywatelskiej *Historia najnowsza. Wydanie świąteczne — projekty edukacyjne w szkole*, Dom Spotkań z Historią, Warszawa

16.05.2014 Maria Świerżewska-Franczak

szkolenie dla nauczycieli *Alfabet sztuki, czyli jak czytać sztukę współczesną: Otwarte licencje. Prawo autorskie w sieci*, Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki

19.05.2014 Zofia Dubowska

wystąpienie o *Zachęcie na kółkach* oraz udział w spotkaniach i pracach Muzealnego Think Tanku, Muzeum Historii Żydów Polskich, Warszawa

21.05.2014 Gabriela Świtek

udział w komisji wystawy sztuki współczesnej *Niesamowite*, Galeria Starter, Warszawa

28–31.05.2014 Magda Kardasz

przewodnicząca jury Köler Prize, EKKM, Tallin

4.06.2014 Zofia Dubowska

wystąpienie o *Zachęcie na kółkach* oraz udział w spotkaniach i pracach Muzealnego Think Tanku, Muzeum Historii Żydów Polskich, Warszawa

6.06.2014 Anna Zdzieborska

warsztaty [razem z Karoliną Iwańczyk] *Obraz słowa w sztuce współczesnej*, konferencja *Szkola i jej partnerzy — rola edukacji pozaszkolnej*

w *podnoszeniu jakości pracy dydaktycznej i wychowawczej* organizowana przez Warszawskie Centrum Innowacji Społecznych i Szkoleń

9–10.06.2014 Gabriela Świtek

referat: *Sztuka peryferyjna w centrum. Wystawa „artystów naiwnych” w Centralnym Biurze Wystaw Artystycznych w 1958 roku*, XIV Seminarium Metodologiczne organizowane przez Katedrę Teorii i Historii Doktryn Artystycznych KUL i Instytut Historii Sztuki UW *Regiony wyobraźni. Peryferyjność w kulturze XIX–XX wieku*, Kazimierz Dolny

7–8.07.2014 Zofia Dubowska, Maria Świerżewska-Franczak

udział w szkoleniu dla członków Koalicji Otwartej Edukacji, Łódź

11.06–19.07.2014 Paweł Eibel

udział w wystawie grupowej *ÉRZÉKENYSÉG*, Platán Galéria, Budapeszt

24–25.07.2014 Zofia Dubowska

wystąpienie o *Zachęcie na kółkach*, udział w spotkaniach i pracach Muzealnego Think Tanku w Muzeum Historii Żydów Polskich, Warszawa

13.08.2014 Barbara Dąbrowska

udział w debacie *Kultura 60, 70, 80+. Jak obalić stereotypy i odpowiedzieć na realne potrzeby* na temat uczestnictwa seniorów w kulturze, organizowanej przez Fundację Zaczyn, Muzeum Sztuki Nowoczesnej, Warszawa

14–16.08.2014 Magda Kardasz

wyjazd w związku z wystawą *Unedited History. Iran 1960–2014*, Musée d'art moderne de la ville de Paris; Institute du Monde arabe, Paryż

29.08.2014 Hanna Wróblewska

przewodnicząca jury konkursu filmów wideo w ramach projektu *Wielokulturowość nie działa* organizowanego przez Stowarzyszenie Ludwiga van Beethovena. Kuratorka projektu Maurycego Gomulickiego w przestrzeni publicznej w Krakowie, w ramach projektu *Wielokulturowość nie działa* organizowanego przez Stowarzyszenie Ludwiga van Beethovena

14–18.09.2014 Magda Kardasz

wyjazd studyjny do Kiszyniowa w celu przygotowania wystawy w MPZ; spotkania w Salonul de Projecte — wydziale MNAC i tranzit.ro, Bukareszt

15.09.2014 Zofia Dubowska

wystąpienie na konferencji dla nauczycieli w Zachęcie, prezentacja programu edukacyjnego na rok szkolny 2014/2015

18.09.2014 Hanna Wróblewska

prezentacja w ramach panelu *Praktyki działań edukacyjnych*, Metropolitalne Forum Kultury, Sopot–Gdańsk

18.09.2014 Anna Zdzieborska

prezentacja *Zachęta dla nauczycieli*, Metropolitalne Forum Kultury, Sopot–Gdańsk

18–20.09.2014 Barbara Dąbrowska, Karolina Zychowicz

udział w Ogólnopolskim zjeździe pracowników instytucji tworzących dawną sieć Biur Wystaw Artystycznych Plener BWA/Tarnów 2014. Wystąpienie dotyczące programu edukacyjnego *Patrzeć/zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy* [Barbara Dąbrowska]; prezentacja *Zarys działalności Zachęty — Narodowej Galerii Sztuki* [Karolina Zychowicz]

21–28.09.2014 Zofia Dubowska, Maria Świerżewska-Franczak

wizyta studyjna w Amsterdamie

23.09.2014 Anna Zdzieborska

prezentacja na temat konferencji *Sztuka edukacji. Kultura w programach nauczania*, IX Kongres Zarządzania Oświatą OSKKO, Łódź

24.09.2014 Anna Zdzieborska

prezentacja *Coś dawno nie widziałem cię* na wystawie sztuki nowoczesnej, czyli *po co szkole sztuka współczesna?*, konferencja Muzealna edukacja, AKCJA Warszawy, Muzeum Narodowe w Warszawie

28.09–19.12.2014 Paweł Eibel

udział w wystawie grupowej *VERY CONTEMPORARY* w ramach Warsaw Gallery Weekend, Galeria Czułość, Warszawa

10–12.10.2014 Gabriela Świtek

referat *The Horizon of Touch: Edward Krasinski's Blue Tape in the Space of the Artist's Studio*, International Scientific Symposium *The Space of Creation: Topicality of the Problem in Art and Art History*, Institute of Art History of the University of Warsaw, Avant-Garde Institute / Foksal Gallery Foundation, Museum of Anna and Jarosław Iwaszkiewicz in Stawisko

11.10.2014 Zofia Dubowska, Anna Zdzieborska

prezentacja *O edukacji w Zachęcie i otwartych zasobach edukacyjnych* oraz warsztaty *Obraz słowa w sztuce współczesnej* w ramach projektu Otwarta galeria w Galerii Labirynt w Lublinie [warsztaty dla nauczycieli o podstawach prawa autorskiego i wolnych licencjach]

14–18.10.2014 Magda Kardasz

wizyta na Frieze Art Fair i 1:54 Contemporary African Art Fair, Londyn

14.10.2014 Karolina Zychowicz

promocja książki *Paryska lewica w stalinowskiej Warszawie. Wystawa współczesnej plastyki francuskiej w CBWA w 1952 roku*, spotkanie z cyklu *Na Zachętę!*, Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki. Goście: dr hab. Agata Jakubowska, prof. UAM [Instytut Historii Sztuki UAM], dr hab. Marcin Lachowski [Instytut Historii Sztuki UW], Stanisław Welbel

16.10.2014 Maria Świerżewska-Franczak

udział w International Meeting of Partners of the Olomouc Museum of Art | Central European Art Database [CEAD] Project, Ołomuniec

16–18.10.2014 Gabriela Świtek

referat *Ugruntowanie pamięci i horyzont miasta. Współczesne centrum Warszawy*, konferencja *Po[st]graniczne narracje miejskie*, Wydział Filologiczny, Wydział Filozoficzny Uniwersytet Szczeciński, Willa West Ende, Szczecin

23–27.10.2014 Stanisław Welbel

udział w konferencji *Post-technologiczne doświadczenia. Sztuka–Nauka–Kultura* organizowanej przez Interdyscyplinarne Centrum Badań Humanities/Art/Technology, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań

23–25.10.2014 Gabriela Świtek

referat *Obrazki z wystawy*, Seminarium Metodologiczne Stowarzyszenia Historyków Sztuki *Obraz żywy*, Nieborów

24.10.2014 Anna Zdzieborska

prezentacja *Muzyczne obrazy* na konferencji *Sztuka edukacji. Artysta wraca do szkoły*, organizowanej wspólnie przez Galerię Arsenał w Białymstoku i Zachętę — Narodową Galerię Sztuki, Galeria Arsenał w Białymstoku

28.10.2014 Gabriela Świtek

audycja *O grach sztuki z architekturą*, Radio TOK FM

16.11–01.12.2014 Maria Brewińska

pobyty studyjny w Stanach Zjednoczonych w związku z wystawą *Kanibalizm? O zawłaszczeniach w sztuce*

3.11.2014 Magda Kardasz

udział w jury Visegrad Art Residency Program — Visual Art and Sound, Bratysława

6–9.11.2014 Gabriela Świtek

wykład inauguracyjny *Historia sztuki, „zwrot przestrzenny” i przestrzeń architektoniczna*, II Ogólnopolski Kongres Studentów i Doktorantów Historii Sztuki, Instytut Historii Sztuki, Uniwersytet Gdański

25.11.2014 Gabriela Świtek

audycja *O wojnie i architekturze*, Radio TOK FM

29.11.2014 Anna Zdzieborska

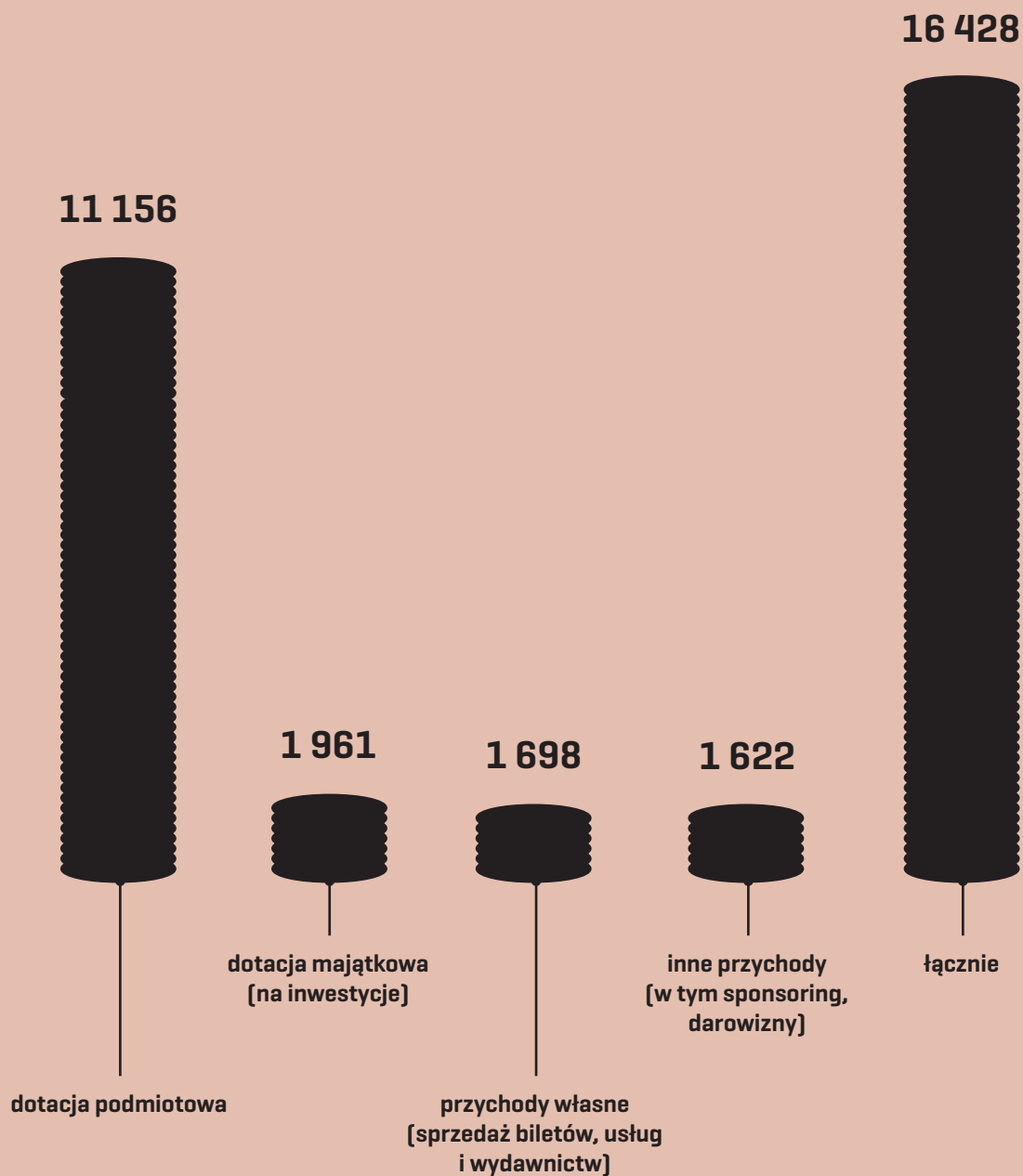
prezentacja [razem z Pauliną Celińską] *Dostępna Zachęta*, Seminarium *Trzy światy: podróż międzydyscyplinarna. Edukacja, technologie, niepełnosprawność w kontekście muzeum i projektowania* — podsumowanie programu „Ścieżki 3Dostępu”, Muzeum Wojska Polskiego w Białymstoku

8–10.12.2014 Gabriela Świtek

prezentacja *Między Chłodną a Krochmalną. „Rewitalizacja społeczna” na przykładzie Osiedla za Żelazną Bramą* w ramach Panel V. *Developmental perspectives of the Participatory Action Research in Central and Eastern Europe with particular emphasis on Polish-Russian and Polish-Ukrainian cooperation* *Academia in Public Discourse Poland-Russia: Expanding the Breathing Space*, konferencja organizowana we współpracy z Polsko-Rosyjską Grupą do Spraw Trudnych, Warszawa, Wydział Artes Liberales, Uniwersytet Warszawski

Przychody

Zachęty — Narodowej Galerii Sztuki w 2014 roku [w tys. zł]

PARTNERZY I SPONSORZY

Zachęta jest jednostką finansowaną przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Mecenas wystawy *Byłem, czego i wam życzę.*

Henryk Tomaszewski

Wystawy *Postęp i higiena* oraz *Gregor Schneider.*

Unsubscribe zostały zrealizowane przy wsparciu

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

Sponsorzy galerii

Sponsor Miejsca Projektów Zachęty

Partner wspierający zakup dzieł sztuki do kolekcji

Doradca prawny galerii

Sponsorzy wernisaży

Sponsor technologiczny galerii

Patroni medialni

Współorganizatorzy i partnerzy poszczególnych wystaw i wydarzeń

Partnerzy programu

Lato zaczyna się z Zachętą

Partnerzy wystawy

Kocham i nienawidzę Lygii Clark

Wystawa Victor Mann. Zephir

realizowana we współpracy z

Deutsche Bank

Partnerzy wystawy

Kuba Dąbrowski. Film obyczajowy produkcji polskiej

PROSTO.
STRAIGHT SLAVIC FLAVOUR

Raport roczny 2014

projekt graficzny: Magdalena Piwowar
opracowanie i redakcja: zespół Zachęty
łamanie: Krzysztof Łukawski, Maciej Sikorzak, Michał Sikorzak
opracowanie zdjęć do druku: MESA

Fotografie z archiwum Zachęty:
Anemona Crisan; Dominik Cudny; Paweł Eibel;
Bartosz Górka; Małgorzata Jakubczak; Joanna Kinowska;
Marek Krzyżanek, Agencja Medium; Sebastian Madejski;
Malwina Toczek_NInA; Wojciech Wilczyk

druk: Argraf, Warszawa

Publikacja dostępna na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0 Polska.

ISBN 978-83-64714-16-0

